

Miejski Program Rewitalizacji dla Częstochowy

Aktualizacja, czerwiec 2014

Aktualizacja wykonana przez:

City Consulting Institute

ul. Gliwicka 228 40-861 Katowice

e-mail: biuro@ccinstitute.pl

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	3
SPIS TABEL:	4
SPIS MAP:	4
SPIS TABLIC:	4
WSTĘP	5
1. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI W MIEŚCIE	8
1.1. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE.....	8
1.1.1 Charakterystyka środowiska naturalnego.....	8
1.1.2 Obszary prawnie chronione i zabytki zlokalizowane na terenie gminy.....	9
1.1.3 Infrastruktura techniczna	10
1.1.4 Własność gruntów.....	13
1.1.5 Główne bariery rozwoju	14
1.2 GOSPODARKA.....	15
1.2.1 Główni Pracodawcy i Struktura Podstawowych Branż Gospodarki.....	15
1.2.2 Liczba podmiotów gospodarczych i osób zatrudnionych w danych sektorach.....	17
1.2.3 Główne bariery rozwoju - identyfikacja problemów dla gospodarki.....	17
1.3 STREFA SPOŁECZNA.....	18
1.3.1 Struktura demograficzna i społeczna	18
1.3.2 Określenie grup społecznych wymagających wsparcia w ramach programu rewitalizacji.....	19
1.3.3 Stan i różnicowanie dochodowości gospodarstw domowych.....	23
1.3.3 Struktura organizacji pozarządowych	23
1.3.4 Główne bariery rozwoju	24
1.4 ANALIZA SWOT	24
2. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO – SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO MIASTA I REGIONU	27
3. ZAŁOŻENIA AKTUALIZACYJNE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	37
3.1 CELE I KRYTERIA.....	37
3.2 GRUPY DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH.....	37
3.3 DZIAŁANIA KOMPLEMENTARNE W SFERZE GOSPODARCZEJ	65
3.4 DZIAŁANIA KOMPLEMENTARNE W SFERZE SPOŁECZNEJ	72
3.5 ZASIĘG TERYTORIALNY REWITALIZOWANYCH OBSZARÓW - UZASADNIENIE I CHARAKTERYSTYKA	79
3.6 PODZIAŁ NA ZADANIA INWESTYCYJNE.....	84
4. WYKAZ PLANOWANYCH DZIAŁAŃ.....	85
A. KATALOG PLANOWANYCH DZIAŁAŃ PRZESTRZENNYCH	85
B. KATALOG PLANOWANYCH DZIAŁAŃ GOSPODARCZYCH	92
C. KATALOG PLANOWANYCH DZIAŁAŃ SPOŁECZNYCH.....	92
5. WYTYCZNE W ZAKRESIE MIESZKALNICTWA.....	93
6. PLAN FINANSOWY	93
7. WDRAŻANIE MIEJSKIEGO PROGRAMU REWITALIZACJI – SYSTEM AKTUALIZACJI.....	99
8. MONITORING I OCENA DZIAŁAŃ.....	101
9. PROMOCJA I KOMUNIKACJA SPOŁECZNA	104

ZAŁĄCZNIK NR 1	107
ZAŁĄCZNIK NR 2	109

SPIS TABEL:

TABELA 1 LICZBA DZIAŁEK I POWIERZCHNIA GRUNTÓW NALEŻĄCYCH DO MIASTA I DO SKARBU PAŃSTWA	13
TABELA 2 POWIERZCHNIA GRUNTÓW KOMUNALNYCH WG PRAWNYCH FORM UŻYTKOWANIA W CZĘSTOCHOWIE W LATACH 2009 - 2012	14
TABELA 3 ZASOBY MIESZKANIOWE (KOMUNALNE) CZĘSTOCHOWY W 2009 R.	14
TABELA 4 STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W CZĘSTOCHOWIE W 2013 R. WG SEKCJI PKD 2007... ..	16
TABELA 5 PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WG SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH W CZĘSTOCHOWIE	17
TABELA 6 PRACUJĄCY WG SEKTORÓW WŁASNOŚCI I PŁCI W CZĘSTOCHOWIE.....	17
TABELA 7 LICZBA LUDNOŚCI W CZĘSTOCHOWIE W LATACH 2009 - 2012	18
TABELA 8 STRUKTURA LUDNOŚCI W CZĘSTOCHOWIE W LATACH 2009-2012.....	18
TABELA 9 WSKAŹNIKI MODUŁU GMINNEGO W LATACH 2009 -2012.....	18
TABELA 10 RUCH NATURALNY WG PŁCI	19
TABELA 11 KORZYSTAJĄCY ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W CZĘSTOCHOWIE	19
TABELA 12 POTRZEBY SPOŁECZNE W ROZBICIU NA DZIELNICE W 2011 ROKU.....	20
TABELA 13 BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WG PŁCI	21
TABELA 14 GOSPODARSTWA DOMOWE W CZĘSTOCHOWIE	23
TABELA 15 ŹRÓDŁA UTRZYMANIA W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH W CZĘSTOCHOWIE	23
TABELA 16: ANALIZA SWOT DLA OBSZARU CZASOWEGO 2014 I LATA NASTĘPNE.....	24
TABELA 17 PLAN FINANSOWY DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ Z UDZIAŁEM BUDŻETU MIASTA CZĘSTOCHOWY	94
TABELA 18 PLAN FINANSOWY DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ Z UDZIAŁEM ŚRODKÓW INNYCH NIŻ Z BUDŻETU MIASTA .	97
TABELA 19 MIERNIKI MIEJSKIEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA CZĘSTOCHOWY	103

SPIS MAP:

MAPA 1: LOKALIZACJA CZĘSTOCHOWY.....	8
MAPA 2 GRAFICZNA PREZENTACJA OBSZARÓW REWITALIZACJI	40

SPIS TABLIC:

TABLICA 1 METODYKA PRZYGOTOWANIA I AKTUALIZACJI LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	7
TABLICA 2 ZAKRES ODPOWIEDZIALNOŚCI PEŁNOMOCNIKA PREZYDENTA MIASTA CZĘSTOCHOWY D.S. REWITALIZACJI	99
TABLICA 3 SYSTEM MONITORINGU MIEJSKIEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	102
TABLICA 4 ZAKRES DZIAŁAŃ PROMOCYJNYCH PRZEWDZIANYCH W RAMACH MPR	105

Miejski Program Rewitalizacji dla Częstochowy został opracowany i uchwalony uchwałą nr 667/XLV/2005 Rady Miasta Częstochowy w dniu 23 maja 2005 r. Program ten został zaktualizowany:

- 14 maja 2007 r. uchwałą nr 103/XI/2007,
- 6 listopada 2008 r. uchwałą nr 393/XXXIV/2008,
- 28 czerwca 2010 r. uchwałą nr 709/LXII/2010,
- 25 sierpnia 2010 r. uchwałą nr 744/LXIII/2010,
- 8 listopada 2010 r. uchwałą nr 799/LXVII/2010,
- 26 kwietnia 2012 r. uchwałą nr 360/XXI/2012,
- 24 kwietnia 2013 r. uchwałą Nr 648/XXXVI/2013.

Przedmiotowe opracowanie stanowi aktualizację obecnego Programu i wynika z następujących przesłanek:

- Konieczność rozszerzenia obecnego obszaru miejskiego RM - 1 Śródmieście przeznaczonego do kompleksowej rewitalizacji w związku z pojawieniem się nowych projektów rewitalizacyjnych i możliwości ich finansowania z wykorzystaniem Inicjatywy JESSICA;
- Konieczność wpisania nowych projektów rewitalizacyjnych zlokalizowanych w istniejących obszarach rewitalizacji, które stanowią uszczegółowienie dotychczasowych zapisów Programu w zakresie ustanowionych celów.

Rewitalizacja jest szansą na zastosowanie kompleksowych i nowoczesnych rozwiązań w zakresie rozwoju obszarów miejskich, które w wyniku przemian gospodarczych, procesów historycznych, a także wielu innych czynników zostały zniszczone, a ich znaczenie dla rozwoju miasta zostało zdegradowane.

Dynamiczny rozwój miasta wymaga stałej aktualizacji kierunków rozwojowych, celem dostosowania się do zmian w otoczeniu.

Rewitalizacja jest procesem złożonym z działań inwestycyjnych oraz szeregu działań wspomagających, mających na celu właściwe wykorzystanie powstałej i odnowionej infrastruktury.

Proces rewitalizacji obejmuje trzy podstawowe aspekty:

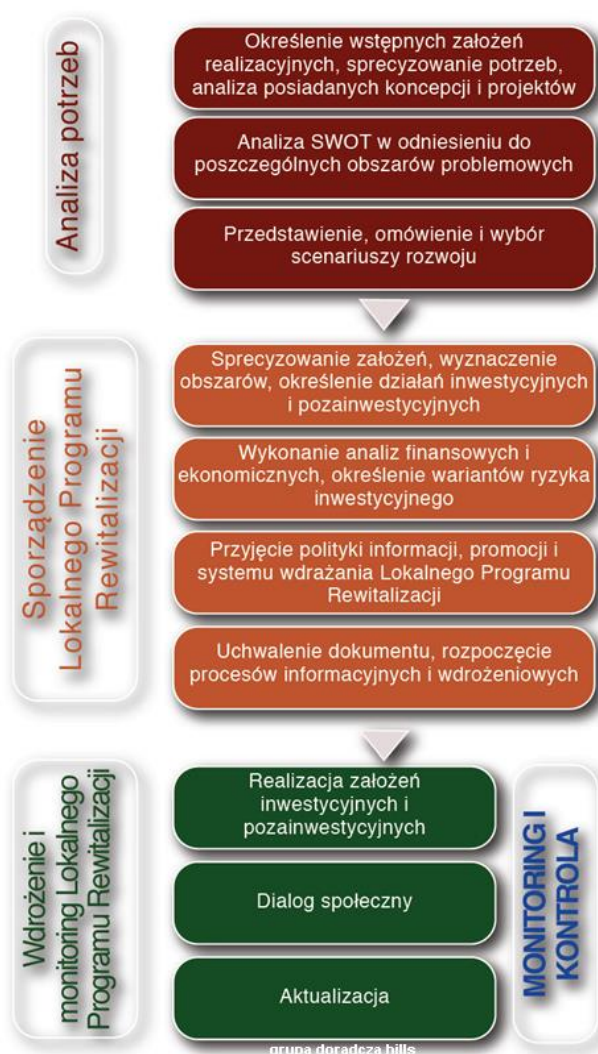
- Aspekt urbanistyczno – przestrzenny;
- Aspekt społeczno – kulturowy;
- Aspekt ekonomiczno – gospodarczy.

Wdrożenie Lokalnych Programów Rewitalizacji wymaga zastosowania działań wspomagających i mających na celu jak najszybsze i możliwie najefektywniejsze realizowanie przyjętych działań inwestycyjnych.

Podstawowymi instrumentami wspomagającymi są:

- działania w obszarze przygotowania koncepcji projektowych i technicznych dla zadań ujętych w LPR,
- organizowanie pomocy technicznej i konsultacji dla podmiotów realizujących poszczególne działania inwestycyjne,
- szkolenia i programy informacyjne,
- skuteczne zarządzanie realizacją działań inwestycyjnych.

Tablica 1 Metodyka przygotowania i aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

1. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI W MIEŚCIE

Częstochowa miasto na prawach powiatu, położona jest w północnej części województwa śląskiego i stanowi centralne miasto aglomeracji częstochowskiej. Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2012 r. miasto liczyło 234 472 mieszkańców. Łączna powierzchnia Częstochowy wynosi 160 km² co daje gęstość zaludnienia na poziomie ok. 1468 os. / 1 km².

Mapa 1: Lokalizacja Częstochowy

Częstochowa na mapie Polski

Częstochowa na mapie województwa śląskiego

1.1. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

1.1.1 CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Częstochowa leży pomiędzy dwoma istotnymi przyrodniczo obszarami: Jurą Krakowsko-Częstochowską (obszar węzłowy sieci ECONET o znaczeniu międzynarodowym) oraz kompleksem lasów położonych na zachód od miasta (stanowiącym obszar węzłowy sieci ECONET o znaczeniu krajowym). Powiązanie miasta z tymi obszarami stanowią głównie doliny rzeczne. W południowo-wschodniej części jest to dolina Warty oraz

kompleks lasów na granicy z gminami Olsztyn i Mstów. W zachodniej i południowo zachodniej części miasta powiązanie to zapewnia dolina Stradomki oraz dolina Konopki. Powiązania pomiędzy dwoma węzłowymi obszarami są słabe ze względu na występujące w mieście bariery migracji zwierząt w postaci terenów zurbanizowanych oraz dróg i linii kolejowych.

W granicach miasta Częstochowy znajduje się fragment (około 87 ha) **Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd**. Do 1 stycznia 2000 r. Park Krajobrazowy Orlich Gniazd wchodził w skład Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych (ZJPK). Aktualnie, na mocy Zarządzenia Nr 222/99 Wojewody Śląskiego z dnia 16 listopada 1999 r. Park Krajobrazowy Orlich Gniazd wchodzi w skład Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego. Podstawę ochrony przyrody i krajobrazu parku stanowi, zgodnie z § 1 Rozdziału I Statutu Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, Rozporządzenie nr 15/98 Wojewody Częstochowskiego z dnia 22 czerwca 1998 roku w sprawie ochrony Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych.

Obszar parku krajobrazowego otacza **Otulina Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd**. Rozporządzenie nr 15/98 Wojewody Częstochowskiego w załączniku nr 2 określa zasady zagospodarowania parków krajobrazowych oraz wprowadza ograniczenia, zakazy i nakazy zarówno w odniesieniu do obszaru parków krajobrazowych, jak otuliny. Dla Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych sporządzony został projekt planu ochrony, który nie został jednak zatwierdzony. Zgodnie z aktualnie obowiązującą ustawą o ochronie przyrody, nie ma obowiązku sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru parku krajobrazowego, ale projekt planu ochrony musi zostać uzgodniony przez gminy, na terenie których znajduje się park. Uzgodnienie może zawierać zobowiązanie się do przyjęcia stosownych zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

1.1.2 OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE I ZABYTKI ZLOKALIZOWANE NA TERENIE GMINY

Na terenie Częstochowy ochronie prawnej poprzez wpis do rejestru zabytków, zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i o opiece nad zabytkami podlega 5 obszarów:

- historyczny układ urbanistyczny miasta Częstochowy w ramach dawnego założenia miejskiego,
- zespół klasztorny o.o. Paulinów na Jasnej Górze,
- 3 historyczne cmentarze: św. Rocha, Kule i żydowski oraz 139 obiektów lub zespołów budowlanych.

W stosunku do zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru obowiązuje:

- wymóg uzyskania pozwolenia konserwatorskiego w wypadku podejmowania jakichkolwiek działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku (art. 36 ustawy o ochronie zabytków i o opiece nad zabytkami), zwłaszcza w wypadku prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku, a także w razie wykonywania robót budowlanych w otoczeniu zabytku, dokonywania podziału nieruchomości, zmiany przeznaczenia lub sposobu korzystania z zabytku oraz umieszczania na nim urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów;
- w wypadku zagospodarowania zabytku na cele użytkowe - wymóg posiadania przez właściciela lub posiadacza zabytku dokumentacji konserwatorskiej określającej stan zachowania zabytku i możliwości

jego adaptacji (z uwzględnieniem historycznej funkcji i wartości zabytku), a także uzgodnionego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków programu zagospodarowania i dalszego korzystania z tego zabytku, z uwzględnieniem wyeksponowania jego wartości oraz programu prac konserwatorskich.

W odniesieniu do zabytków nie wpisanych do rejestru wojewódzki konserwator zabytków może przedstawić zalecenia konserwatorskie określające sposób korzystania z zabytku, jego zabezpieczenia i wykonania prac konserwatorskich, a także zakres dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w zabytku. Następuje to na wniosek właściciela lub posiadacza zabytku

W celu ochrony unikalnych wartości krajobrazu miasta, w tym ekspozycji widokowej Sanktuarium Jasnogórskiego i panoramy miasta z punktów widokowych na trasach turystycznych i pielgrzymkowych, a także kompozycji sylwety miasta na tle krajobrazu jurajskiego, należy kontrolować zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym, nie dopuszczając do powstania dysharmonijnych elementów krajobrazu, takich jak dominanty konkurencyjne dla bazyliki Najświętszej Maryi Panny, obiekty o nadmiernych gabarytach, zespoły zieleni wysokiej lub zabudowy przesłaniające widok oraz inne elementy zagospodarowania o negatywnym wyrazie estetycznym. Obszar ekspozycji panoramy Częstochowy i Sanktuarium Jasnogórskiego z ważniejszych punktów widokowych, wymagający szczególnie starannego kształtowania zagospodarowania, oznaczony jest na mapie "Kierunki zagospodarowania przestrzennego". W wypadku sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w tym obszarze, w projektach tych planów należy wprowadzać ustalenia dotyczące gabarytów i wysokości zabudowy, a także zasad kształtowania zieleni i innych elementów zagospodarowania przestrzennego, mające na celu harmonijne kształtowanie krajobrazu oraz ochronę ekspozycji Klasztoru na Jasnej Górze.

1.1.3 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Zasilanie miasta w wodę pitną i przeznaczoną do celów produkcyjnych następuje z wodociągów magistralnych z kierunków: Łobodno (Ø 600 mm), Wierzchowisko (Ø 400 mm), Olsztyn (Ø 1000 mm) i Blachownia (Ø 300 mm) oraz z ujęć lokalnych, z których głównym jest ujęcie Mirów - Srocko - Olsztyn, o wydajności 52 800 m³/dobę (średnia produkcja wody z tego ujęcia w latach 1996-2001 -33 000 m³/d, przeciętne wykorzystanie - 62,5%). Ujęcia zlokalizowane na terenie miasta pokrywają 61% maksymalnego dobowego poboru wody przy wykorzystaniu 55% wydajności określonej w pozwoleniach wodnoprawnych; potencjalnie możliwe jest pokrycie potrzeb na poziomie ok. 95%. Wodę do celów technologicznych pobierają Huta Częstochowa S.A. - około 6 300 m³/dobę z rzeki Warty, oraz "Stradom S.A." i "Elanex S.A" - około 270 m³/d z rzeki Stradomki. Woda z ujęć głębinowych pobierana jest z trzech pięter wodonośnych:

- jurajskiego, w którym zasadniczą rolę odgrywa poziom górnourajski, a w nim eksploatowany Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 326. Z części zbiornika leżącej na południowy wschód od Częstochowy zasilane są podstawowe ujęcia Mirów z rejonami eksploatacji Mirów i Srock oraz ujęcie Olsztyn z rejonami eksploatacji Kusięta, Olsztyn i Lipówki. Z części zbiornika leżącej na północny zachód od

miasta zasilane są podstawowe ujęcia Wierzchowisko i Łobodno oraz pomocnicze - między innymi Rząsawa.

- czwartorzędowego, z którego zasilane są ujęcia pomocnicze Wielki Bór oraz Blachownia,
- triasowego - zasilającego ujęcia pomocnicze Konopiska - Kopalnia i Rększowice.

Komunalnymi sieciami i urządzeniami wodociągowymi na terenie miasta zarządza Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego. System wodociągów magistralnych można określić jako pierścieniowy, wieloźródłowy, zasilany z zewnętrznych i lokalnych ujęć wody. Długość sieci wodociągowej magistralnej na terenie miasta wynosi 100,20 km, długość sieci wodociągowej rozdzielczej (bez przyłączy do budynków) wynosi 539,3 km (w tym o średnicach 100 mm do 300 mm – 506,9 km). Sieć wodociągowa obsługuje 100% mieszkańców Częstochowy. System wodociągów rozdzielczych o średnicach od 100 do 300 mm tworzą w zdecydowanej większości układy pierścieniowe. Układy o strukturze drzewiastej (bardziej podatne na skutki awarii i zapewniające niższy standard obsługi) występują głównie na końcówkach systemu obsługujących rozproszone zespoły zabudowy jednorodzinnej. Istotnym składnikiem systemu zaopatrzenia miasta w wodę są zbiorniki wyrównawcze o łącznej pojemności 56 000 m³, co stanowi ok. 52% maksymalnego zapotrzebowania dobowego w roku 2002 i około 49,5% w roku 2025. Zgromadzony zapas wody w zbiornikach pozwala na pokrycie niedoborów występujących dla maksymalnego rozbioru godzinowego oraz w sytuacjach awaryjnych. Przedsięwzięcia inwestycyjne PWiK ujęte w planach rozwojowych zlokalizowane są poza granicami Częstochowy;

Komunalnymi sieciami i urządzeniami kanalizacyjnymi na terenie miasta zarządza Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego. Ścieki z obszaru miasta zbierane są w ramach dwóch zlewni: Oczyszczalni Ścieków „Warta” S.A. obejmującej zasadniczą część miasta i Oczyszczalni Ścieków Dźbów o zasięgu lokalnym, przejmującej ścieki bytowo - gospodarcze z obszaru dzielnicy Dźbów i terenów przyległych. System ten obejmuje około 80% powierzchni terenów zainwestowanych, z pozostałych ścieki są odprowadzane do osadników i wywożone.

- Oczyszczalnia Ścieków „Warta” S.A. położona przy ulicy Srebrnej jest oczyszczalnią komunalną, do której docierają w 70% ścieki bytowo - gospodarcze, a tylko w 30% ścieki przemysłowe. Obsługuje obecnie 219 648 mieszkańców. Przy przepustowości średniodobowej 88 000m³ i ładunku BZT5 16 368 kg O₂/ dobę, posiada możliwość przyjęcia dodatkowego ładunku zanieczyszczeń, natomiast jej przepustowość hydrauliczna jest praktycznie wyczerpana. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Warta.
- Oczyszczalnia Dźbów, położona przy ulicy Anyżowej ma przepustowość średniodobową 1 000 m³, ładunek BZT5 288 kg O₂/dobę, jej docelowa przepustowość hydrauliczna może być zwiększona do 3 000m³, przy ładunku BZT5 900 kg O₂/dobę. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Konopka.
- Oczyszczalnia Ścieków Huty Częstochowa działa wyłącznie na użytek wewnętrzny huty, przejmując głównie ścieki przemysłowe powstające w trakcie produkcji własnej. Przepustowość średniodobowa wynosi 720 m³, odbiornikiem jest rzeka Kucelinka. Podobnie wyłącznie lokalny charakter posiada

oczyszczalnia Wigolen S.A. - przepustowość średniodobowa 310 m³, odbiornikiem jest potok Gorzelanka.

System kanalizacyjny miasta ma w 100% charakter sieci rozdzielczej. Kanalizacja sanitarna wyposażona jest w kanały grawitacyjne, tłoczne, przepompownie i kolektory zbiorcze. System kanalizacyjny w poszczególnych zlewniach grawitacyjnych wyżej wymienionych oczyszczalni tworzy strukturę drzewiastą, której geometrię determinują lokalne kierunki spadków terenu i pośrednio przebiegi ulic obsługujących. Dostateczny standard obsługi występuje w dzielnicach Śródmieście, Stare Miasto, Lisiniec, Stradom, Raków, Zawodzie, Wyczerpy, Osiedle Tysiąclecia i Osiedle Północ. Ogólna długość sieci kanalizacyjnej zlokalizowanej na terenie miasta Częstochowy wynosi 575 km. Aktualna liczba korzystających ze zbiorczej sieci kanalizacyjnej wynosi 200 641 osób, co stanowi 80,3% wszystkich mieszkańców.

Sieciami i urządzeniami do odprowadzania i podczyszczania wód opadowych i roztopowych na terenie miasta zarządza Miejski Zarząd Dróg. Najpełniejszym systemem odprowadzania wód opadowych i roztopowych charakteryzuje się zlewnia rzeki Warty obejmująca Kucelin, Dąbie, Zawodzie, Stare Miasto, Osiedle Północ i Wyczerpy Dolne. Nieco gorszy jest stan rozwoju systemu w obrębie zlewni rzeki Stradomki obsługującej Zacisze, Stradom i południową część Śródmieścia oraz za pośrednictwem dopływów Lisiniec i Liszki Górnej do wododziału biegnącego w rejonie ulicy Legnickiej, a także zlewni rzeki Konopka obejmującej w części Kuźnicę Pierwszą, Sabinów, Wrzosowiak, Błeszno i Raków.

Na terenie Częstochowy, według stanu na koniec roku 2010, potrzeby ciepłe odbiorców pokrywane są z:

- trzech źródeł ciepła pracujących na potrzeby centralnego systemu ciepłowniczego miasta eksploatowanych przez Fortum Power and Heat Polska Sp. z o.o.;
- dwóch wyspowych systemów ciepłowniczych eksploatowanych przez Fortum Power and Heat Polska Sp. z o.o. oraz Wachelka INERGIS Sp.J.;
- czterech lokalnych kotłowni eksploatowanych przez Fortum Power and Heat Polska Sp. z o.o. (zasilających nie więcej niż dwa budynki);
- 75 zinwentaryzowanych kotłowni lokalnych o mocy zainstalowanej od 100 kW wzwyż;
- szeregu kotłowni lokalnych i indywidualnych o mocy poniżej 100 kW;
- indywidualnych ogrzewań piecowych.

Głównym dystrybutorem ciepła jest Fortum Power and Heat Polska Sp. z o.o., będące właścicielem centralnego systemu ciepłowniczego miasta. Układ sieci magistralnych łączących poszczególne źródła ciepła pozwala w sytuacjach awaryjnych na częściowe zasilanie pewnych rejonów miasta z różnych źródeł. Zakład Elektroenergetyczny ELSEN S.A. eksploatuje własne źródła ciepła oraz sieć parową i sieć gorącej wody, które służą zaopatrzeniu w ciepło odbiorców zlokalizowanych na terenach po dawnej Hucie Częstochowa. Systemy ciepłownicze pokrywają ok. 56% całkowitego zapotrzebowania mocy cieplnej odbiorców. Centralny system ciepłowniczy miasta zapewnia, przy normalnej pracy, bezpieczeństwo pokrycia potrzeb cieplnych przyłączonych do niego odbiorców. W wyniku uruchomienia w miesiącu wrześniu 2010 roku przez Fortum nowoczesnej elektrociepłowni, powstało duże lokalne źródło ciepła i energii elektrycznej, co w znaczący sposób poprawiło bezpieczeństwo zaopatrzenia miasta w ciepło i energię elektryczną.

Częstochowa, według stanu na koniec roku 2010, korzysta z gazu ziemnego wysokometanowego grupy E, dostarczanego do systemu gazowniczego miasta (oraz bezpośrednio do odbiorców gazu z poziomu wysokiego ciśnienia) przez Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. Oddział w Świerklanach. Dystrybucją gazu na terenie miasta zajmuje się Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. . Częstochowa posiada tzw. stary system gazowy, zasilany pierwotnie gazem miejskim z koksowni zlokalizowanej na terenie huty. System gazowniczy Częstochowy posiada następujące cechy:

- sieci gazowe są dostępne w znacznej części na zamieszkałym obszarze miasta,
- silnie rozbudowany jest system sieci niskiego ciśnienia z występowaniem sieci o dużych średnicach (do DN 500 włącznie), co jest charakterystyczne dla miejskich systemów gazowniczych zasilanych w przeszłości gazem miejskim z lokalnych źródeł,
- brak występowania starych odcinków gazociągów żeliwnych, technologii rur kielichowych,
- możliwość sekcjonowania spójnej sieci na autonomiczne.

Na terenie miasta występuje jeden węzeł Częstochowa ul. Legionów o przepustowości 120 tys. m³/h oraz 5 stacji redukcyjno - pomiarowych I stopnia (os. Błeszno ul. Warzywna, ul. Rolnicza, os. Północ ul. Kukuczki, ul. Zarankiewicza, ul. Rozdolna) o przepustowościach od 1,6 do 15 tys. m³/h.

W miesiącu wrześniu 2010 roku został oddany do eksploatacji gazociąg przesyłowy Lubliniec – Częstochowa DN 500 o ciśnieniu nominalnym 8,4 MPa. Gazociąg ten w istotny sposób wpłynął na zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego Częstochowy w zakresie zaopatrzenia w gaz. Będzie służył również wzmocnieniu całego krajowego systemu gazowniczego, a także pozwoli na zasilenie w gaz gmin, przez które przebiega, w szczególności gmin Boronów, Herby i Blachownia.

1.1.4 WŁASNOŚĆ GRUNTÓW

Tabela 1 Liczba działek i powierzchnia gruntów należących do miasta i do Skarbu Państwa

Forma władania	2003		2006		2007		2011	
	Liczba działek	Pow. [ha]	Liczba działek	Pow. [ha]	Liczba działek	Pow [ha]	Liczba działek	Pow [ha]
Grunty gminne	10 493	2239,0	11 994	2598,0	12 763	2612	13 642	2749,4
Grunty Skarbu Państwa	7 807	3369,0	6 859	2856,5	6 127	3492	6 221	3427,6
Udział powierzchni gruntów gminy w stosunku do ogólnej powierzchni miasta [%]	14,02%		16,27%		16,36%		17,18%	

Źródło: Miejski Program Rewitalizacji dla Częstochowy – aktualizacja 2012 (dane Zintegrowanego Systemu Informacji Przestrzennej)

Tabela 2 Powierzchnia gruntów komunalnych wg prawnych form użytkowania w Częstochowie w latach 2009 - 2012

Powierzchnia gruntów komunalnych wg prawnych form użytkowania w Częstochowie (ha)				
Forma	2009	2010	2011	2012
ogółem	2701,0	2748,0	2750,0	2750,0
tworzące gminny zasób nieruchomości	1451,0	1447,0	1453,0	1455,0
przekazane w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym	497,0	523,0	526,0	533
przekazane w użytkowanie wieczyste	753,0	752,0	747,0	736
przekazane w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym	160,0	166,0	166,0	164

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Tabela 3 Zasoby mieszkaniowe (komunalne) Częstochowy w 2009 r.

Zasoby mieszkaniowe (komunalne)		
Częstochowa	2009	
	mieszkania	powierzchnia użytkowa mieszkań
	mieszk.	m2
	9 850	438 790

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

1.1.5 GŁÓWNE BARIERY ROZWOJU

- Postępująca degradacja terenów i obiektów przemysłowych na terenie miasta,
- Wysokie koszty rewitalizacji terenów i obiektów przemysłowych,
- Zły stan substancji architektonicznej głównie dla budynków w centralnej części miasta,
- Niskie i ograniczone nakłady na inwestycje i modernizację obiektów sportowych oraz rekreacyjno – wypoczynkowych
- Niezadowolający stan infrastruktury technicznej i drogowej, brak miejsc parkingowych o odpowiednim standardzie,
- Przestrzenne rozproszenie zabudowy jednorodzinnej i występowanie różnego rodzaju działalności gospodarczych w osiedlach mieszkaniowych, co obniża ich estetykę.

1.2 GOSPODARKA

1.2.1 GŁÓWNI PRACODAWCY I STRUKTURA PODSTAWOWYCH BRANŻ GOSPODARKI

Do największych i najbardziej znanych zakładów przemysłowych na terenie miasta należą:

- **ISD Huta Częstochowa:** jest jednym z największych pracodawców w Częstochowie i jednym z wiodących w branży hutniczej. ISD Huta Częstochowa Sp. z o.o. zatrudnia ponad 3350 osób kadry inżynierskiej, menedżerów, pracowników produkcji i wydziałów pomocniczych.
- **TRW Automotive:** znajduje się w pierwszej dziesiątce światowej listy największych dostawców przemysłu motoryzacyjnego oraz osiąga w gronie firm z tej branży znakomite rezultaty finansowe. Firma dostarcza swoje produkty ponad 40 głównym światowym producentom samochodów do 250 różnych typów samochodów i zajmuje wiodącą pozycję we wszystkich kategoriach produkowanych przez siebie wyrobów.
- **Guardian Industries Poland:** Huta szkła w Częstochowie została wybudowana w latach 2001-2002 w ciągu 13 miesięcy i jest obecnie jedną z najnowocześniejszych hut szkła na świecie.
- **STOLZLE CZĘSTOCHOWA Sp. z o.o. :** (dawniej Częstochowska Huta Szkła S.A) należy do STOLZLE GLASS GROUP, której tradycje produkcyjne szkła sięgają ponad 200 lat. Siedziba główna znajduje się w Austrii, natomiast pozostałe fabryki znajdują się w Niemczech, Anglii oraz Czechach. Huta w Częstochowie specjalizuje się w produkcji szkła bezbarwnego, do produkcji którego używane są wyłącznie surowce mineralne, wysokiej jakości. Podyktowane to jest produkcją prestiżowego szkła dla branży kosmetycznej, spirytusowej jak i galanterii stołowej. Huta zatrudnia 260 pracowników (stan zatrudnienia na dzień 31.12.2009).
- **Odlewnia Żeliwa WULKAN:** Spółka Akcyjna Odlewnia Żeliwa "WULKAN" powstała w 1993r. Historia fabryki sięga 1894 roku. Przedmiotem działalności firmy jest produkcja i sprzedaż odlewów żeliwnych.
- **DOSPEL Sp. z o.o.:** to jeden z największych producentów urządzeń i systemów z zakresu wentylacji i klimatyzacji, który oferuje produkty i usługi najwyższej jakości. Spółka nieustannie stara się przewidywać potrzeby Klientów, dlatego wprowadza wiele rewolucyjnych rozwiązań, które podnoszą komfort eksploatacji produktów marki Dospel.
- **CSF Poland,**
- **CGR Polska,**
- **Brembo Poland.**

W Częstochowie znajduje się również wiele obiektów handlowych: Real z M1, Auchan, Tesco Extra, Makro Cash and Carry, OBI, Leroy Merlin, Castorama. Od 2009 roku na terenie miasta funkcjonuje pierwsza w regionie galeria handlowa: Galeria Jurajska.

Tabela 4 Struktura podmiotów gospodarczych w Częstochowie w 2013 r. wg sekcji PKD 2007

Sekcja	Przypis	2013 r.
		Ogółem Jedn. gosp.
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	236
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	23
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	3 599
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	35
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	68
Sekcja F	Budownictwo	2 287
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	8 061
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	1 446
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	617
Sekcja J	Informacja i komunikacja	611
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1061
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1 132
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2 480
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	625
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	51
Sekcja P	Edukacja	842
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1 551
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	418
Sekcja S i T	Pozostała działalność usługowa	1 680

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Zgodnie z powyższą tabelą największy udział w strukturze podmiotów gospodarczych w Częstochowie w 2013 roku odnotowano dla sekcji G :Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, następnie sekcja C : Przetwórstwo przemysłowe i sekcja M : Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, sekcja B: Budownictwo. Najmniej jednostek gospodarczych działa w sekcjach ,D,O,E.

1.2.2 LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH I OSÓB ZATRUDNIONYCH W DANYCH SEKTORACH

Liczba jednostek gospodarczych zarejestrowanych w Częstochowie w latach 2010 – 2013 kształtowała się na poziomie od: 26 725 jedn. gosp. w 2010 r. do 26 824 jedn. gosp. w 2013 r. Jednostki sektora publicznego stanowią: ok. 2% ogółu zarejestrowanych podmiotów (2013r.), natomiast jednostki sektora prywatnego: 98%. W sektorze publicznym w 2013 r. ok. 47% stanowią państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, natomiast ok. 77% podmiotów prywatnych to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Tabela 5 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sektorów własnościowych w Częstochowie

Wyszczególnienie	j.m.	2010	2011	2012	2013
Ogółem					
Ogółem	Jedn. gosp.	26 725	26 201	26 658	26 824
Sektor publiczny ogółem	Jedn. gosp.	573	582	578	578
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	Jedn. gosp.	272	277	270	271
spółki handlowe	Jedn. gosp.	27	28	26	26
sektor prywatny ogółem	Jedn. gosp.	26 152	25 619	26 080	26 246
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Jedn. gosp.	20 737	20 002	20 129	20 081
spółki handlowe	Jedn. gosp.	2 184	2 316	2 489	2 662
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	Jedn. gosp.	406	417	446	450
spółdzielnie	Jedn. gosp.	77	76	74	75
fundacje	Jedn. gosp.	76	80	101	114
stowarzyszenia i organizacje społeczne	Jedn. gosp.	587	619	638	661

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Tabela 6 Pracujący wg sektorów własności i płci w Częstochowie

Częstochowa	sektor publiczny			sektor prywatny		
	2003			2003		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
	31897	13762	18135	38468	21192	17276

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

1.2.3 GŁÓWNE BARIERY ROZWOJU - IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW DLA GOSPODARKI

- Wciąż mała liczba przedsiębiorstw w branży turystycznej innej niż turystyka pielgrzymkowa na Jasnej Górze,
- Wpływ procesów likwidacyjnych przemysłu ciężkiego na gospodarkę miasta i regionu,
- Brak korzystnych instrumentów finansowych na rozwój przedsiębiorstw (w tym tworzenie nowych).
- Niskie zainteresowanie terenami inwestycyjnymi w mieście.

- Mała liczba strategicznych inwestorów działających na terenie miasta.

1.3 STREFA SPOŁECZNA

1.3.1 STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I SPOŁECZNA

W 2012 r. liczba mieszkańców miasta wynosiła 234 472 osoby i w porównaniu z latami poprzednimi utrzymuje się powolny, ale stały jej spadek.

Tabela 7 Liczba ludności w Częstochowie w latach 2009 - 2012

Wyszczególnienie	J. m.	2009	2010	2011	2012
Ludność wg miejsca zamieszkania i płci – stan w dn. 31.12					
Ogółem	osoba	239 319	237 203	235 798	234 472
Mężczyźni	osoba	112 305	111 574	110 846	110 173
Kobiety	osoba	127 014	125 629	124 952	124 299

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Struktura ludności w gminie w 2012r. kształtowała się następująco:

- osoby w wieku przedprodukcyjnym: 15,2%,
- osoby w wieku produkcyjnym: 63,7%
- osoby w wieku poprodukcyjnym: 21,2% ogółu mieszkańców.

W porównaniu z latami ubiegłymi maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a wzrasta odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, co świadczy o występowaniu procesu starzenia się społeczeństwa.

Tabela 8 Struktura ludności w Częstochowie w latach 2009-2012

Wyszczególnienie	J. m.	2009	2010	2011	2012
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku					
w wieku przedprodukcyjnym	os.	37 636	36 677	36 091	35 782
w wieku produkcyjnym	os.	156 727	154 498	152 113	149 460
w wieku poprodukcyjnym	os.	44 956	46 028	47 594	49 230

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Tabela 9 Wskaźniki modułu gminnego w latach 2009 -2012

Wyszczególnienie	J. m.	2009	2010	2011	2012
ludność na 1 km ²	osoba	1 498	1 485	1 476	1 468
kobiety na 100 mężczyzn	osoba	113	113	113	113
małżeństwa na 1000 ludności	para	6,5	5,7	5,2	5,1
urodzenia żywe na 1000 ludności	osoba	9,9	9,2	8,7	8,4
zgony na 1000 ludności	osoba	11,1	11,5	11,4	11,5

przyrost naturalny na 1000 ludności	osoba	-1,1	-2,3	-2,6	-3,1
-------------------------------------	-------	------	------	------	------

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Liczba ludności na 1 km² w 2012r. wyniosła: 1 468 osób. W gminie przypada 113 kobiet na 100 mężczyzn. W Częstochowie kształtuje się ujemny przyrost naturalny na 1000 ludności - w 2012r. wyniósł: - 3,1 i od kilku lat regularnie spada.

Tabela 10 Ruch naturalny wg płci

Wyszczególnienie	J. m.	2009	2010	2011	2012
Urodzenia żywe					
Ogółem	osoba	2 366	2 191	2 067	1 978
Mężczyźni	osoba	1 220	1 118	1 068	1 024
Kobiety	osoba	1 146	1 073	999	954
Zgony ogółem					
Ogółem	osoba	2640	2737	2688	2 703
Mężczyźni	osoba	1361	1410	1389	1 397
Kobiety	osoba	1279	1327	1299	1 306
Przyrost naturalny					
Ogółem	osoba	-274	-546	-621	-725
Mężczyźni	osoba	-141	-292	-321	-373
Kobiety	osoba	-133	-254	-300	-352

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

1.3.2 OKREŚLENIE GRUP SPOŁECZNYCH WYMAGAJĄCYCH WSPARCIA W RAMACH PROGRAMU REWITALIZACJI

- **Osoby objęte Pomocą Społeczną**

Jak wskazują statystyki, liczba osób objętych pomocą społeczną stopniowo rośnie z roku na rok. Największą liczbę osób ubiegających się o pomoc odnotowano w roku 2012, kiedy to ich liczba wyniosła 12 555 osoby, o 933 osób więcej niż w roku poprzednim i o 1851 osób więcej niż w roku 2009.

Tabela 11 Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w Częstochowie

Korzystający	Jednostka	2009	2010	2011	2012
gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	Gospodarstwa domowe	5 332	4 948	5 598	6 319
osoby w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	osoby	10 704	9 866	11 622	12 555
udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	%	4,5	4,1	4,9	5,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Tabela 12 Potrzeby społeczne w rozbiści na dzielnice w 2013 roku.

Lp.	Dzielnica	potrzeba społeczna			
		zasiłek stały	zasiłek okresowy	zasiłek celowy	pomoc państwa w zakresie dożywiania
		Liczba rodzin			
1.	Kiedrzyn	8	16	19	19
2.	Północ	85	157	184	198
3.	Wyczerpy - Aniołów	59	84	103	36
4.	Grabówka	26	41	61	50
5.	Częstochówka – Parkitka	32	41	56	42
6.	Tysiąclecie	107	183	204	146
7.	Lisiniec	32	70	83	59
8.	Podjasnogórska	59	81	78	57
9.	Śródmieście	184	371	464	306
10.	Stare Miasto	267	667	760	529
11.	Zawodzie Dąbie	179	173	116	93
12.	Mirów	2	12	13	13
13.	Trzech Wieszców	205	177	82	93
14.	Gnaszyn Kawodrza	87	81	29	32
15.	Stradom	208	188	62	67
16.	Ostatni Grosz	277	268	96	196
17.	Raków	490	483	167	353
18.	Wrzosowiak	236	219	82	174
19.	Dźbów	86	85	36	39
20.	Błęszno	63	63	23	30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych „Sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie za 2013 r.”

- **Bezrobotni**

Zgodnie ze statystykami Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie liczba bezrobotnych według stanu na dzień 31.12.2013 roku wyniosła 15 492 osób, w tym 7 506 kobiet. Stopa bezrobocia stopniowo wzrasta i wynosiła kolejno w latach:

- 2009: 10,3%
- 2010: 11,5%
- 2011: 12,2 %
- 2012: 13,6%
- 2013: 13,5 %

Tabela 13 Bezrobotni zarejestrowani wg płci

Wyszczególnienie	Jednostka	2009	2010	2011	2012	2013
Ogółem	osoba	11383	13220	13909	15 455	15 492
Mężczyźni	osoba	5950	6861	7079	7 845	7986
Kobiety	osoba	5433	6359	6830	7 610	7 506

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

- **Niepełnosprawni**

Ważnym problemem rodzin funkcjonujących na terenie miasta Częstochowy jest niepełnosprawność. Szacując liczbę osób niepełnosprawnych należy pamiętać że zgodnie z obowiązującym stanem prawnym osobą niepełnosprawną jest osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osoba, która takiego orzeczenia nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku (zabawa, nauka, praca, samoobsługa). Z powyższej definicji wynika podział na osoby niepełnosprawne prawnie tj. takie, które posiadały odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony osoby niepełnosprawne tylko biologicznie tj. takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych. Według danych Zespołu ds. Orzekania o stopniu niepełnosprawności w 2012 r. w Częstochowie wydano 7381 orzeczeń o niepełnosprawności.

Należy zauważyć, że w Częstochowie niski jest średni poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych. Sytuacja taka wymaga podjęcia starań w celu reintegracji zarówno zawodowej i społecznej tej grupy osób i umożliwienia im aktywnego uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności. Niepełnosprawność jest rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym należy prowadzić aktywne działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse i warunki korzystania z przysługujących im praw.

Osoby niepełnosprawne napotykają liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem w życiu codziennym, w rodzinie, w pracy, w urzędzie, które przybierają postać barier urbanistycznych, technicznych, architektonicznych, w komunikowaniu się, ekonomicznych i prawnych. Osoba niepełnosprawna musi pokonać funkcjonujące nadal w społeczeństwie bariery świadomościowe, bierność, niezrozumienie, niechęć i niewiedzę. MOPS w ramach zadań własnych udziela pomocy osobom niepełnosprawnym ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON).

- **Osoby Bezdomne**

Problem bezdomności, będący konsekwencją przemian ekonomiczno-społecznych naszego kraju i procesu ciągłego ubożenia społeczeństwa, staje się jednym z najistotniejszych problemów polityki społecznej samorządu. Bezdomność, jako zjawisko społeczne, wiąże się z brakiem domu, pracy, środków do życia. Osoby bezdomne stanowią specyficzną, wyodrębnioną grupę społeczną, mają wspólne cechy, podobnie postrzegają i przeżywają rzeczywistość oraz relacje z innymi ludźmi. Stają się grupą społeczną coraz bardziej izolowaną, co znacznie utrudnia ich integrację ze środowiskiem oraz powrót do normalnego życia. Wśród bezdomnych

mężczyzn spotykamy osoby nadużywające alkoholu, byłych więźniów, bezrobotnych i rozwiedzionych, którzy wyprowadzili się lub zostali eksmitowani z dotychczasowego miejsca. W roku 2013 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie wypłacił zasiłki celowe 162 osobom na łączną kwotę 39 904,02 zł. Udzielono pomocy w postaci zasiłków stałych 168 osobom bezdomnym na łączną kwotę 866 349,33 zł.

- **Osoby doznające przemocy w rodzinie**

W Częstochowie, do głównych instytucji, które zajmują się problemem przemocy w rodzinie możemy zaliczyć:

- Komendę Miejską Policji w Częstochowie, ul. Popiełuszki 5,
- Sąd Rejonowy w Częstochowie, ul. Dąbrowskiego 23/35,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie - Ośrodek Interwencji Kryzysowej, ul. Rejtana 7b,
- Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie, ul. Sikorskiego 78/80,
- Straż Miejską w Częstochowie, ul. Krakowska 80 bl.3,
- organizacje pozarządowe.

Zgodnie z danymi ze „Sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie za 2013 r” W roku 2013 z pomocy OIK skorzystały 803 osoby znajdujące się w sytuacji kryzysowej, w tym 562 kobiet, 174 mężczyzn i 67 dzieci. Analizując podłoże sytuacji kryzysowej -problem przemocy domowej dotyka 386 osób, co oznacza, że 48% wszystkich klientów OIK doświadcza przemocy ze strony najbliższych(głównie męża, partnera, ojca, dorosłych dzieci).W roku 2013 ze schronienia w hostelu Ośrodka skorzystało 109 osób, tj. 43 kobiety, 4 mężczyzn i 62 dzieci. Wśród nich 102 osoby to ofiary przemocy w rodzinie, co stanowi 93,5% klientów hotelu.

Formy pomocy:

- 1.Pomoc psychologiczna i wsparcie (interwencja jednej lub kilku sesji) - 751 osób,
- 2.Pomoc psychologiczno – terapeutyczna - 104 osoby,
3. Poradnictwo rodzinne - 129 osoby,
4. Terapia małżeńska - 15 rodzin,
- 5.Mediacje - 48 osób (27 rodzin),
6. Poradnictwo pedagogiczne - 30 osób,
7. Grupa wsparcia - 34 osoby,
8. Zajęcia psychoedukacyjne - 37 osób,
9. Pomoc prawna — 231 osób,
10. Inne – 241 osoby.

1.3.3 STAN I ZRÓŻNICOWANIE DOCHODOWOŚCI GOSPODARSTW DOMOWYCH

Tabela 14 Gospodarstwa domowe w Częstochowie

Gospodarstwa domowe	ogółem	jednorodzinne ogółem	dwurodzinne	trzy i więcej rodzinne
	2002			
	gosp. dom.	gosp. dom.	gosp. dom.	gosp. dom.
Częstochowa	97 522	65 084	2 951	85

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2002, GUS

Tabela 15 Źródła utrzymania w gospodarstwach domowych w Częstochowie

Źródło utrzymania	Liczba gospodarstw domowych	Udział procentowy
Dochody z pracy	49 883	51,15%
w tym:		
– w sektorze publicznym	18 846	19,32%
– w sektorze prywatnym	31 037	31,83%
w tym:		
– najemnej	22 208	22,77%
– na rachunek własny	8 829	9,05%
Niezarobkowe źródła utrzymania	41 741	42,80%
w tym:		
– emerytura i renta	36 678	37,61%
– pozostałe	5 063	5,19%
Dochody z własności	111	0,11%
Na utrzymaniu	5 050	5,18%
Nie ustalono	737	0,76%
OGÓŁEM :	97 522	100,00%

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2002, GUS

1.3.3 STRUKTURA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Działalność organizacji pozarządowych w sferze zadań publicznych jest istotną cechą społeczeństwa demokratycznego, a zarazem elementem spajającym i aktywizującym społeczność lokalną. Realizacja zadań publicznych przy udziale organizacji pozarządowych w znaczny sposób wpływa na poprawę warunków życia mieszkańców Częstochowy oraz na rozwój miasta.

Na terenie miasta Częstochowy działa 758 organizacji pozarządowych, w tym:

- 346 stowarzyszenia,
- 115 jednostek terenowych (oddziałów) stowarzyszeń,
- 58 stowarzyszenia zwykłe,

- 150 organizacji sportowych i rekreacyjnych,
- 66 fundacji,
- 23 ochotniczych straży pożarnych.

1.3.4 GŁÓWNE BARIERY ROZWOJU

- Zjawiska patologii społecznych, wykluczenia społecznego
- Niski poziomu bezpieczeństwa publicznego,
- Brak instrumentów ekonomicznych zachęcających przedsiębiorców do zatrudniania osób wykluczonych,
- Wysoki wskaźnik stopy bezrobocia (tendencja wzrostowa),
- Zmniejszająca się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym – starzenie się społeczeństwa.

1.4 ANALIZA SWOT

Warunkiem wyjściowym do opracowania założeń aktualizacyjnych LPR było ponowne przeprowadzenie analizy SWOT. Działania przeprowadzone w mieście w mijającym okresie programowania zdecydowanie przyczyniły się do zmiany jego wizerunku. W odniesieniu do powyższych wyników analiz, konieczne było określenie założeń aktualizacyjnych dla obszaru czasowego 2014 i lata następne.

W analizie SWOT wykorzystano elementy z ostatniej wersji Miejskiego Programu Rewitalizacji zatwierdzonego 26 kwietnia 2012 r. uchwałą nr 360/XXI/2012, które wciąż pozostają aktualne.

Tabela 16: Analiza SWOT dla obszaru czasowego 2014 i lata następne

PRZESTRZEŃ	
<p>Silne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sanktuarium na Jasnej Górze i zespół klasztorny zakonu paulinów - miejsce kultu maryjnego i najważniejsze centrum pielgrzymkowe w Polsce, • Obszary cenne przyrodniczo na terenie miasta, • Dobre zaopatrzenie w wodę, • Politechnika Częstochowska – szkoła wyższa o zasięgu ogólnokrajowym, oraz ważny ośrodek naukowo – badawczy współpracujący z wieloma zakładami 	<p>Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • Intensywny ruch pielgrzymkowy powiązany ze wzmożonym ruchem kołowym autobusów (w szczególności powoduje okresowe utrudnienia w organizacji ruchu oraz zanieczyszczenie powietrza, hałas i odpady, • Postępująca degradacja terenów i obiektów przemysłowych na terenie miasta, • Zły stan substancji architektonicznej głównie dla budynków w centralnej części miasta, • Niskie i ograniczone nakłady na inwestycje i modernizację obiektów sportowych oraz

<p>przemysłowymi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zorganizowana sieć szlaków rowerowych i pieszych, • Liczne zabytki na terenie miasta (Rynek, Ratusz). 	<p>rekreacyjno – wypoczynkowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niezadowalający stan infrastruktury technicznej i drogowej, brak miejsc parkingowych o odpowiednim standardzie, • Zły stan techniczny dróg, • Wciąż bardzo mała liczba przedsiębiorstw w branży turystycznej innej niż turystyka pielgrzymkowa na Jasnej Górze, • Słabo rozwinięte zaplecze noclegowe i gastronomiczne, • Duże natężenie ruchu kołowego w centrum miasta skutkujące wysokim poziomem hałasu komunikacyjnego.
<p>Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wolne tereny potencjalnie inwestycyjne • Spodziewany wzrost wartości nieruchomości w efekcie procesu rewitalizacji • Rozwój infrastruktury sportowo – rekreacyjnej, • Uporządkowanie zdegradowanych części miasta i przywrócenie ładu przestrzennego, • Rozwój turystyki biznesowej oraz szkoleniowo – konferencyjnej, • Zwiększenie nakładów na promocję i reklamę miasta. 	<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wysokie koszty rewitalizacji obiektów przemysłowych i zdegradowanych części miasta, • Długotrwały proces regulacji stanu prawnego terenów i obiektów poddawanych rewitalizacji, • Niedostateczne wykorzystanie możliwości finansowania projektów ze środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

GOSPODARKA

<p>Silne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • położenie na szlaku komunikacyjnym • duży napływ pielgrzymów i turystów • lokalizacja terenów Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A. • lokalizacja nowych zakładów produkcyjnych 	<p>Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • niskie zainteresowanie inwestorów terenami i obiektami przemysłowymi w mieście. • utrzymujące się bezrobocie, • likwidacja dużych zakładów produkcyjnych • utrudnienia w przygotowaniu inwestycji wynikające ze stanów własnościowych • niewykorzystanie potencjału pielgrzymkowego, • Niedostateczne wsparcie MŚP na terenie miasta.
<p>Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktywizacja prywatnych inwestorów, • zagospodarowanie zdegradowanych terenów przemysłowych do nowych funkcji, 	<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • odpływ z miasta w poszukiwaniu pracy młodych, wykształconych pracowników • dalszy spadek wartości nieruchomości i stawek czynszów

- szansa rozwoju rynku usług dla osób w podeszłym wieku w związku ze zjawiskiem starzenia się ludności,

SPOŁECZEŃSTWO

Silne strony:

- szeroki dostęp do usług edukacyjnych dla młodzieży akademickiej (osiem wyższych uczelni)
- znaczna ilość organizacji pozarządowych
- znaczna liczba inicjatyw i programów o charakterze społecznym,
- efektywne wykorzystanie funduszy europejskich

Słabe strony

- pogarszająca się sytuacja materialna i społeczna części społeczeństwa
- malejąca liczba studentów
- wysoki poziom bezrobocia nie rejestrowanego oraz duża liczba osób długotrwale bezrobotnych
- niedostosowanie kwalifikacji w stosunku do zapotrzebowania pracodawców
- znaczne zróżnicowanie dzielnic miasta pod względem nasilenia zjawisk patologicznych
- brak dodatkowych atrakcji, które skłoniłyby turystów do dłuższego pozostania w mieście
- niska aktywność organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu funduszy

Szanse

- zaangażowanie organizacji pozarządowych w prace socjalne,
- podniesienie poziomu wykształcenia młodzieży pochodzącej z rodzin patologicznych,
- integracja mieszkańców wokół przestrzeni wspólnych,
- zahamowanie procesu odpływu młodych ludzi z miasta.

Zagrożenia

- Niekorzystne tendencje demograficzne (ujemny przyrost naturalny) i związany z tym proces „starzenia się ludności”.
- wzrost zagrożenia bezpieczeństwa publicznego w dzielnicach kryzysowych
- nasilanie się zjawisk patologicznych
- pogorszenie sytuacji społeczno-gospodarczej gmin powiatu częstochowskiego w związku z spadkiem zatrudnienia na terenie Częstochowy
- stały wzrost stopy bezrobocia w mieście
- rozwój patologii wśród młodzieży
- stały spadek liczby ludności w mieście.

2. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO – SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO MIASTA I REGIONU

<p>Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007 – 2015</p>	<p>Główny cel: podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin PRIORYTET 6. Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej Kierunek działań: Podniesienie konkurencyjności polskich regionów Kierunek działań: Wyrównanie szans rozwojowych obszarów problemowych</p>
<p>Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007 – 2013 (Narodowa Strategia Spójności)</p>	<p>Celem strategiczny: tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Cel szczegółowy: Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Obszar strategiczny: Przeciwdziałanie marginalizacji i peryferyzacji obszarów problemowych</p>
<p>Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020</p>	<p>Priorytet: Ochrona i kształtowanie środowiska oraz przestrzeni Cel strategiczny: Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki Kierunek działań: Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu Cel strategiczny: Poprawa jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni Kierunek działań: Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic Kierunek działań: Rewitalizacja terenów zdegradowanych Kierunek działań: Kształtowanie ośrodków wiejskich</p>
<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013</p>	<p>Priorytet VI. Zrównoważony rozwój miast Działanie 6.2. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych , którego celem jest wielofunkcyjne wykorzystanie obszarów zdegradowanych. Cel działania jest realizowany poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poddziałanie 6.2.1. „Rewitalizacja – duże miasta”, którego celem jest wsparcie dla obszarów zdegradowanych, przede wszystkim: powstałych w wyniku przemian rynkowych terenów przemysłowych, powojennych, popegeerowskich oraz niszczących i tracących atrakcyjność centrów i dzielnic miast podlegających procesowi suburbanizacji na terenie miast liczących powyżej 50 tys. mieszkańców. • Poddziałanie 6.2.3. „Rewitalizacja – JESSICA”, którego celem jest rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich poprzez zwiększenie ich atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej oraz poprawę warunków życia mieszkańców.
<p>Program Rozwoju Subregionu Północnego na lata 2007 - 2013</p>	<p>Cel główny: poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców – od wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej regionu oraz konkurencyjności i innowacyjności jego gospodarki do wzrostu zamożności gospodarstw domowych. Cel strategiczny: Kształtowania i umacnianie pozycji Częstochowy jako centrum subregionu wypełniającego funkcje regionotwórcze dla całego obszaru jego oddziaływania. Cel szczegółowy: Aktywizacja społeczna i gospodarcza obszarów objętych</p>

	<p>programem rewitalizacji oraz wzmocnienie funkcji centrotwórczych stymulujących rozwój miasta.</p>
<p>Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Częstochowy</p>	<p>1. W celu osiągnięcia trwałego, zrównoważonego rozwoju miasta, a także realizacji celów i priorytetowych kierunków rozwoju zawartych w strategii rozwoju Częstochowy, przyjmuje się niżej określone kierunki zmian w strukturze przestrzennej miasta:</p> <p>1.1. Tworzenie możliwości wzajemnie nie konfliktowego rozwoju wszystkich podstawowych form wykorzystania przestrzeni, poprawy ładu przestrzennego oraz podniesienia atrakcyjności środowiska miejskiego.</p> <p>1.2. Tworzenie warunków zaspokojenia potrzeb mieszkańców, lokalnych podmiotów gospodarczych oraz przyjezdnych.</p> <p>1.3. Rewitalizacja starych dzielnic miejskich i terenów przemysłowych - szczególnie tych, w których istnieje zabytkowa zabudowa o wysokich walorach architektonicznych - oraz ich integracja funkcjonalna i społeczna z organizmem miejskim, poprzez nadanie tym obszarom nowych, trwałych funkcji.</p> <p>1.4. Zapewnienie trwałości istnienia ekologicznych funkcji środowiska miasta i wzbogacenie struktury przyrodniczej.</p> <p>2. Zmiany w strukturze terenów o funkcji gospodarczej (produkcyjnej i usługowej) powinny następować w niżej określonych kierunkach:</p> <p>2.1. Racjonalizacja wykorzystania istniejących terenów przemysłowych w rejonie Huty Częstochowa (Strefa Aktywności Gospodarczej) oraz umiarkowany rozwój strefy poprzez zagospodarowanie nowych terenów.</p> <p>2.2. Rewitalizacja terenów przemysłowych w dzielnicach: Stare Miasto, Trzech Wieszców, Ostatni Grosz – z nadaniem tym terenom nowych, trwałych funkcji gospodarczych. Preferowane będą usługi oraz działalność produkcyjna nie stwarzająca uciążliwości dla mieszkańców, których lokalizacja przyczyni się do podniesienia standardu funkcjonalnego i estetyki zabudowy w tych obszarach.</p> <p>2.3. Zagospodarowanie na cele produkcji i usług nowych terenów zlokalizowanych w sąsiedztwie węzłów autostrady A-1 i drogi krajowej nr 1, które powinno służyć odbudowie bazy ekonomicznej miasta oraz wzmocnieniu pozycji Częstochowy jako regionalnego ośrodka pracy, między innymi poprzez stworzenie oferty lokalizacyjnej dla inwestorów strategicznych.</p> <p>2.4. Zagospodarowanie na cele usług o ponadmiejskim zasięgu oddziaływania - ze szczególnym uwzględnieniem usług rekreacji i wypoczynku, terenów w rejonie Żłotej Góry oraz w dzielnicy Mirów.</p> <p>3. W strukturze terenów o funkcji mieszkaniowej należy realizować następujące kierunki zmian:</p> <p>3.1. Restrukturyzacja starych dzielnic mieszkaniowych położonych w części śródmiejskiej, polegająca na rewitalizacji zasobów posiadających wysokie walory historyczne architektoniczne oraz ekonomicznie uzasadnione możliwości podniesienia standardu (w tym zmiany ogrzewania piecowego na inne nośniki – zgodnie z polityką energetyczną miasta), lub na stopniowym zastępowaniu zdekapitalizowanych i pozbawionych wartości historycznej zasobów nową zabudową.</p> <p>3.2. Realizacja nowych zespołów zabudowy w terenach pozwalających na optymalne wykorzystanie istniejącej lub znajdującej się w rozbudowie infrastruktury technicznej, czemu służyć będzie opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.</p>

	<p>3.3. Ukształtowanie w ośrodkach lokalnych (dzielnicowych lub osiedlowych) wielofunkcyjnych zespołów handlowo-usługowych wraz z przestrzeniami publicznymi.</p> <p>3.4. Stopniowa regulacja układów lokalnych ulic w celu doprowadzenia do zgodności z warunkami technicznymi.</p>
<p>„CZĘSTOCHOWA 2025 - Strategia Rozwoju Miasta”</p>	<p>Priorytet 3. Kształtowanie ładu przestrzennego i funkcjonalnego miasta,</p> <p>Cel ogólny 3.2. Kompleksowa rewitalizacja centrum miasta i innych obszarów wymagających ożywienia. Zakładane kierunki działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie nowych form zarządzania centrum miasta i obszarami realizującymi projekty rewitalizacyjne tak by umożliwić koordynację różnorodnych działań, w tym realizowanych w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego i publiczno-społecznego • Rewitalizacja dzielnic mieszkaniowych w tym poprawa stanu ogólnodostępnej infrastruktury usług użyteczności publicznej i rekreacji • Wdrażanie przyjętego „Miejskiego programu rewitalizacji dla miasta Częstochowy”, w tym przygotowanie i wdrożenie pilotażowego projektu rewitalizacji

Nawiązanie do polityk i programów dziedzinowych dotyczących poszczególnych dziedzin funkcjonowania miasta :

Miejski program zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na lata 2011-2014 „BEZPIECZNA CZĘSTOCHOWA” (Załącznik do Uchwały Nr 808/LXVII/2010 Rady Miasta Częstochowy z dnia 8 listopada 2010 r.)

Cele i zadania Programu:

- 1) głównym celem Programu jest utrzymanie i poprawa stanu i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Miasta Częstochowy;
- 2) głównymi zadaniami Programu są:
  - a) podejmowanie skutecznych działań restrykcyjno-represyjnych zmierzających do ograniczenia lub eliminacji najbardziej uciążliwych zagrożeń,
  - b) realizacja i aktualizacja działań prewencyjnych i edukacyjnych dla zapobiegania zagrożeniom;
- 3) rodzaje podejmowanych działań:
  - a) rozpoznanie i stałe monitorowanie zagrożeń,
  - b) doraźne działania inspekcji, służb i straży oraz osób posiadających odpowiednie uprawnienia,
  - c) doraźne działania obywatelskie, wskazywanie i informowanie o zagrożeniach,
  - d) monitorowanie i aktualizacja Programu;
- 4) w celu systematyzacji celów, zadań i podejmowanych działań Rada Miasta Częstochowy ustala podział na segmenty odnoszące się do poszczególnych kategorii zagrożeń.

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy miasta Częstochowy na lata 2011-2015

(Załącznik do Uchwały Nr 753/LXIV/2010 Rady Miasta Częstochowy z dnia 20 września 2010 r.)

Zgodnie przyjętym programem podstawowym celem remontów jest zapewnienie bezpieczeństwa użytkownikom lokali i budynków oraz osób trzecich. W pierwszej kolejności realizowane będą prace remontowe eliminujące zagrożenie bezpieczeństwa, następnie o charakterze zapobiegawczym, a w dalszej kolejności remonty o charakterze zachowawczym.

Ponadto program określa m.in.:

- ograniczenia w sprzedaży lokali mieszkalnych, zasady ustalania stawki czynszowej,
- zasady zarządzania mieszkaniowym zasobem gminy
- Źródła finansowania gospodarki mieszkaniowej w kolejnych latach
- działania mające na celu poprawę wykorzystania i racjonalizację gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy

Zintegrowany plan rozwoju transportu publicznego dla miasta Częstochowy na lata 2009–2015 (Załącznik

do Uchwały Nr 496 / XLIV/ 2009 Rady Miasta Częstochowy z dnia 29 czerwca 2009 roku) .

Celem Planu jest wyznaczenie priorytetów oraz ustalenie zasad realizacji założeń polityki transportowej Miasta, dla stworzenia sprawnego systemu transportowego Miasta jako rozwijającego się regionalnego centrum gospodarki, nauki, usług i przemysłu, a przy tym słynnego centrum pielgrzymkowego. Cel ten związany jest ściśle z aktualnym planem finansowym oraz systemem zarządzania Miastem i współpracą z gminami ościennymi.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Częstochowy na lata 2007-2013* (Załącznik do

Uchwały 232/XX/2007 Rady Miasta Częstochowy z dnia 13 grudnia 2007 roku).

Przygotowana przez Zespół Zadaniowy Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Częstochowy na lata 2007-2013, pozwala na realizację perspektywicznej wizji miasta, której nadano poniższe brzmienie.

Częstochowa jest dla mieszkańców, turystów i pielgrzymów:

- miastem przyjaznym i atrakcyjnym,
- miastem bezpiecznym i zapewniającym wysoki poziom i jakość życia,
- miastem trwałego rozwoju gospodarczego,
- miastem z bogatą ofertą kształcenia w nowoczesnym systemie edukacji,
- miastem zapewniającym dobrą opiekę medyczną i profesjonalną pomoc społeczną,
- miastem z bogatą i zróżnicowaną ofertą kulturalną i możliwościami rekreacji.

*Obecnie trwają prace nad uchwaleniem nowej wersji Programu na lata 2014 – 2020, w którym wyznaczono cele zgodne z założeniami MPR dla Częstochowy:

Cel główny: Ograniczenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, wzrost inkluzji społecznej,

Cel strategiczny nr 1: Zintegrowany system wsparcia rodziny i ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży,

Cel strategiczny nr 2: Aktywizacja i inkluzja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,

Cel strategiczny nr 3: Senior, osoba niepełnosprawna: aktywni i bezpieczni socjalnie,

Cel strategiczny nr 4: Partnerstwo na rzecz budowy kapitału społecznego.

„Częstochowa osobą z niepełnosprawnością” Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2014 - 2020 (Załącznik do Uchwały Nr 920/LI/2014 Rady Miasta Częstochowy z dnia 10 kwietnia 2014 roku).

Misja: Częstochowa jest miastem, które dąży do zapewnienia osobom z niepełnosprawnością oraz ich rodzinom pełne uczestnictwo w życiu społecznym, kulturalnym oraz dostęp do informacji, edukacji i rynku pracy.

Cele strategiczne:

- podejmowanie działań zapobiegających powstawaniu niepełnosprawności,
- tworzenie warunków zapewniających dostęp osób z niepełnosprawnością do usług medycznych, rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych,
- wyrównywanie szans w zakresie dostępu do edukacji,
- wyrównywanie szans w dostępie do rynku pracy,
- integracja społeczna oraz zapewnianie wsparcia osobom z niepełnosprawnością w środowisku,
- tworzenie partnerstwa lokalnego na rzecz osób z niepełnosprawnością.

Program osłonowy na rzecz osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością na terenie Miasta Częstochowy na lata 2007-2013* (Załącznik do Uchwały Nr 1055/LXIV/2006 Rady Miasta Częstochowy z dnia 23 października 2006 roku)

Cel nadrzędny Programu: Przewycięzenie zjawiska wykluczenia społecznego osób bezdomnych poprzez wspieranie i podejmowanie inicjatyw na ich rzecz.

Cele szczegółowe:

- działania osłonowe zapobiegające degradacji biologicznej i społecznej osób bezdomnych,
- przywrócenie osób bezdomnych do życia w rodzinie, usprawnienie funkcjonowania w społeczeństwie,
- usamodzielnienie osób bezdomnych poprzez pozyskiwanie dla nich lokali mieszkalnych oraz miejsc pracy,
- działania profilaktyczne zapobiegające utrwaleniu się i poszerzaniu zjawiska bezdomności.

*Obecnie trwają prace nad uchwaleniem nowej wersji Programu na lata 2014 – 2020, w którym wyznaczono cele zgodne z MPR dla Częstochowy:

Cel główny programu osłonowego: Zapobieganie negatywnym skutkom zjawiska bezdomności poprzez wspieranie oraz inicjowanie działań.

Cele szczegółowe:

- *Profilaktyka powstawania zjawiska bezdomności,*
- *Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia i niezbędnego posiłku,*
- *Zapobieganie degradacji psychofizycznej i społecznej osób bezdomnych,*
- *Zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego,*

- *Aktywizacja zawodowa,*
- *Usamodzielnianie osób bezdomnych.*

Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie w mieście Częstochowa na lata 2014-2020 (Załącznik do Uchwały Nr 902/L/2014 Rady Miasta Częstochowy z dnia 24 marca 2014 roku)

Cel główny: Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie i większa skuteczność ochrony osób doświadczających przemocy w rodzinie, w mieście Częstochowa.

Cele szczegółowe:

Cel Nr 1. Zmiana świadomości i wrażliwości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy w rodzinie,

Cel Nr 2. Zwiększenie bezpieczeństwa i dostępności pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie,

Cel Nr 3. Zmiana zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzająca do powstrzymania przemocy wobec członków rodziny,

Cel Nr 4. Podniesienie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie.

Program ochrony środowiska dla miasta Częstochowy na lata 2004 – 2015 (Załącznik do Uchwały nr 375/XXXI/2004 Rady Miasta Częstochowy z dnia 31 maja 2004r.)

Program Ochrony Środowiska określa politykę środowiskową, ustala cele i zadania oraz szczegółowe programy zarządzania, odnoszące się do aspektów środowiskowych, usystematyzowane według priorytetów. Przy tworzeniu Programu przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia w pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie zagadnień techniczno – ekonomicznych związanych z przyszłymi projektami.

celami Programu Ochrony Środowiska są:

- rozpoznanie stanu istniejącego i przedstawienie propozycji zadań niezbędnych do kompleksowego rozwiązania problemów ochrony środowiska w podziale na cele krótkookresowe, średniookresowe i długookresowe,
- wyznaczenie hierarchii ważności poszczególnych inwestycji (ustalenie priorytetów),
- przedstawienie rozwiązań technicznych, analiz ekonomicznych, formalno – prawnych dla proponowanych działań proekologicznych,
- wyznaczenie optymalnych harmonogramów realizacji całości zamierzeń inwestycyjnych ze wskazaniem źródeł finansowania.

ZGODNOŚĆ Z WSTĘPNYM PROJEKTEM REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2014 – 2020 (WERSJA 5.1. KWIECIEŃ 2014 R.) : „Wstępny projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020” został stworzony w oparciu o zapisy zawarte w przedstawionym przez Komisję Europejską tzw. „pakiecie legislacyjnym” dla polityki spójności na lata 2014-2020, z uwzględnieniem zmian wprowadzanych w trakcie kolejnych etapów negocjacyjnych. W pakiecie

znalazły się szczegółowe regulacje odnoszące się do wszystkich funduszy Wspólnych Ram Strategicznych, w tym Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Obejmują one przepisy związane z misją i celami polityki Spójności, ramami finansowymi, szczegółowymi ustaleniami w zakresie programowania, sprawozdawczości, zarządzania i realizacji projektów, dużymi projektami.

Program Rewitalizacji Miejskiej dla Miasta Częstochowy zgodny jest z priorytetem V i IX Wstępnego Projektu RPO WSL na lata 2014 – 2020.

PRIORYTET V Ochrona środowiska i efektywne wykorzystywanie zasobów

Priorytet inwestycyjny 6.3 Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.

Cel szczegółowy: Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz rozwój zasobów kultury

W ramach priorytetu inwestycyjnego 6.3 wspierane będą działania, polegające na przeprowadzeniu prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych przy obiektach stanowiących zasób dziedzictwa kulturowego regionu i w ich otoczeniu wraz z promocją obiektu. Wsparciem objęte będą również inwestycje polegające na zabezpieczeniu obiektów dziedzictwa kulturowego na wypadek zagrożeń. Ponadto, wsparcie dotyczyć będzie rozwoju zasobów kultury, w tym m.in. dotyczące budowy, przebudowy i renowacji obiektów instytucji kultury oraz zakupu trwałego wyposażenia wpływającego na unowocześnienie tych obiektów. Realizacja zaprogramowanych działań przyczyni się do poprawy konkurencyjności regionalnej gospodarki poprzez zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów kulturowych.

PRIORYTET X Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna

Priorytet inwestycyjny 9.1 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych.

Cel szczegółowy 2: Zwiększenie spójności społecznej oraz eliminowanie barier w dostępie do usług na rzecz osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

W związku z zdiagnozowaniem niedoborów w zakresie infrastruktury społecznej związanej ze świadczeniem usług socjalnych, w ramach priorytetu inwestycyjnego finansowane będą inwestycje dotyczące mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego, w oparciu o istniejącą infrastrukturę, w powiązaniu z procesem aktywizacji zawodowej, mające na celu usamodzielnienie ekonomiczne osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Uzasadnieniem podjętego działania są olbrzymie potrzeby w zakresie mieszkań wspomaganym, chronionym i socjalnym. Wsparcie uzyskają inwestycje polegające na przebudowie lub remoncie zdegradowanych budynków w celu ich adaptacji na mieszkania socjalne, wspomagane i chronione. Ponadto możliwa będzie aktywizacja osób wymagających wsparcia poprzez dostosowanie budynków do pełnienia funkcji centrów usług dla społeczności, wraz z zakupem wyposażenia niezbędnego do ich prawidłowego

funkcjonowania. Centra usług społecznościowych to infrastruktura mieszcząca się w kategorii infrastruktury społecznej, a więc infrastruktury związanej ze świadczeniem usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym, świadczonych przez sektor publiczny bezpośrednio obywatelom lub za pomocą podmiotów prywatnych. Należą tu m.in.: usługi pomocy społecznej, mieszkalnictwa socjalnego (mieszkania chronione, wspomagane, treningowe) domy pomocy i opieki społecznej, placówki świadczące opiekę długoterminową, paliatywną, hospicyjną oraz usługi wsparcia rodziny i pieczy zastępczej. Centra te staną się miejscem spotkań, zdobywania wiedzy oraz aktywizacji społecznej, zaspokajając tym samym potrzeby lokalnej społeczności, często dotkniętej dysfunkcjami i patologiami społecznymi. Wymaga to spójnego i wielowymiarowego podejścia do zwiększania dostępu do podstawowych usług społecznych, w tym socjalnych, edukacyjnych, opiekuńczych i doradczych, warunkujących prawidłowe funkcjonowanie społeczeństwa. Zintegrowane wykorzystanie wsparcia jest szczególnie istotne w odniesieniu do terytorialnej koncentracji problemów, dlatego pożądane będą działania przyjmujące formę przedsięwzięć odpowiadających kompleksowo na potrzeby grup wykluczonych w zakresie ich aktywizacji, które będą miały charakter długofalowego organizowania społeczności lokalnej.

Priorytet inwestycyjny 9.2 Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich

Cel szczegółowy 1: Rozwój i wzmocnienie spójności lokalnej poprzez rewitalizację fizyczną, gospodarczą i społeczną terytoriów zmarginalizowanych

W związku z wysokim stopniem uprzemysłowienia, województwo śląskie jest obszarem o znacznej degradacji terenu. Nadanie nowych funkcji terenom zdegradowanym i poprzemysłowym oraz rewitalizacja przestrzeni miast jest poważnym wyzwaniem rozwojowym dla regionu. Mając na uwadze powyższe, w ramach priorytetu inwestycyjnego wsparcie uzyskają kompleksowe projekty rewitalizacyjne. Rewitalizacja dotyczyć będzie kompleksowych działań mających na celu przywrócenie do życia zdegradowanych społecznie, gospodarczo i środowiskowo obszarów poprzez przywrócenie im starej lub nadanie nowej funkcji. W jej ramach prowadzony będzie szereg wielowątkowych, wzajemnie uzupełniających się i wzmacniających działań, mających na celu wywołanie jakościowej, pozytywnej zmiany na zidentyfikowanym obszarze. Celem działań infrastrukturalnych będzie wsparcie społeczności zamieszkującej obszar zdegradowany poprzez zastosowanie instrumentów aktywizacji społeczno-zawodowej oraz uzupełniająco zdrowotnej i kulturalnej. Ponadto wspierane będą także instytucje kultury, pełniące centra aktywizacji i integracji społeczności lokalnej. Jako iż każda ze społeczności charakteryzuje się innymi potrzebami, ich diagnoza powinna zawierać się w Lokalnym Programie Rewitalizacji stworzonym przy zaangażowaniu wszystkich aktorów lokalnej sceny, zarówno władzy samorządowej, biznesu i organizacji obywatelskich jak i samych mieszkańców. W ramach kompleksowej rewitalizacji obszarów zdegradowanych, finansowane w ograniczonym zakresie będą również inwestycje (części wspólne budynków), dotyczące tkanki mieszkaniowej, tylko jako część większego projektu mającego na celu rewitalizację zubożonych obszarów publicznych. Wsparcie uzyskają projekty polegające na przebudowie i remoncie

obiektów przemysłowych/ powojennych/ popegeerowskich/ pokolejowych, zagospodarowaniu przestrzeni miejskich, w tym przebudowie i remoncie obiektów oraz remoncie zdegradowanych budynków wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, przyczyniające się do likwidacji istotnych problemów społecznych i gospodarczych na obszarze rewitalizowanym wynikającym z Lokalnych Programów Rewitalizacji, które stanowią element systemu Narodowego Planu Rewitalizacji. Projekty finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego będą realizowane w ścisłym połączeniu z działaniami podejmowanymi w ramach wsparcia Europejskiego Funduszu Społecznego.

PROJEKT SZCZEGÓŁOWEGO OPISU PRIORYTETÓW REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2014-2020 W ZAKRESIE EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO (wersja 2.0 Katowice, maj 2014 r.)

PRIORYTET V. Ochrona środowiska i efektywne wykorzystywanie zasobów

Działanie 5.3. Dziedzictwo kulturowe

Celem działania jest ochrona dziedzictwa kulturowego oraz rozwój zasobów kultury.

Uzasadnieniem podjętego działania jest podniesienie atrakcyjności regionu i wykorzystanie potencjału związanego z posiadanym dziedzictwem kulturowym poprzez poprawę stanu obiektów dziedzictwa kulturowego .

Przykładowe rodzaje projektów:

1. Prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane przy zabytkach i w ich otoczeniu wraz z promocją obiektu.
2. Zabezpieczenie obiektów dziedzictwa kulturowego na wypadek zagrożeń.
3. Budowa (w tym rozbudowa, odbudowa, nadbudowa), przebudowa, remont, a także zakup trwałego wyposażenia obiektów instytucji kultury.

Typy Beneficjentów:

1. Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
2. Podmioty, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki i stowarzyszenia;
3. Instytucje kultury;
4. Organizacje pozarządowe;
5. Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych;
6. Inne państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, których ustawowym lub statutowym celem jest działalność w zakresie kultury;
7. Porozumienia podmiotów wyżej wymienionych, reprezentowane przez lidera;
8. Podmioty działające w oparciu o umowę/ porozumienie w ramach partnerstwa publiczno – prywatnego (tzw. projekty hybrydowe).

PRIORYTET IX . REWITALIZACJA ORAZ INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA I ZDROWOTNA

Działanie 10.2 Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomagane i chronione oraz infrastruktury usług społecznych.

Celem działania jest zwiększenie spójności społecznej poprzez eliminowanie barier w dostępie do usług na rzecz osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Uzasadnieniem podjętego działania są olbrzymie potrzeby w zakresie mieszkań wspomaganych, chronionych i socjalnych oraz zwiększenie efektywności działań skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem.

Przykładowe rodzaje projektów:

1. Przebudowa lub remont zdegradowanych budynków/pomieszczeń w celu adaptacji ich na mieszkania socjalne, wspomagane i chronione.
2. Przebudowa lub remont zdegradowanych budynków na potrzeby utworzenia Centrów Usług Społecznych.

Typy Beneficjentów:

1. Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
2. Podmioty, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki i stowarzyszenia;
3. Podmioty działające na zlecenie samorządu terytorialnego wybrane zgodnie z prawem zamówień publicznych.
4. Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych;
5. Organizacje pozarządowe;
6. Jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych (niewymienione wyżej);
7. Spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, TBS, spółdzielnie;
8. Instytucje kultury
9. Porozumienia ww. podmiotów;
10. Podmioty działające w oparciu o umowę/ porozumienie w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego (tzw. Projekty hybrydowe).

Działanie 10.3 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych

Celem działania jest rozwój i wzmocnienie spójności lokalnej poprzez rewitalizację fizyczną, gospodarczą i społeczną terytoriów zmarginalizowanych.

Uzasadnieniem podjętego działania są zjawiska wykluczenia społecznego oraz zagrożenia marginalizacją, potrzeba podnoszenia jakości i dostępności podstawowych usług publicznych.

Przykładowe rodzaje projektów:

1. Przebudowa i remont obiektów przemysłowych/ powojkowych/popegeerowskich/ pokolejowych wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, przyczyniające się do likwidacji istotnych problemów gospodarczych lub społecznych na obszarze rewitalizowanym wynikającym z Lokalnego Programu Rewitalizacji
2. Zagospodarowywanie przestrzeni miejskich, w tym przebudowa i remont obiektów wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, przyczyniające się do likwidacji istotnych problemów gospodarczych lub społecznych na obszarze rewitalizowanym wynikającym z Lokalnego Programu Rewitalizacji

3. Remont zdegradowanych budynków wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, przyczyniające się do likwidacji istotnych problemów gospodarczych lub społecznych na obszarze rewitalizowanym wynikającym z Lokalnego Programu Rewitalizacji

3. ZAŁOŻENIA AKTUALIZACYJNE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

3.1 CELE I KRYTERIA

Celem Miejskiego Programu Rewitalizacji jest zachęcanie do rozwijania nowych form aktywności gospodarczej generujących miejsca pracy poprzez oferowanie infrastruktury do prowadzenia działalności dostosowanej do potrzeb nowych przedsiębiorstw, przy równoczesnej trosce o ochronę stanu środowiska naturalnego warunkującego zrównoważony rozwój gospodarczo-społeczny.

Zasadniczym celem działania jest ożywienie gospodarcze i społeczne, a także zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego, w tym nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji społeczno-gospodarczych poprzez:

- rewitalizację i odnowę zdegradowanych obszarów miasta i dzielnic mieszkaniowych;
- rewitalizację obiektów i terenów po-przemysłowych, przez zmianę dotychczasowych funkcji na gospodarcze, społeczne, edukacyjne, zdrowotne, rekreacyjne i turystyczne.

Program zakłada, że rezultaty te zostaną osiągnięte dzięki skoordynowanym działaniom.

- w sferze przestrzennej - poprzez przedsięwzięcia inwestycyjne,
- w sferze gospodarczej - poprzez programy wspierające działalność przedsiębiorstw na obszarach rewitalizowanych, zgodną z celami strategicznymi rozwoju miasta,
- w sferze społecznej - poprzez programy wspierające aktywność społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych.

Miejski Program Rewitalizacji będzie realizowany i aktualizowany we współpracy z partnerami w sektorze publicznym, prywatnym i społecznym, których cele działania są zbieżne z celami programu. Projekty inwestycyjne podejmowane przez Gminę w obszarach rewitalizacji będą polegać przede wszystkim na poprawie stanu infrastruktury społecznej, komunalnej i technicznej, podnosząc atrakcyjność obszarów rewitalizowanych dla inwestorów prywatnych.

3.2 GRUPY DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH

Realizacja Miejskiego Programu Rewitalizacji odbywa poprzez działania, które mają na celu doprowadzenie do osiągnięcia celów Programu. Poniżej omówione zostały grupy działań wraz z przedstawieniem oczekiwanych rezultatów. W ramach każdej grupy działań przedstawiono również proponowane projekty, które w chwili obecnej nie mają ustalonego finansowania. Te projekty, które zostały już zrealizowane, zostały przedstawione w załączniku 2.

GRUPA DZIAŁAŃ A: REGENERACJA PRZESTRZENI PUBLICZNYCH

Grupa działań określonych wspólnym tytułem "Regeneracja przestrzeni publicznych" obejmuje przedsięwzięcia służące poprawie standardu zagospodarowania śródmiejskich oraz lokalnych przestrzeni publicznych.

Działania ujęte są w dwa wieloletnie programy, które realizowane będą przez Gminę Miasto Częstochowa oraz samorządowe jednostki organizacyjne, przy współpracy partnerów w sektorze prywatnym - spółdzielni mieszkaniowych, zarządców i właścicieli nieruchomości oraz przedsiębiorców.

DZIAŁANIA I PROJEKTY REWITALIZACJI

A.1. Rewitalizacja otoczenia Klasztoru Jasnogórskiego i Alei Najświętszej Maryi Panny

Sanktuarium na Jasnej Górze jest skarbem dziedzictwa narodowego i symbolem polskiego katolicyzmu. Każdego roku odwiedzane jest przez 4 miliony pielgrzymów z Polski i innych krajów. Zdążając na Jasną Górę, pielgrzymi i turyści zatrzymują w pamięci obraz Częstochowy, która w ten sposób staje się wizytówką Polski i województwa śląskiego. Szczególnie sposób dotyczy to obszaru otoczenia Klasztoru oo. Paulinów i Alei Najświętszej Maryi Panny, dworców komunikacyjnych i innych przestrzeni publicznych, miejsc, w których goście korzystają z noclegu i posiłku.

Obecny stan otoczenia Klasztoru i Alei sukcesywnie się poprawia zarówno pod względem funkcjonalności jak estetycznego wyrazu. Intensywnie użytkowana, zniszczona infrastruktura miejska - przede wszystkim ciągi komunikacyjne, ale również budynki w bezpośrednim sąsiedztwie wymagają remontów i modernizacji.

Rewitalizacja otoczenia Klasztoru Jasnogórskiego i Alei Najświętszej Maryi Panny wymaga wielokierunkowych działań. Obejmują one zarówno powstrzymanie niszczenia zabytków, obiektów użyteczności publicznej i substancji mieszkaniowej, rozbudowę i modernizację infrastruktury komunikacyjnej i technicznej, jak i podniesienie standardu infrastruktury usługowej i jego dostosowanie do zróżnicowanych wymagań różnych grup odbiorców (pielgrzymów i turystów), a w pierwszym rzędzie - poprawę ładu przestrzennego oraz estetyki zagospodarowania przestrzeni publicznych.

Cele programu to:

- ukształtowanie reprezentacyjnych wnętrz urbanistycznych o niepowtarzalnym wyrazie estetycznym, w których właściwie eksponowane i zharmonizowane będą zarówno zachowane wartości historycznej zabudowy, jak i dobra współczesnej sztuki i architektury i które stanowią atrakcję zachęcającą do odwiedzania miasta oraz korzystania z placówek kultury, rozrywki i innych usług zlokalizowanych w obszarze śródmieścia;
- nadanie rewitalizowanym przestrzeniom walorów funkcjonalnych odpowiadających specyficznym wymaganiom wynikającym z roli centrum pielgrzymkowego o światowym znaczeniu, co wymaga

uwzględnienia potrzeb zapewnienia bezpieczeństwa, obsługi imprez masowych, utrzymania ładu i porządku, sprawności obsługi komunikacyjnej oraz uprzywilejowania ruchu pieszych, w tym osób niepełnosprawnych;

- wyposażenie tych przestrzeni w infrastrukturę, zieleni i elementy małej architektury, które pozwolą na pogodzenie obsługi ruchu pątniczego z ich codzienną rolą w stosunku do społeczności miasta i regionu - jako miejsca spotkań, wypoczynku i wydarzeń społeczno-kulturalnych.

Szczególne pozycja Sanktuarium Jasnogórskiego na mapie dziedzictwa kultury narodowej i europejskiej oraz skala niezbędnych przedsięwzięć w procesie rewitalizacji otoczenia Klasztoru o.o. Paulinów i Alei Najświętszej Maryi Panny nadaje temu zadaniu rangę ogólnonarodową i priorytetową w skali regionalnej. Dowodem tego jest umieszczenie zadania Wzmocnienie znaczenia Centrum Pielgrzymkowego poprzez modernizację Alei Najświętszej Maryi Panny w Częstochowie na liście projektów kluczowych województwa finansowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego. (Program Rozwoju Subregionu Północnego w ramach RPO WSL).

Gmina Miasto Częstochowa inicjuje proces rewitalizacji otoczenia Klasztoru Jasnogórskiego i Alei Najświętszej Maryi Panny poprzez następujące grupy działań:

A.1.1 Rewaloryzacja Alei Najświętszej Maryi Panny wraz z placami Biegańskiego i Daszyńskiego: projekt zrealizowany.

A.1.2 Odnowa najważniejszych obiektów zabytkowych i gmachów publicznych: Przedsięwzięcia obejmujące sukcesywną renowację i modernizację zabytkowych obiektów i gmachów publicznych podejmowane będą stosownie do finansowych możliwości Gminy. Ze względu na niewielkie zasoby nieruchomości stanowiących własność komunalną oraz ich przestrzenne rozproszenie nie jest możliwe podejmowanie restauracji całych kwartałów lub zespołów zabudowy. Priorytetowe obiekty planowane do renowacji i modernizacji wymienione są w punkcie C "Rewaloryzacja zabytków", "D" - Wzmocnienie struktury gospodarczej w obszarach rewitalizacji miejskiej oraz "E" - Wzbogacenie oferty kulturalnej i rozrywkowej.

A.1.3 Ukształtowanie systemu śródmiejskich przestrzeni publicznych: W nawiązaniu do rewaloryzacji Alei Najświętszej Maryi Panny, przewidywany jest program ukształtowania systemu głównych przestrzeni publicznych miasta, do których należą:

- Stary Rynek i Rynek Wieluński - będące zarazem tradycyjnymi centrami lokalnymi,
- rejon ulicy św. Barbary, r
- rejon placów: Papieża Jana Pawła II, Rady Europy, Pamięci Narodowej oraz odcinki ulic wiążące wymienione przestrzenie.

Przestrzenie te ulegają stopniowej degradacji w wyniku intensywnego użytkowania przez wielomilionowe rzesze pielgrzymów i turystów. Aktualny stan infrastruktury technicznej i drogowej oraz standard wyposażenia nie spełnia współczesnych potrzeb i wymagań, zwłaszcza w zakresie obsługi ruchu turystycznego.

A.1.4 Ekspozycja świetlna charakterystycznych obiektów architektonicznych: W uzupełnieniu rewaloryzacji ciągu Alei Najświętszej Maryi Panny oraz programu kształtowania systemu głównych przestrzeni publicznych miasta wykonana zostanie ekspozycja świetlna charakterystycznych obiektów architektonicznych, posiadających szczególne znaczenie dla tożsamości i krajobrazu Miasta.

A.2. Program rehabilitacji lokalnych przestrzeni publicznych

Celem programu jest zainicjowanie procesu rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich, poprzez poprawę funkcjonalności i atrakcyjności zagospodarowania przestrzeni publicznych w centralnych miejscach obszarów podlegających rewitalizacji oraz wspólnie użytkowanych przestrzeni w osiedlach mieszkaniowych.

A.2.1 Rehabilitacja centrum Rakowa w rejonie Alei Pokoju oraz ulic: Prusa, Łukasieńskiego i Okrzei: Raków to robotnicza dzielnica mieszkaniowa, o intensywnej zabudowie typu blokowego, z wysokim udziałem zasobów komunalnych. Dzielnica ulega degradacji na skutek obniżenia poziomu życia mieszkańców, spowodowanego wysokim bezrobociem i typowymi zjawiskami towarzyszącymi, jak ubóstwo, uzależnienia, rosnąca przestępczość.

Obszar centrum Rakowa, którego dotyczyć będą te działania, w większości posiada wartość historyczną (obejmuje zespół budynków mieszkalnych dawnej huty Hantkego: pałacyk Hantkego, park, dom dyrektora, domy inżynierów, majstrów i robotników). Jest tu również zlokalizowany Rezerwat Archeologiczny – placówka Muzeum Miejskiego w Częstochowie. Istotną rolę spełnia Plac Orłąt Lwowskich, który po zrealizowaniu zaplanowanej przez MZDiT przebudowie obejmującej nawierzchnie, zieleni oraz fontannę, może stać się jednym z najatrakcyjniejszych fragmentów przestrzeni publicznej w tej części miasta.

Przywrócenie walorów użytkowych i poprawa estetyki przestrzeni publicznych koresponduje z kompleksem działań inwestycyjnych dotyczących obiektów użyteczności publicznej planowanych w tym obszarze przez Gminę oraz będzie wspierać aktywność lokalnych organizacji społecznych działających na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, szczególnie dzieci i młodzieży oraz osób starszych i niepełnosprawnych. Poprawa estetyki przestrzeni przy głównej ulicy tj. Alei Pokoju jest realizowana we współpracy z Zakładem Gospodarki Mieszkaniowej w szczególnie staranny sposób. Aby zachować klimat Alei zlecono i opracowano projekty kolorystyki dociepleń poszczególnych budynków uwzględniając właściwe rozmieszczenie urządzeń reklamowych. Zaproponowane rozwiązania porządkując przestrzeń wprowadzają jednocześnie nowe, ciekawe efekty np. zastosowanie neonów jako preferowanej formy reklamy utworzyłoby charakterystyczną i jedyną w mieście „reklamową aleję światła”.

Działania będą realizowane przez Gminę Miasto Częstochowa i samorządowe jednostki organizacyjne, a także przez spółdzielnie mieszkaniowe i innych zarządców nieruchomości.

A.2.2 Rehabilitacja przestrzeni publicznych w osiedlach mieszkaniowych

Grupa działań zmierzających do poprawy jakości środowiska zamieszkania w skali małych osiedli lub zespołów zabudowy, poprzez remonty i modernizację:

- placów zabaw, boisk sportowych,
- osiedlowych terenów zieleni ogólnodostępnej,
- chodników, parkingów i dróg osiedlowych.

Działania te służyć będą zarówno celom społecznym - poprawie integracji lokalnych społeczności i zwiększeniu ich zaangażowania w rozwiązywanie problemów społecznych, jak i gospodarczych, przeciwdziałając emigracji poza obszar zamożniejszych mieszkańców i pogłębianiu się niekorzystnych zmian w strukturze społecznej. Działania realizowane będą przez Gminę Miasto Częstochowa i samorządowe jednostki organizacyjne, a także przez spółdzielnie mieszkaniowe i innych zarządców nieruchomości.

PROPOZYCJE DZIAŁAŃ w okresie 2014-2016 i w latach następnych (do realizacji i finansowania przez różne podmioty):

- I. Rehabilitacja przestrzeni publicznych w osiedlach mieszkaniowych.
- II. Program urządzenia osiedlowych terenów zieleni ogólnodostępnej oraz modernizacji placów zabaw i boisk sportowych.
- III. Program remontów chodników, parkingów i dróg osiedlowych wraz z likwidacją barier architektonicznych.

OCZEKIWANE REZULTATY:

Rezultaty regeneracji przestrzeni publicznych obejmują:

W sferze przestrzennej - ukształtowanie atrakcyjnych i funkcjonalnych przestrzeni, które mają kluczowe znaczenie dla zainicjowania i trwałości efektów procesu rewitalizacji w sferze gospodarczej i społecznej.

W wymiarze gospodarczym - przyciągnięcie większej liczby przyjezdnych i mieszkańców oraz:

- poprawę warunków funkcjonowania okolicznych sklepów i usług (zmniejszenie rotacji w lokalach użytkowych, zahamowanie tendencji zmiany funkcji sklepów na lokale usługowe, zahamowanie tendencji zwiększania liczby pustostanów i spadku obrotów istniejących przedsiębiorstw handlowo-usługowych),
- zachęcenie prywatnych właścicieli i przedsiębiorców do inwestowania (wyrażające się zagospodarowaniem nowych lokali użytkowych lub budową nowych obiektów na cele handlu detalicznego, gastronomii i innych usług, remontami i modernizacją lokali i obiektów, zagospodarowaniem podwórek i terenu posesji itp.),
- lokalizację nowych podmiotów handlowych i usługowych,
- przeciwdziałanie spadkowi dynamiki wartości nieruchomości i stawek czynszów,
- przeciwdziałanie zjawisku odpływu mieszkańców poza obszar.

W wymiarze społecznym - poprzez skupianie mieszkańców i spełnianie funkcji miejsca wydarzeń społeczno-kulturalnych - wzrost integracji społeczności lokalnych i poczucia ich tożsamości z miejscem zamieszkania,

wyrażający się aktywną partycypacją w działaniach inicjowanych przez Gminę oraz zwiększonym uczestnictwem w działaniach organizacji pozarządowych, szczególnie skierowanych na:

- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób w trudnej sytuacji życiowej, niesamodzielnych z powodu niepełnosprawności, przewlekłych chorób i podeszłego wieku,
- promowanie społecznej integracji osób zagrożonych bezrobociem i ubóstwem,
- organizację wolnego czasu dzieci i młodzieży w celu przeciwdziałania narkomanii, alkoholizmowi i przestępczości,
- zapobieganie powstawaniu patologii wśród dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, zagrożonych bezrobociem, uzależnieniami i niewydolnych wychowawczo,
- udzielanie wsparcia i zapobieganie kryzysowym sytuacjom życiowym społeczności lokalnej,
- wyzwalanie indywidualnej aktywności, odzyskania wiary we własne siły i możliwości, przywrócenia poczucia własnej wartości,
- rozwój aktywności kulturalnej i twórczości artystycznej
- promocję zdrowego stylu życia.

GRUPA DZIAŁAŃ B: POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA I ZAPOBIEGANIE PRZESTĘPCZOŚCI

Przedsięwzięcia w ramach tej grupy działań dotyczyć będą poprawy bezpieczeństwa publicznego w obszarze głównych i lokalnych przestrzeni publicznych miasta oraz tworzenia stref bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości w obszarach zagrożonych patologiami społecznymi oraz na terenie placówek oświatowych.

DZIAŁANIA I PROJEKTY REWITALIZACJI:

B.1. System monitoringu wizyjnego

Stworzenie zintegrowanego systemu monitoringu wizyjnego przestrzeni publicznych miasta poprzez:

- umieszczenie kamer w miejscach publicznych zagrożonych przestępczością,
- wykorzystanie, w porozumieniu z właścicielami, prywatnych kamer dozoru wizyjnego lokali handlowo-usługowych w śródmieściu.
- utworzenie komisariatu policji w rejonie Starego Miasta,
- zabezpieczenie obiektów oświatowych przed osobami z „zewnątrz” poprzez:
  - a) monitoring wewnątrz obiektu;
  - b) monitoring placu szkolnego,
  - c) modernizację ogrodzenia szkoły, placówki oświatowej.

Koordinacja planowanego systemu z systemem monitoringu wizyjnego ruchu drogowego na skrzyżowaniach.

B.2. Oświetlenie ulic, ciągów pieszych i innych miejsc publicznych

Inwestycje związane z oświetleniem ciągów komunikacyjnych, które zwiększa bezpieczeństwo użytkowników.

B.3. System powiadamiania ratunkowego

Stworzenie zintegrowanego systemu alarmowania i dysponowania służb podstawowych:

Straży Pożarnej, Pogotowia Ratunkowego, Policji, Straży Miejskiej i innych służby komunalnych włączonych do systemu ratownictwa i zarządzania kryzysowego.

PROPOZYCJE DZIAŁAŃ w okresie 2014-2016 i w latach następnych (do realizacji i finansowania przez różne podmioty):

- I. monitoring wizyjny miejsc zagrożonych przestępczością- kontynuacja
- II. oświetlenie ciągów pieszych
- III. modernizację oświetlenia terenu szkoły
- IV. modernizację lub wykonanie oświetlenia na terenach zieleni miejskiej.

OCZEKIWANE REZULTATY:

- Zahamowanie wzrostu zagrożenia bezpieczeństwa publicznego i zmniejszenie poziomu przestępczości w rejonie głównych przestrzeni publicznych.
- Zwiększenie skuteczności działania Policji i Straży Miejskiej, wzrost poczucia bezpieczeństwa właścicieli lokali handlowo-usługowych w obszarach objętych systemem.
- Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa poprzez koordynację dysponowania dostępnymi sił i środków ratownictwa medycznego, ustalanie priorytetów i niezwłoczne dysponowanie jednostkami systemu
- Przystosowanie organizacyjne i techniczne do uruchomienia ogólnoeuropejskiego numeru ratunkowego 112, monitorowanie i analiza działań ratowniczych.

GRUPA DZIAŁAŃ C: REWALORYZACJA ZABYTKÓW

Grupa działań obejmujących prace konserwatorskie, renowację i modernizację obiektów zabytkowych znajdujących się w rewitalizowanych obszarach. Renowacja będzie składała się z działań obejmujących:

- prace konserwatorskie,
- odnowienie zabudowań,
- zagospodarowanie przyległego terenu.

Priorytetowo będą traktowane budynki:

- posiadające potencjał dla rozwoju turystyki - poprzez ich zagospodarowanie na obiekty hotelowe, pensjonaty, obiekty gastronomiczne, a także obiekty wzbogacające ofertę kulturalną i artystyczną miasta;

- wyjątkowej wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym, zwłaszcza wpisane do rejestru zabytków,
- poddawane adaptacji na cele społeczne, edukacyjne oraz gospodarcze, przyczyniające się do tworzenia stałych miejsc pracy.

Wybór tych priorytetów uzasadniony jest szeregiem czynników. Dominujący udział własności prywatnej obiektów zabytkowych sprawia, że Gmina Miasto Częstochowa nie może podejmować kompleksowej renowacji całych kwartałów zabytkowej zabudowy. Koncentracja obiektów w najgorszym stanie technicznym w rejonie Starego Rynku i Placu Daszyńskiego przemawia za powiązaniem renowacji i rewaloryzacji zabytków.

W tej sytuacji Miasto Częstochowa podejmować będzie działania zmierzające do podniesienia atrakcyjności obszaru i zachęcenia inwestorów prywatnych do inwestowania w modernizację zabytkowej zabudowy, a zarazem w rozwój gospodarczy. Działania te będą polegać na:

- poprawie bezpieczeństwa i zapobieganiu przestępczości,
- zagospodarowaniu przestrzeni publicznych,
- remontach i modernizacji obiektów stanowiących własność komunalną, z uwzględnieniem wymienionych wyżej priorytetów,
- wsparciu wymiany niskosprawnych źródeł ogrzewania powodujących zanieczyszczenie powietrza,
- zapewnieniu określenia ramowych zasad ochrony zabytków oraz warunków ich wykorzystania na cele użytkowe - poprzez założenie gminnej ewidencji zabytków oraz opracowanie programu opieki nad zabytkami,
- dofinansowaniu przedsięwzięć prywatnych inwestorów polegających na renowacji (UCHWAŁA NR 766/XLVIII/2005 RADY MIASTA CZĘSTOCHOWY z dnia 29 sierpnia 2005 roku z późn. zm.) w sprawie zasad i trybu udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

Wszystkie wymienione wyżej kierunki działań, za wyjątkiem opracowania programu opieki nad zabytkami, zostały już zainicjowane w postaci przyjętych przez Radę Miasta programów operacyjnych. Między innymi, zrealizowano remont i modernizację zabytkowej Zagrody Włociańskiej w Parku Staszica i pawilonów A i B oraz Obserwatorium Astronomicznego - pozostałości Wystawy Przemysłowo-Rolniczej z 1909r. Zakończona została renowacja Zespołu Budynków Ratusza Miejskiego. Zakończył się remont zabytkowej kamienicy przy Alei Najświętszej Maryi Panny 24 oraz dawnej siedziby Duchowieństwa Prawosławnego (obecnie Muzeum Pielgrzymowania) rewaloryzacja III Alei Najświętszej Maryi Panny. Zakończono również remont obiektu przy ulicy Katedralnej 8. Opracowanie gminnego programu opieki nad zabytkami zostanie wykonane na podstawie GEZ.

PROPOZYCJE DZIAŁAŃ w okresie 2014-2016 i w latach następnych (do realizacji i finansowania przez różne podmioty):

- I. Kontynuacja udzielana dotacji gminnych na remonty zabytków,
- II. Modernizacja teatru.
- III. Kompleksowa rewaloryzacja Archikatedry w Częstochowie oraz adaptacja obiektu i jego otoczenia dla celów kultury.

OCZEKIWANE REZULTATY:

Oczekiwane rezultaty działań to wzrost liczby inwestycji prywatnych dotyczących obiektów zabytkowych i położonych w zabytkowych układach urbanistycznych: remonty lokali i całych obiektów na cele handlu, gastronomii, usług związanych z obsługą ruchu turystycznego, rozrywką i kulturą, rzemiosłem, a w dalszej kolejności remonty substancji mieszkaniowej.

GRUPA DZIAŁAŃ D: WZMOCNIENIE STRUKTURY GOSPODARCZEJ W OBSZARACH REWITALIZACJI MIEJSKIEJ

W grupie działań dotyczących rozwoju gospodarczego w rewitalizowanych obszarach przewidywane są remonty, modernizacje oraz budowa nowych obiektów na potrzeby rozwoju podmiotów gospodarczych, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju branży turystycznej.

Tworzenie w zdegradowanych dzielnicach warunków lokalowych i infrastrukturalnych dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości oraz adaptacja na cele gospodarcze budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się na rewitalizowanym terenie.

DZIAŁANIA I PROJEKTY REWITALIZACJI:

D.1. Rozwój bazy imprez targowych, wystawienniczych i konferencji

Organizacja cyklicznych imprez kulturalnych, promocyjnych, targowych w centrum Miasta: Aleje Najświętszej Maryi Panny, Rynek Starego Miasta w tym imprezy wystawienniczo-kulturalne towarzyszące ogólnopolskim Dożynkom Jasnogórskim.

Organizacja cyklicznych imprez promocyjno-targowych koordynowanych przez Częstochowską Organizację Turystyczną, w tym: Targi Bożonarodzeniowe „Gwiazdkowa Aleja”, Święto Palmy Wielkanocnej, Targi Wiosenne, Festiwal Sztuki Kulinarnej, „Aleja Dobrego Smaku”. Miejska Galeria Sztuki jest organizatorem letnich Targów Sztuki. Corocznie firma F.H.U. "AWANS" s.c. od wielu lat organizuje we współpracy z urzędem miasta Targi Budownictwa i Targi Edukacyjne, które cieszą się coraz większym zainteresowaniem.

D.2. Rozwój sektora usług turystycznych oraz wytwarzania produktów dla turystów i pielgrzymów

Przystosowanie obiektów do funkcji związanych z rozwojem sektora usług turystycznych. Kreowanie lokalnych produktów, pamiątek, potraw oraz promowanie ich jako atrakcji turystycznych.

Miasto Częstochowa wdraża Miejski System Informacji Turystycznej, który składa się z systemu oznakowania zabytków i innych atrakcji turystycznych, tablic kierujących i informacyjnych dla pieszych, i zmotoryzowanych oraz sieci publicznych, bezpłatnych infomatów z bazami danych, internetowym systemem informacji i rezerwacji wybranych usług turystycznych. Zakończony został już pierwszy etap budowy systemu informacji

wizualnej w ramach MSIT. W kolejnych etapach planowana jest rozbudowa elementów informacji wizualnej, w tym trwająca już sukcesywna wymiana tablic ulicowych.

Rozwijany jest również portal MSIT działający pod adresem www.info.czestochowa, zawierający bazy miejskie, w tym mapę pobierającą dane z systemu informacji przestrzennej.

D.3. Rozwój małych przedsiębiorstw handlowych, usługowych i rzemieślniczych

Adaptacja i budowa obiektów oraz remonty lokali na potrzeby małych i średnich przedsiębiorstw w obszarach rewitalizacji, zwłaszcza mikroprzedsiębiorstw handlowych, usługowych i rzemieślniczych, poprawa dostępu do informacji publicznej.

PROPOZYCJE DZIAŁAŃ w okresie 2014-2016 i w latach następnych (do realizacji i finansowania przez różne podmioty):

- I. Rozwój inkubatorów przedsiębiorczości w ramach projektu Częstochowskiej Strefy Aktywności Gospodarczej,
- II. Wzmocnienie pozycji konkurencyjnej instytucji otoczenia biznesu poprzez rozszerzenie katalogu usług proinnowacyjnych dla przedsiębiorstw,
- III. Realizacja projektu: Wsparcie systemu kompleksowych usług informacyjnych dla przedsiębiorców i osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą poprzez finansowanie sieci Punktów Konsultacyjnych (PK)
- IV. Budowa i modernizacja bazy noclegowej, w tym adaptacja kamienic w Alei Najświętszej Maryi Panny i w ulicach przyległych na bazę miejsc noclegowych,
- V. Budowa „Infrastruktury informatycznej dla Subregionu Północnego, (E-Region Częstochowski)
cel:

1. Utworzenie infrastruktury (światłowodowo-radiowej) transmisji danych łączącej instytucje samorządowe i publiczne w regionie,
2. Obniżenie kosztów własnych związanych z usługami telekomunikacyjnymi, a zwłaszcza dzierżawą kanałów cyfrowych, dostępu do sieci Internet oraz połączeń telefonicznych,
3. Zapewnienie efektywnej platformy do wymiany informacji pomiędzy administracją samorządową, a biznesem i społecznością lokalną,
4. Wzrost liczby usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną.
5. Zapewnienie powszechności dostępu do informacji administracji publicznej za pośrednictwem szerokopasmowych łącz transmisji danych,
6. Zbudowanie infrastruktury łącznościowej sprzyjającej rozwojowi lokalnej i regionalnej przedsiębiorczości, obniżeniu bezrobocia i tworzeniu nowych form pracy (w tym telepracy) oraz napływowi inwestorów.

Cele pośrednie, które zostaną osiągnięte w okresie eksploatacji projektu to przede wszystkim:

1. Podwyższenie jakości życia mieszkańców.
2. Zmniejszenie kosztów funkcjonowania administracji publicznej oraz zwiększenie jej efektywności.

3. Podniesienie stopnia dostępu do edukacji – wiedzy i informacji.
4. Przełamanie barier dotyczących „cyfrowego wykluczenia”.
5. Łatwiejszy dostęp do informacji dla ludności i przedsiębiorców.
6. Zwiększenie atrakcyjności lokalizowania różnego typu działalności gospodarczej, w tym bezpośrednich inwestycji zagranicznych.
7. Bezpieczeństwo sieci.
8. Dostępność do polskich zasobów kultury w sieciach globalnych (atrakcyjność turystyczna regionu).
9. Umożliwienie mieszkańcom dogodnego dostępu do usług internetowych, między innymi poprzez ogólnie dostępne „Publiczne Punkty Dostępu” do Internetu (PIAP).
10. Telefonía internetowa VOIP.

OCZEKIWANE REZULTATY:

- Umocnienie pozycji Częstochowy jako ośrodka turystycznego o międzynarodowym znaczeniu.
- Zmniejszenie negatywnych efektów sezonowości w turystyce pielgrzymkowej poprzez rozwój turystyki biznesowej.
- Ożywienie gospodarcze obszarów rewitalizowanych.
- Stworzenie miejsc pracy w pobliżu miejsc zamieszkania.
- Wzrost poczucia tożsamości lokalnej.
- Rozwijanie innowacyjnych kierunków działalności gospodarczej.
- Powstrzymanie emigracji wysoko wykwalifikowanych mieszkańców Częstochowy do innych ośrodków.
- Zmniejszenie bezrobocia, zwłaszcza wśród kobiet i młodzieży.

GRUPA DZIAŁAŃ E: WZBOGACENIE OFERTY KULTURALNEJ I ROZRYWKOWEJ

Działania w ramach tej grupy to głównie:

- remonty, modernizacje i budowa obiektów kultury i rozrywki (modernizacje bibliotecznych placówek filialnych, modernizacja Teatru im. Adama Mickiewicza),
- tworzenie w zdegradowanych dzielnicach warunków lokalowych i infrastrukturalnych dla rozwoju działalności kulturalnej,
- podnoszenie atrakcyjności oferty kulturalnej miasta i jej rozbudowanie w stopniu, który zachęci pielgrzymów i turystów do przedłużenia pobytu w Częstochowie.
- rozwój działań kulturalnych ze szczególnym uwzględnieniem oferty wakacyjnej skierowanej do mieszkańców i turystów (np. interdyscyplinarne imprezy o charakterze kulturalno-rozrywkowym jak "Noc kulturalna" realizowane przez samorządowe instytucje kultury przy współudziale organizacji pozarządowych, "Akcja LATO" z bogatą ofertą imprez kulturalnych: wystaw, spektakli teatralnych, seansów filmowych, koncertów).

PROPOZYCJE DZIAŁAŃ w okresie 2014-2016 i w latach następnych (do realizacji i finansowania przez różne podmioty):

- I. Rozbudowa i modernizacja Biblioteki Publicznej im. dr. Władysława Biegańskiego - Biblioteka dla dzieci i młodzieży,
- II. Budowa Centrum Kongresowo-Wystawienniczego (gdzie planowane są nowe siedziby i powierzchnie wystawiennicze Miejskiej Galerii Sztuki i Ośrodka Promocji Kultury "Gaude Mater"),
- III. Modernizacja Muzeum Zapalek,
- IV. Utworzenie Muzeum Techniki, Historii Przemysłu i Rzemiosła,
- V. Utworzenie Interdyscyplinarnego Centrum Nowoczesności w ramach Centrum Kultury Współczesnej (planowana przez organizację pozarządową rozbudowa „Konduktorowni” o salę koncertową),
- VI. Utworzenie na terenie dawnej stacji kolejowej Częstochowa - Warta miejsca upamiętniającego wywózkę częstochowskich Żydów (przewidywana stała ekspozycja wystawy "Żydzi Częstochowianie"). Zrealizowano częściowe – wybudowano Pomnik Pamięci Żydów Częstochowian deportowanych w czasie II wojny światowej.
- VII. Kompleksowa rewaloryzacja Archikatedry w Częstochowie oraz adaptacja obiektu i jego otoczenia dla celów kultury,
- VIII. Rozwój Parku Atrakcji Złota Góra.

OCZEKIWANE REZULTATY:

Przystosowanie obiektów do tworzenia unikatowych "produktów turystycznych" z wykorzystaniem współczesnych metod (np. zaawansowane technologicznie formy prezentacji, łączenie wystaw i ekspozycji zbiorów muzealnych z koncertami i widowiskami oraz działalnością komercyjną);

Wzrost atrakcyjności oferty zwiększający uczestnictwo społeczności regionu w życiu kulturalnym – m.in. wzbogacanie oferty kulturalnej o działania spoza tzw. głównego nurtu np. projekt „Kura w akcji”, „Wiersze chodnikowe” czy inne przedsięwzięcia realizowane w otwartej przestrzeni publicznej a tym samym zachęcające mieszkańców do wejścia w interakcje (działania typu happening, performance artystyczny);

Kreowanie i ugruntowanie pozycji Częstochowy jako istotnego ośrodka ważnych imprez kulturalnych; (rozwój i promocja takich imprez jak np. Międzynarodowy Festiwal Muzyki Sakralnej "Gaude Mater", "Jazz Spring Częstochowa", Festiwal Violinistyczny im. B. Hubermana, Triennale Sztuki "Sacrum", Międzynarodowe Biennale Miniatury, Triennale Sztuki Najnowszej, „Project...or”, Międzynarodowy Salon „Martwa natura w fotografii”, Międzynarodowy Konkurs Fotografii Cyfrowej CYBERFOTO, Częstochowskie Prezentacje Sztuki, Ogólnopolski Konkurs dla Młodych Malarzy im. M. Michalika, Dni Książki, Międzynarodowy Przegląd Przedstawień Istotnych "Przez dotyk", Przegląd Teatrów Lalki i Aktora " Dziecięca Kraina Wrażliwości", Dni Kultury Chrześcijańskiej, Dni Europejskiej Kultury Ludowej, Święto Śląskiego Szlaku Zabytków Techniki INDUSTRIADA).

Wzrost poziomu uczestnictwa w kulturze poprzez dostępność do środowiskowej działalności edukacyjnej w zakresie sztuki, estetyki (działalność filii bibliotecznych, uaktywnienie klubów istniejących przy Spółdzielniach Mieszaniowych, świetlic przy placówkach oświatowych itp.).

GRUPA DZIAŁAŃ F: WSPARCIE AKTYWNOŚCI I INTEGRACJI LOKALNYCH SPOŁECZNOŚCI

Wyzwolenie lokalnego potencjału przedsiębiorczości i zaangażowanie miejscowych instytucji i grup mieszkańców uznaje się za niezbędny warunek właściwego wykorzystania wsparcia organizacyjno-finansowego, zarówno udzielanego przez Gminę, jak i pomocy zewnętrznej. Uzyskanie wymiernych rezultatów w sferze gospodarczej i trwałych efektów podejmowanych inwestycji w infrastrukturę terenów rewitalizowanych wymaga uzdrowienia sytuacji społecznej - ograniczenia ubóstwa, uzależnień wśród dorosłych i młodzieży, eliminacji zagrożeń bezpieczeństwa mieszkańców, przestępczości i chuligaństwa.

W ramach tej grupy przewiduje się następujące działania:

F.1. Podniesienie standardu kształcenia dzieci i młodzieży

W tej grupie planowane są działania polegające na:

- modernizacji z rozbudową infrastruktury edukacyjnej, w tym remonty boisk, basenów i sal gimnastycznych, kortów tenisowych oraz torów rowerowych przy szkołach, w celu zapewnienia warunków edukacji i wychowania umożliwiających dzieciom i młodzieży wszechstronny rozwój, niezależnie od sytuacji rodzinnej,
- utworzenie centrów edukacji kulturalnej przy placówkach oświatowych dla dzieci (ogólnodostępne zajęcia edukacyjno-warsztatowe prowadzone przez profesjonalistów z zakresu plastyki, muzyki, teatru, tańca kształtujące świadomych odbiorców oferty kulturalnej).
- podnoszeniu jakości nauczania,
- włączeniu uczniów niepełnosprawnych w system kształcenia szkół masowych
- rozwoju dostępu do Internetu,
- kształceniu postaw społecznych i tolerancji,
- realizacji edukacyjnych programów międzynarodowych.

W opinii przedstawicieli Rad Dzielnic i partnerów społecznych zaangażowanych w tworzenie programu rewitalizacji, w ulegających degradacji obszarach nasilają się zjawiska nierówności szans rozwoju dzieci i młodzieży. Pojawia się zjawisko wczesnego wypadania z systemu szkolnego młodzieży a nawet dzieci, związane najczęściej z patologiami w rodzinie, ale również ze skrajnym ubóstwem.

Realizacja projektu badawczego „Diagnoza potrzeb edukacji zawodowej w subregionie częstochowskim”, w ramach PO KL Działanie 9.2 Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego.

Celem głównym projektu, realizowanego przez Agencję Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A. w partnerstwie z Regionalnym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie i Akademią im. Jana Długosza w Częstochowie, jest uzyskanie diagnozy potrzeb kształcenia zawodowego w aspekcie wymagań rynku pracy regionu częstochowskiego, zaś celem perspektywicznym - dostosowanie oferty szkolnictwa zawodowego do potrzeb rynku pracy, jak również podniesienie jakości szkolnictwa zawodowego w subregionie częstochowskim.

”Regionalny Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego w Częstochowie (RO EFS)”

Głównym celem Ośrodka jest rozwój kompetencji projektodawców oraz aktywizacja lokalnej społeczności nakierowana na rozwój regionu, a bezpłatnym wsparciem objęte są wszystkie instytucje z północnej części województwa śląskiego, realizujące projekty współfinansowane z EFS bądź zamierzające w przyszłości aplikować o środki z tego funduszu.

Działania Ośrodka realizowane są poprzez bezpłatne informacje, szkolenia, animację, doradztwo oraz seminaria, spotkania informacyjne i konferencje.

Działania szkoleniowe dotyczą kwestii procedur aplikowania, kwalifikowania kosztów, realizacji i rozliczeń projektów EFS. Działalność doradcza obejmuje pomoc w zakresie przygotowania wniosku aplikacyjnego oraz realizacji projektu, natomiast animacja ma zachęcać do zawiązywania partnerstw lokalnych, w celu wspólnego rozwiązywania zdiagnozowanych problemów społecznych.

F.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i marginalizacji społecznej

Grupa działań dotyczących przeciwdziałania wykluczeniu i marginalizacji społecznej obejmuje projekty polegające na modernizacji, poprawie wyposażenia i rozwoju infrastruktury pomocy społecznej, które będą realizowane przez publiczne jednostki pomocy społecznej, parafie, organizacje pozarządowe. Do działań tych należą:

- poprawa warunków i poszerzenie możliwości edukacji pozaszkolnej, rozwoju zainteresowań kulturalnych i artystycznych, organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych patologiami społecznymi (modernizacja świetlic środowiskowych, domów kultury, zapewnienie w tych obiektach dostępu do Internetu w celu przeciwdziałania, tzw. wykluczeniu cyfrowemu),
- remonty, modernizacja i poprawa wyposażenia lokalnej bazy sportowo-rekreacyjnej (ogniska i kluby sportowe),
- organizacja klubów i ośrodków dziennego pobytu dla osób z grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym: osób uzależnionych od narkotyków i alkoholu, osób bezrobotnych, dzieci i młodzieży wychowujących się poza rodziną i pochodzących ze środowisk zaniedbanych, ofiar patologii życia rodzinnego, osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych, osób z chorobami psychicznymi, starszych osób samotnych,
- przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu poprzez zapewnienie odpowiedniego sprzętu komputerowego i oprogramowania, zapewnienie dostępu do sieci oraz szkoleń w tym zakresie.

F.3. Integracja społeczna osób z grup wykluczenia społecznego

Projekty obejmujące modernizację, rozbudowę i adaptację obiektów na placówki pomocy społecznej dla osób starszych, niepełnosprawnych intelektualnie, długotrwale chorych, schronisk dla osób bezdomnych, ośrodków opiekuńczo-wychowawczych, ośrodków terapii uzależnień oraz ośrodków integracji społecznej, prowadzących działalność na rzecz reintegracji osób bezdomnych, długotrwale bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach zawodowych.

Podobnie jak działania w grupie F.2, projekty te będą realizowane zarówno przez jednostki sektora publicznego, jak i organizacje pozarządowe.

F.4. Likwidacja barier mobilności osób niepełnosprawnych

Uzupełnieniem działań służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu będą modernizacje budynków i obiektów infrastruktury komunikacyjnej w celu umożliwienia samodzielnego życia osobom o ograniczonej zdolności poruszania się. Priorytet będą miały projekty dotyczące obiektów użyteczności publicznej: placówek służby zdrowia, edukacji, administracji, pomocy społecznej.

F.5. Wsparcie organizacji pozarządowych

W tej grupie działań mieszczą się remonty i modernizacje obiektów z przeznaczeniem na działalność organizacji pozarządowych współpracujących z samorządem miasta w realizacji zadań publicznych.

PROPOZYCJE DZIAŁAŃ w okresie 2014-2016 i w latach następnych (do realizacji i finansowania przez różne podmioty):

- I. „Bezpieczna młodość” Rozbudowa i modernizacja obiektu w zespole parafialnym Parafii pw. Narodzenia Pańskiego w Częstochowie
- II. Powstanie Centrum Integracji Społecznej w Częstochowie. Centrum Integracji Społecznej w Częstochowie istnieje od 2006r., funkcjonuje przy Akcji Katolickiej ul. Legionów 21.
- III. "Młodzi ludzie a problem uzależnień" – dostosowanie do standardów unijnych pomieszczeń świetlicy Środowiskowego Ogniska Wychowawczego Nr 3 -Częstochowskie Towarzystwo Ognisk Wychowawczych w Częstochowie, ul. Kozia 18.
- IV. Przebudowa Domu Pomocy Społecznej dla kobiet niepełnosprawnych intelektualnie w Częstochowie, ul. Wesola 14 - Zgromadzenie Zakonne Sióstr Albertynek.
- V. Przebudowa Domu Pomocy Społecznej dla mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie, ul. św. Jadwigi 84/86 w Częstochowie - Zgromadzenie Zakonne Braci Albertynów.
- VI. Dostosowanie budynku świetlicy socjoterapeutycznej Stowarzyszenia na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Uśmiech Dziecka” w Częstochowie, ul. Manganowa 12 a.
- VII. Dostosowanie do obowiązujących standardów unijnych budynku biurowego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przy ul. Jasnogórskiej 34 dla potrzeb Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie.

- VIII. Odnowienie elewacji budynku, modernizacja bezpośredniego otoczenia oraz dostosowanie do infrastruktury historycznego otoczenia - Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie.
- IX. Adaptacja budynku dla Dziennego Domu Pomocy Społecznej - dostosowanie do standardów unijnych oraz dostosowanie dla potrzeb osób niepełnosprawnych budynku Dziennego Domu Pomocy Społecznej w Częstochowie (Dzienny Dom Pomocy Społecznej mający dotychczas siedzibę przy Alei Wolności 20, tymczasowo został przeniesiony do budynku przy ul. Focha 71A. Planowane jest przeniesienie siedziby Domu do budynku przy ul. Staszica 10, który wymaga remontu i dostosowania do standardów unijnych).
- X. Kontynuacja działalności Klubu Seniora funkcjonującego przy Dziennym Domu Pomocy Społecznej; Klub Seniora funkcjonuje przy Dziennym Domu Pomocy Społecznej od 2006 roku. W 2010 roku Klub funkcjonował we wtorki (godz. 13.00-14.00) i w czwartki (godz. 13.00-15.00). W zajęciach zamiennie uczestniczyło ok. 20-30 osób. Członkowie Klubu Seniora uczestniczyli wspólnie z pensjonariuszami Dziennego Domu Pomocy Społecznej w cyklicznie organizowanych w ciągu roku imprezach (Walentynki, Spotkania świąteczne, Dzień Kobiet, Lato Seniora, wycieczki krajoznawczo-turystyczne). W roku 2011 Klub funkcjonował na takich samych zasadach jak w 2010 roku.
- XI. Dostosowanie do standardów unijnych budynku Domu Dziennego Pobytu dla Osób z Upośledzeniem Umysłowym w Częstochowie, ul. Focha 71A.
- XII. Dostosowanie pomieszczeń świetlic dla dzieci i młodzieży działających przy Komendzie Hufca ZHP w Częstochowie ul. Wilsona 34.
- XIII. Organizacja klubów internetowych przy bibliotekach publicznych
- XIV. Zapewnienie dostępu do internetu w świetlicach środowiskowych
- XV. Organizacja łączności internetowej z organizacjami pozarządowymi
- XVI. Projekt „Katedralne Centrum Spotkań” – organizowanie miejsca spotkań mieszkańców miasta i archidiecezji oraz pielgrzymów – projekt Rzymsko-Katolickiej Parafii Archikatedralnej Św. Rodziny.
- XVII. Budowa hali napraw pojazdów przy Centrum Kształcenia Praktycznego ul. Łukasińskiego 32/38 umożliwiającą wykorzystanie otrzymanego z MEN doposażenia pracowni do nauki zawodu i prowadzenia zewnętrznych egzaminów zawodowych
- XVIII. Aktywni zawodowo, aktywni społecznie - rewitalizacja budynku w Częstochowie przy ul. Krakowskiej 34 – Fundacja Chrześcijańska ADULLAM
- XIX. Rozbudowa i nadbudowa budynku przy ul. Przemysłowej 9A z przeznaczeniem na Miejskie Centrum Inicjatyw Społecznych i Wsparcia Rodziny Kościoła Zielonoświątkowego Zboru Hosanna w Częstochowie.
- XX. Przebudowa hali sportowej i bieżni wraz z zapleczem sanitarnym w IV LO im. Henryka Sienkiewicza przy Alei Najświętszej Maryi Panny 56 w Częstochowie.

Cele ogólne projektu:

- Możliwość uprawiania sportu w odnowionym obiekcie do tego przystosowanym co przekłada się na pozytywny wpływ na zdrowie fizyczne uczniów i szkoły i społeczności lokalnej.
- Poprawa komfortu życia mieszkańców regionu dzięki dostępowi do nowoczesnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej,

- Większe zainteresowanie aktywnością fizyczną oraz rekreacją wśród mieszkańców miasta,
- Wzrost atrakcyjności Miasta Częstochowy,
- Propagowanie zdrowego stylu życia,
- Promocja Częstochowy.

XXI. Budowa Sali gimnastycznej przy ZS im. dr W. Biegańskiego w Częstochowie ul. Dąbrowskiego 75

Cele ogólne projektu:

- Możliwość uprawiania sportu w nowym obiekcie do tego przystosowanym co przekłada się na pozytywny wpływ na zdrowie fizyczne uczniów i szkoły i społeczności lokalnej.
- Poprawa komfortu życia mieszkańców regionu dzięki dostępowi do nowoczesnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej,
- Większe zainteresowanie aktywnością fizyczną oraz rekreacją wśród mieszkańców miasta,
- Wzrost atrakcyjności Miasta Częstochowy,
- Propagowanie zdrowego stylu życia,
- Promocja Częstochowy.

OCZEKIWANE REZULTATY:

W rezultacie działań przewidzianych w tej grupie oczekuje się:

- zaangażowania osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym w realizację projektów, prowadzonych przez organizacje oraz przez jednostki publiczne działające w sferze pomocy społecznej;
- zagospodarowania krajowych i unijnych nadwyżek żywności w ramach programu pomocy żywnościowej dla osób najuboższych (PEAD);
- poprawy warunków do nauki i wypoczynku dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich i środowisk patologicznych;
- aktywizacji zawodowej i społecznej osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- likwidacji barier architektonicznych w placówkach pomocy społecznej i innych obiektach użyteczności publicznej;
- stworzenia szybkiej łączności internetowej, umożliwiającej komunikację z organizacjami pozarządowymi i łatwy dostęp do informacji, w tym: naukę i poszukiwanie pracy osobom zamieszkałym w obszarach rewitalizowanych, zwłaszcza młodzieży, bezrobotnym i niepełnosprawnym.

<p>GRUPA DZIAŁAŃ G: PROFILAKTYKA I PROMOCJA ZDROWIA, ZWALCZANIE CHOROÓB</p>
--

W tej grupie działań przewidywane są remonty i modernizacje obiektów służby zdrowia oraz ich bezpośredniego otoczenia. Budowa podjazdów oraz wind dla osób niepełnosprawnych, zakup ambulansów na potrzeby ratownictwa medycznego. Rozbudowa obiektów opieki zdrowotnej w celu poszerzenia oferty usług świadczonych w placówkach.

PROPOZYCJE DZIAŁAŃ w okresie 2014-2016 i w latach następnych (do realizacji i finansowania przez różne podmioty):

- I. Rozbudowa i modernizacja obiektów Miejskiego Szpitala Zespołowego w Częstochowie.
- II. Zakup wysokospecjalistycznego sprzętu.
- III. Dostosowanie do standardów unijnych bazy lokalowej placówek służby zdrowia.
- IV. Termomodernizacja obiektów Miejskiego Szpitala Zespołowego w Częstochowie. Z wymianą źródła ciepła (szpital przy ul. Mickiewicza) wraz z zabudową kolektorów słonecznych.
- V. Informatyzacja obiektów Miejskiego Szpitala Zespołowego w Częstochowie,
- VI. Odnowa budynku przychodni ul. Łukasińskiego 42/48.

OCZEKIWANE REZULTATY:

- poprawa dostępności placówek służby zdrowia dla osób niepełnosprawnych i starszych,
- poprawa estetyki obiektów szpitalnych wraz z ograniczeniem emisji spalin oraz zmniejszenie zużycia energii,
- zwiększenie dostępności usług medycznych poprzez zmianę form organizacyjnych spowodowanych zmianą systemów informatycznych,
- podniesienie konkurencyjności lokalnej służby zdrowia,
- obniżenie poziomu śmiertelności oraz skutków powikłań powstających w wyniku wypadków i innych stanów nagłego zachorowania zdrowotnego,
- zmniejszenie umieralności wśród mieszkańców regionu częstochowskiego,
- skrócenie czasu oczekiwania pacjentów na przyjazd karetki.

**GRUPA DZIAŁAŃ H: REWALORYZACJA I ROZBUDOWA SYSTEMU PARKÓW
ORAZ TERENÓW SPORTOWO-REKREACYJNYCH**

Rewaloryzacja i rozbudowa systemu parków i terenów sportowo - rekreacyjnych stanowią działania nieodłączne związane z rozwojem funkcji turystycznych Częstochowy. W ramach programu rewitalizacji planuje się realizację trzech rodzajów projektów:

DZIAŁANIA I PROJEKTY REWITALIZACJI:

H.1. Rewaloryzacja terenów zieleni parkowej

Za istotne w tym zakresie na obszarach rewitalizowanych należy uznać plany rewaloryzacji Parku im. Gabriela Narutowicza w dzielnicy „Zawodzie”. Park usytuowany pomiędzy ul. Mirowską a rzeką Wartą, powstały jako największy teren zieleni urządzonej w rejonie Zawodzia i Starego Miasta w 1920 r., w latach powojennych uległ degradacji głównie z powodu przecięcia jego obszaru przez Drogę Krajową Nr 1. Mimo, że w związku z tym powierzchnia parku została znacznie ograniczona, nadal stanowi on bardzo ważny teren spacerowy, zwłaszcza dla mieszkańców gęsto zaludnionego Starego Miasta cierpiącego na brak publicznie dostępnych, urządzonych

terenów zieleni o funkcjach rekreacyjnych. Rewaloryzacja Parku im. Gabriela Narutowicza planowana po roku 2014, poprzez przebudowę szaty roślinnej i wzbogacenie oraz podwyższenie standardu wyposażenia parkowego, wpłynie na szersze wykorzystanie tego terenu przez mieszkańców.

H.2. Zagospodarowanie nowych terenów zieleni rekreacyjnej

Planowana jest budowa kompleksu rekreacyjnego w dolinie Stradomki (ok. 11 ha) pomiędzy dzielnicą Ostatni Grosz a obszarami rewitalizacji przemysłowej w rejonie Śródmieścia. Polegać ona będzie na zagospodarowaniu terenów nadrzecznych, w tym nieużytków na cele rekreacji i wypoczynku. Projekt ten ma znaczenie dla podniesienia atrakcyjności przyległego podlegającego przekształceniom obszaru byłych zakładów "Wełnopól" oraz poprawy środowiska dzielnicy Ostatni Grosz, będącej najbardziej zdegradowanym obszarem miasta. Teren podlegający zagospodarowaniu łączył się będzie z ciągiem spacerowym Bulwary nad Wartą, który już jest realizowany przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w powiązaniu z remontem wałów ochronnych Warty (przedsięwzięcie finansowane z udziałem środków Unii Europejskiej).

H.3. Modernizacja i rozbudowa bazy sportowo – rekreacyjnej

Remonty, modernizacja i rozbudowa obiektów sportowych zlokalizowanych w obszarach rewitalizacji będą służyły przywróceniu pełnych walorów użytkowych obiektom zdegradowanym, a przez to wpłyną na bardziej efektywne ich utrzymanie.

PROPOZYCJE DZIAŁAŃ w okresie 2014-2016 i w latach następnych (do realizacji i finansowania przez różne podmioty):

- I. Dalsza rozbudowa Bulwarów nad Wartą,
- II. Kontynuacja modernizacji obiektu sportowego przy ul. Boya-Żeleńskiego,
- III. Modernizacja obiektu sportowego przy ul. Krakowskiej 80,
- IV. Modernizacja Campingu „Oleńka”,
- V. Rewaloryzacja zieleńca przy ul. św. Barbary,
- VI. Sport Park Częstochowa przy ulicy Równoległej,
- VII. Centrum Sportu i Rozrywki Rodzinnej – ul. Drogowców 12
- VIII. Przebudowa hali sportowej i bieżni wraz z zapleczem sanitarnym w IV LO im. Henryka Sienkiewicza przy Alei Najświętszej Maryi Panny 56 w Częstochowie

Cele ogólne projektu:

- Możliwość uprawiania sportu w odnowionym obiekcie do tego przystosowanym co przekłada się na pozytywny wpływ na zdrowie fizyczne uczniów i szkoły i społeczności lokalnej.
- Poprawa komfortu życia mieszkańców regionu dzięki dostępowi do nowoczesnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej,
- Większe zainteresowanie aktywnością fizyczną oraz rekreacją wśród mieszkańców miasta,
- Wzrost atrakcyjności Miasta Częstochowy,

- Propagowanie zdrowego stylu życia,
- Promocja Częstochowy.

IX. Budowa sali gimnastycznej przy ZS im. dr W. Biegańskiego w Częstochowie ul. Dąbrowskiego 75

Cele ogólne projektu:

- Możliwość uprawiania sportu w nowym obiekcie do tego przystosowanym co przekłada się na pozytywny wpływ na zdrowie fizyczne uczniów i szkoły i społeczności lokalnej.
- Poprawa komfortu życia mieszkańców regionu dzięki dostępowi do nowoczesnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej,
- Większe zainteresowanie aktywnością fizyczną oraz rekreacją wśród mieszkańców miasta,
- Wzrost atrakcyjności Miasta Częstochowy,
- Propagowanie zdrowego stylu życia,
- Promocja Częstochowy.

OCZEKIWANE REZULTATY:

- Poprawa jakości środowiska i atrakcyjności turystycznej śródmieścia Częstochowy.
- Wzbogacenie miejskiego systemu parków, zieleńców i terenów rekreacyjnych o kompleks o znaczeniu dzielnicowym (teren nad Stradomką) o powierzchni 11 ha.
- Poprawa warunków organizacji imprez sportowych.
- Zwiększenie dostępności obiektów sportowych dla mieszkańców zdegradowanych obszarów miejskich, pozytywnie zmieniające środowisko zamieszkania tych obszarów.

GRUPA DZIAŁAŃ I: PORZĄDKOWANIE STAREJ TKANKI URBANISTYCZNEJ

Porządkowanie zabudowy zdegradowanych obszarów miejskich obejmować będzie następujące działania:

DZIAŁANIA I PROJEKTY REWITALIZACJI:

- Budowa budynków mieszkalnych z poszanowaniem wartości kulturowych i zabytkowych,
- Zagospodarowanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem,
- Wymiana i przebudowa zdekapitalizowanej zabudowy nieposiadającej wartości historycznej,
- Remonty i modernizacje budynków użyteczności publicznej (niebędących obiektami zabytkowymi - które mieszczą się w grupie C - renowacja zabytków),
- Remonty i modernizacje budynków mieszkalnych (niebędących zabytkami),
- Zwiększenie dostępności obszarów rewitalizowanych.

Projekty dotyczące porządkowania starej tkanki urbanistycznej realizowane będą na większą skalę po roku 2008, ponieważ Gmina Miasto Częstochowa nie dysponuje własnością większych terenów w obszarach rewitalizacji miejskiej i realizacja kompleksowych działań porządkujących wymaga poprzedzenia działaniami planistycznymi.

PROPOZYCJE DZIAŁAŃ w okresie 2014-2018 i w latach następnych (do realizacji i finansowania przez różne podmioty):

- I. Kontynuacja rewaloryzacja obszaru ograniczonego ulicami: Jana III Sobieskiego, Alei Wolności oraz ul. Boya-Żeleńskiego (obejmującego kamienicę „Dom Księcia” przy Alei Wolności 44).
- II. Budowa mieszkań gminnych oraz budowa i modernizacja budynków mieszkalnych wielorodzinnych.
- III. Porządkowanie obsługi komunikacyjnej układu zieleni oraz podstawowych urządzeń obsług zabudowy mieszkaniowej w rejonie najbliższego otoczenia Alei Pokoju – od DK-1 do torów kolejowych.
- IV. Rozbudowa i kompleksowa modernizacja wraz z adaptacją istniejących obiektów i zagospodarowanie otoczenia do pełnienia funkcji centrum usług społecznych.
- V. Kompleksowa rewaloryzacja Archikatedry w Częstochowie oraz adaptacja obiektu i jego otoczenia dla celów kultury”,
- VI. Odnowa budynku przychodni przy ul. Łukasińskiego,
- VII. Rewitalizacja kamienicy przy ul. Garibaldiiego 30,
- VIII. Zagospodarowanie terenu po byłej drukarni przy. ul. Waszyngtona.

OCZEKIWANE REZULTATY:

- Poprawa jakości przestrzeni śródmiejskiej
- Poprawa jakości standardów zamieszkania
- Uczytelnienie tkanki urbanistycznej i stworzenie wysokiej jakości przestrzeni o charakterze ogólnodostępnym.

GRUPA DZIAŁAŃ J: PONOWNE ZAGOSPODAROWANIE TERENÓW I OBIEKTÓW POPRZEMYSŁOWYCH

Działania dotyczące rewitalizacji zdegradowanych terenów przemysłowych skupiają się w czterech obszarach o odmiennym charakterze; są to:

- tereny zwolnione przez Hutę Częstochowa w trakcie jej restrukturyzacji, w większości nie zabudowane obiektami, na terenie RP-3,
- zdegradowane obszary przemysłowe w rejonie śródmieścia, obejmujące zarówno tereny zakładów zlikwidowanych, jak i znajdujących się w fazie upadłości i przekształceń,
- tereny dawnych wyrobisk po eksploatacji surowców ilastych - rejon stawów "Bałtyk" i "Adriatyk" w dzielnicy Lisiniec, wykorzystywane w celach rekreacyjnych,
- tereny dawnych kamieniołomów w rejonie Złotej Góry.

DZIAŁANIA I PROJEKTY REWITALIZACJI:

J.1. Uzbrojenie terenów Częstochowskiej Strefy Aktywności Gospodarczej wraz z niezbędnym układem komunikacyjnym i infrastrukturą techniczną

Częstochowska Strefa obejmie obszar terenów przemysłowych w rejonie Huty Częstochowa. Projekty inwestycyjne związane z aktywizacją terenów Strefy obejmują modernizację i uzupełnienie brakującej infrastruktury drogowej i technicznej.

J.2. Regeneracja terenów przemysłowych w rejonie Śródmieścia

Tereny przemysłowe położone w rejonie śródmieścia stanowią niemal w całości własność prywatną. Projekty dotyczące ich ponownego zagospodarowania mogą być zgłaszane w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw.

Gmina Miasto Częstochowa ma możliwość pośredniego oddziaływania na sposób i w pewnym stopniu - tempo przekształceń tych obszarów, poprzez opracowania planistyczne (np. wykonywanie koncepcji zagospodarowania oraz programów operacyjnych aktywizacji gospodarczej) oraz działania promocyjne ukierunkowane na przyciągnięcie inwestorów, podejmowane w porozumieniu z właścicielami. W odniesieniu do terenów Złotej Góry zagospodarowanie na cele terenów zieleni i rekreacji może wymagać, zgodnie z obecną ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, ponieważ teren nie jest własnością gminy i może być przez właściciela wykorzystany na cele przemysłowe.

Strategiczne znaczenie dla procesu rewitalizacji terenów śródmiejskich ma prawidłowe zagospodarowanie browaru (preferowana adaptacja części wpisanej do rejestru zabytków na cele turystyczne) oraz terenu zlikwidowanej papierni.

J.3. Program zagospodarowania terenów przemysłowych na cele rekreacji, turystyki, sportu i wypoczynku

Projekty polegające na zagospodarowaniu nowych terenów zieleni rekreacyjnej planowane są w obszarach rewitalizacji przemysłowej. Planowana jest realizacja dwóch kompleksów o strategicznej lokalizacji w stosunku do obszarów rewitalizowanych:

- Obszar Złotej Góry stanowiący kompleks nieczynnych kamieniołomów o powierzchni ok. 160 ha, położony jest po wschodniej stronie śródmieścia, w bliskim sąsiedztwie Starego Miasta, przy szlaku pielgrzymek zdążających na Jasną Górę od strony turystycznych terenów Parków Jurajskich. Ze względu na położenie i walory przyrodniczo-krajobrazowe obszar ma ogromny potencjał dla rozwoju turystyki, rekreacji i sportu, rozrywki. Jego aktywizacja będzie również czynnikiem sprzyjającym ożywieniu obszaru Starego Miasta.
- Obszar w rejonie stawów "Bałtyk" i "Adriatyk" (ok. 40 ha) stanowiących pozostałość wyrobisk po eksploatacji surowców ilastych położony jest po zachodniej stronie śródmieścia w bliskim sąsiedztwie Jasnej Góry oraz jej zaplecza noclegowego. Obszar jest otoczony terenami mieszkaniowymi, w związku z czym jego zagospodarowanie ma również istotne znaczenie dla podniesienia jakości życia mieszkańców Częstochowy. Niezbędne działania obejmują realizację infrastruktury drogowej

i technicznej, przystosowanie do obsługi imprez masowych (koncerty, festyny), zapewnienie warunków bezpieczeństwa rekreacyjnego wykorzystania zbiorników wodnych, wzbogacenie zieleni.

- Obszar dawna Częstochowianka,
- Obszar Raków Ostatni Grosz tereny usługowe i produkcyjne.

PROPOZYCJE DZIAŁAŃ w okresie 2014-2016 i w latach następnych (do realizacji i finansowania przez różne podmioty):

- I. Dalsze uzbrojenie terenów w Częstochowskiej Strefie Aktywności Gospodarczej (CzSAG),
- II. Budowa pozostałej infrastruktury drogowej i technicznej poprawiającej dostępność terenów Częstochowskiej Strefy Aktywności Gospodarczej,
- III. Rozbudowa Parku rekreacyjnego w dzielnicy Lisiniec,
- IV. zagospodarowanie terenu dawnych kamieniołomów w rejonie Złotej Góry, w tym kontynuacja zagospodarowania rozpoczętego poprzez utworzenie Parku miniatur sakralnych,
- V. Kompleksowe przygotowanie terenu przeznaczonego pod działalność gospodarczą – rewitalizacja obszarów zdegradowanych i przemysłowych o powierzchni ok. 17 ha po byłych wydzielach Wielkiego Pieca i Aglomerowni Huty „Częstochowa” S.A. (zadanie Regionalnego Funduszu Gospodarczego S.A.),
- VI. Rewitalizacja terenów przemysłowych poprzez budowę innowacyjnego kompleksu szkoleniowo-biurowego z halą dla symulatora jazdy.
- VII. Rewitalizacja dawnej Elektrociepłowni Zawodzie z przeznaczeniem dla funkcji gospodarczych, kulturalnych i edukacyjnych,
- VIII. Rewitalizacja obiektu i terenu przemysłowego przy ul. Kucelińskiej 22.

OCZEKIWANE REZULTATY:

- Dogodna dostępność komunikacyjna terenów CzSAG dobre powiązanie z systemem dróg krajowych,
- W pełni uzbrojone w infrastrukturę techniczną tereny CzSAG,
- Wzbogacenie miejskiego systemu parków i terenów rekreacyjnych o dwa kompleksy:
  - znaczeniu regionalnym (Złota Góra),
  - znaczeniu ogólnomiejskim (Park Lisiniec),
  - zwiększenie powierzchni terenów zieleni urządzonej.

GRUPA DZIAŁAŃ K. POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA RUCHU PIESZEGO I USPRAWNIEŃ RUCHU KOŁOWEGO W REWITALIZOWANYCH OBSZARACH MIEJSKICH

Działania w ramach tej grupy mają na celu poprawę funkcjonalności w zakresie ruchu kołowego, pieszego i estetyki przestrzeni publicznych w terenach rewitalizacji miejskiej RM-1, RM-2. W ramach działania

podejmowane będą remonty, przebudowy oraz modernizacje dróg lokalnych (gminnych lub powiatowych) na terenach rewitalizacji.

Do tej grupy działań wchodzi również działania mające na celu poprawę funkcjonalności ciągów pieszych, zwiększenie bezpieczeństwa oraz likwidację barier architektonicznych. Działania w ramach tej grupy dotyczyć będą również budowy nowych i poprawy oznakowania istniejących ścieżek i tras rowerowych. W grupie tej znajdują się również działania z zakresu usprawnienia, podniesienia standardu usług i rozbudowy systemu komunikacji publicznej.

DZIAŁANIA I PROJEKTY REWITALIZACJI:

K.1. Usprawnienie i integracja transportu publicznego

Działania mające na celu poprawę funkcjonowania publicznej komunikacji miejskiej.

- Modernizacja i przedłużenie linii tramwajowej do dzielnicy Błeszno oraz zakup nowych tramwajów. W skład tego zadania wchodzi: modernizacja skrzyżowań, budowa torowiska i podstacji elektrycznych, montaż nowej trakcji elektrycznej na przedłużonym odcinku oraz wymiana słupów oświetleniowo – trakcyjnych na całej długości linii tramwajowej. Działanie to usprawni komunikację zbiorową pomiędzy północną i południową częścią miasta. Modernizacja torowiska pozwoli poprawić komfort jazdy linią tramwajową oraz zwiększyć prędkość komunikacyjną tramwajów. Nowa technologia wykonania torowiska umożliwi zdecydowane wyciszenie ruchu tramwajowego.
- Planowana wspólnie z MZDiT modernizacja skrzyżowań i sygnalizacji świetlnej na trasie linii tramwajowej w celu nadania priorytetu dla ruchu tramwajów. Działanie to wpłynie na poprawę bezpieczeństwa ruchu, zdecydowanie przyspieszy kursowanie tramwajów, pozwoli zmniejszyć dzienną ekspedycję składów tramwajowych co z kolei wpłynie na oszczędności zużycia energii elektrycznej. „Elektroniczny system informacji pasażerskiej wraz z punktową infrastrukturą transportu publicznego (wiaty przystankowe)”, który jest częścią tego zadania, polega na zamontowaniu na węzłowych przystankach wyświetlaczy lub paneli LCD, informujących pasażerów o czasie pozostającym do przyjazdu autobusów na przystanek. Istnieje możliwość wprowadzenia informacji głosowych oraz wyświetlania reklam na panelach. System pracuje w czasie rzeczywistym. Jest to uzupełnienie funkcjonującego Systemu informacji pasażerskiej w pojazdach komunikacji zbiorowej.
- Planowany montaż wiat przystankowych oraz ławek na wszystkich przystankach tramwajowych oraz wyznaczonych przystankach autobusowych. Działanie to poprawi komfort pasażerów oczekujących na przyjazd pojazdów komunikacji zbiorowej.
- W ramach usprawnienia komunikacji autobusowej planowany jest kolejny zakup nowych autobusów niskopodłogowych, przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych, poruszających się na wózkach inwalidzkich.
- Planowane są również zmiany w układzie komunikacyjnym mające na celu optymalizację ruchu oraz częściowe zmiany tras linii autobusowych, które wynikają z zakończenia inwestycji drogowych.

Powyższe działania mają na celu zachęcenie mieszkańców do korzystania z komunikacji zbiorowej jako szybszego i tańszego środka komunikacji miejskiej.

K.2. Modernizacja i rozbudowa układu dróg publicznych

Działania dotyczące modernizacji istniejących oraz budowy nowych dróg publicznych.

W szczególności działania te służyć będą poprawie jakości i estetyki dróg publicznych oraz urządzeń drogowych w obszarze przestrzeni publicznych. Modernizacja i budowa dróg oraz tworzenie miejsc parkingowych w tych obszarach powinno być poprzedzone sporządzeniem odpowiednich opracowań planistycznych (dotyczy to terenów, dla których opracowanie takich koncepcji jest wskazane w grupie działań planistycznych „M”).

Priorytetowymi działaniami w zakresie budowy dróg publicznych będą:

- realizacja odcinków dróg, które przyczynią się do poprawy funkcjonalności, obniżenia natężenia oraz uporządkowania ruchu kołowego w centrum miasta,
- budowa i modernizacja dróg zapewniających dojazd do terenów aktywizacji działalności gospodarczej i turystycznej (szczególnie do terenów inwestycji strategicznych).

W ramach programu realizowane będą również działania mające na celu eliminację problemów związanych z obsługą komunikacyjną niektórych nieruchomości położonych przy Alei Najświętszej Maryi Panny: dojazd do posesji jedynie od strony Alei lub ograniczone możliwości parkowania. Działania te powinny być poprzedzone sporządzeniem odpowiednich opracowań planistycznych wskazanych w grupie działań planistycznych „M”.

W ramach programu realizowane będą również zadania mające na celu usprawnienie ruchu kołowego poprzez modernizację skrzyżowań oraz wprowadzenie systemu zdalnej kontroli sygnalizacji świetlnej i zbierania danych.

K.3. Budowa ścieżek rowerowych

Działania zmierzające do rozbudowy, modernizacji oraz polepszenia oznakowania tras i ścieżek rowerowych na terenach rewitalizowanych. Objęcie systemem ścieżek rowerowych terenów planowanych inwestycji z zakresu turystyki i rekreacji.

K.4. Poprawa funkcjonalności ciągów pieszych, zwiększenie bezpieczeństwa i likwidacja barier architektonicznych

Działania obejmują budowę i przebudowę ciągów pieszych (chodników, pasaży, przejść dla pieszych) w celu podniesienia bezpieczeństwa i dostosowania ich do potrzeb osób niepełnosprawnych lub osób o ograniczonej zdolności poruszania się, jak również inwestycje związane z oświetleniem dróg.

PROPOZYCJE DZIAŁAŃ w okresie 2014-2016 i w latach następnych (do realizacji i finansowania przez różne podmioty):

- I. Przebudowa drogi krajowej nr 1 w Częstochowie – budowa wiaduktu na skrzyżowaniu Alei Jana Pawła II z DK-1 wraz z połączeniem z ul. Srebrną,
- II. Budowa połączenia dzielnicy Śródmieście i Starego Miasta z dzielnicą Tysiąclecie: odbudowa kładki dla pieszych łączącej ul. Wilsona z ul. Wały Dwernickiego, przebudowa skrzyżowań ulic: Kościuszki-Jasnogórska oraz Kościuszki-Lelewela,
- III. Przebudowa miejskiego układu drogowego związanego z budową GTC - zadanie rozpoczęte,
- IV. Przebudowa Placu Orłąt Lwowskich z fragmentem ul. Hłakowiczówny,
- V. Przebudowa układu komunikacyjnego w rejonie Rezerwatu Archeologicznego- fragmenty ul. Limanowskiego i Łukasińskiego,
- VI. Rozbudowa i modernizacja systemu ścieżek rowerowych.

OCZEKIWANE REZULTATY:

- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- usprawnienie układu komunikacyjnego w mieście,
- zwiększenie liczby pasażerów transportu publicznego,
- poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez zmniejszenie tempa wzrostu zanieczyszczeń spowodowanych ruchem drogowym,
- podniesienie atrakcyjności i dostępności komunikacyjnej przestrzeni publicznych,
- poprawa funkcjonowania ruchu kołowego oraz systemu parkingów w centrum miasta,
- dobra dostępność komunikacyjna terenów aktywizacji gospodarczej i turystycznej,
- system ścieżek rowerowych udostępniający atrakcyjne turystycznie i rekreacyjnie tereny,
- bezpieczny i pozbawiony barier dla osób niepełnosprawnych system ciągów pieszych.

GRUPA DZIAŁAŃ L: MODERNIZACJA I ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Działania w tej grupie dotyczą remontów i modernizacji istniejących zdegradowanych sieci i urządzeń infrastruktury technicznej w obszarach rewitalizowanych. Dotyczy to w szczególności urządzeń i sieci kanalizacyjnych oraz innych urządzeń służących do oczyszczania, gromadzenia, odprowadzania i przesyłania ścieków, kanalizacji deszczowej, sieci i urządzeń wodociągowych. Dotyczy to również poprawy zaopatrzenia terenów rewitalizowanych w ciepło sieciowe, gaz sieciowy i energię elektryczną.

W ramach tego działania planuje się również działania dotyczące modernizacji, przebudowy i budowy infrastruktury technicznej w budynkach publicznych oraz mieszkalnych. Działania te obejmują termomodernizację obiektów – ocieplanie oraz wymianę źródeł ciepła na sprawniejsze i bardziej ekologiczne.

Grupa tych działań obejmuje również likwidację elementów budynków zawierających materiały niebezpieczne dla zdrowia ludności, w tym zawierające azbest.

DZIAŁANIA I PROJEKTY REWITALIZACJI:

L.1. Remonty i przebudowa zdegradowanej infrastruktury technicznej

Program dotyczy wymiany i modernizacji starej, zdegradowanej infrastruktury technicznej w terenach rewitalizowanych. Działania te uwzględniają możliwość budowy i rozbudowy infrastruktury technicznej pod kątem poprawy zaopatrzenia terenów rewitalizowanych w ciepło sieciowe, gaz sieciowy i energię elektryczną, w szczególności dla potrzeb ograniczenia niskiej emisji z wykorzystaniem sieciowych mediów energetycznych. Działania w ramach tego programu powinny być ściśle skoordynowane z programem regeneracji przestrzeni publicznych oraz z programem modernizacji i rozbudowy układu dróg publicznych.

L.2. Przebudowa, wymiana, remont infrastruktury w obiektach publicznych, usługowych

Program dotyczy remontu, modernizacji i wymiany infrastruktury technicznej w obiektach usługowych (w tym użyteczności publicznej). W ramach tej grupy będą realizowane działania polegające m.in. na modernizacji i rozbudowie obiektów oświatowych przystosowujących stare budynki do obowiązujących wymogów technicznych w zakresie:

bezpieczeństwa przeciwpożarowego (z uwzględnieniem drogi przeciwpożarowej wraz z placem manewrowym) oraz modernizacje instalacji elektrycznej, gazowej, odgromowej, wodno-kanalizacyjnej, ciepłowniczej;

L.3. Przebudowa, wymiana, remont infrastruktury w budynkach mieszkalnych

Program dotyczy remontu, modernizacji i wymiany infrastruktury technicznej w budynkach mieszkalnych realizowanych przez Gminę i Zakład Gospodarki Mieszkaniowej Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o. o. i wspólnoty mieszkaniowe.

L.4. Rozbudowa infrastruktury telekomunikacyjnej w celu budowy społeczeństwa informacyjnego.

W ramach działań związanych z wytycznymi krajowych ram interoperacyjności oraz pełnej zgodności ze znowelizowaną ustawą o informatyzacji podmiotów administracji publicznej stworzone zostały rozwiązania pozwalające na wymianę informacji pomiędzy instytucjami. Uruchomiono zadanie dodatek mieszkaniowy, pozwalający na wymianę danych pomiędzy: urzędem miasta, MOPS, PUP w celu ułatwienia dostępu do informacji i podwyższenia jakości i terminowości obsługi mieszkańców przygotowano rozwiązania pozwalające na dostęp do danych dla policji.

Utworzono system zużyciem mediów w Częstochowie, pozwalającego na zbieranych danych za pomocą formularzy elektronicznych. W tym systemie jest zaangażowanych ponad 150 jednostek z terenu miasta. Celem projektu jest zmniejszenie kosztów zużycia mediów. W dalszym etapie system ten będzie rozbudowywany o mechanizmy analityczne.

PROPOZYCJE DZIAŁAŃ w okresie 2014-2016 i w latach następnych (do realizacji i finansowania przez różne podmioty):

- I. Eliminacja niskiej emisji.
- II. Termomodernizacje obiektów użyteczności publicznej budynków mieszkalnych
- III. Modernizacja, polegająca na likwidacji azbestu w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych.
- IV. Rozwój E-Uслуг dla mieszkańców Częstochowy.

OCZEKIWANE REZULTATY:

- integracja systemów wymiany danych,
- poprawa stanu środowiska i zmniejszenie zużycia energii,
- powstrzymanie degradacji obiektów,
- eliminacja zagrożeń dla zdrowia ludzi.

GRUPA DZIAŁAŃ M: INSTRUMENTY PLANISTYCZNE

Uzyskanie zadowalających efektów rewitalizacji w sferze przestrzennej wymagać będzie wykonania opracowań planistycznych poprzedzających działania inwestycyjne. Realizacja zmian w zagospodarowaniu wyłącznie na podstawie decyzji o warunkach zabudowy może przynosić dobre efekty pod względem architektonicznym, ale pod względem skutków funkcjonalno-przestrzennych, zwłaszcza dla komunikacji i parkowania może nasilić istniejące problemy.

M.1. Opracowanie dotyczące ochrony zabytków

M.1.1. Sukcesywne uzupełnianie informacji dotyczących Gminnej Ewidencji Zabytków.

M.2. Działania związane z poprawą funkcjonalności układu drogowego i systemu parkowania w śródmieściu:

- Określenie uwarunkowań komunikacyjnych przekształceń funkcji zabudowy.
- Wypracowanie zasad i standardów parkowania - w zależności od sposobu użytkowania (funkcji) zabudowy.
- Sformułowanie planu rozwoju sieci drogowej dla obszarów rewitalizacji.

M.3. Budowa bazy informacyjnej stanowiącej podstawę przekształceń funkcjonalnych i przestrzennych obszarów rewitalizacji:

- inwentaryzacje
- koncepcje i konkursy urbanistyczne i architektoniczne
- programy operacyjne

- w zależności od potrzeb - miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, po dokonaniu analizy zasadności przystąpienia do planu oraz wstępnej strategicznej analizy korzyści finansowych
- w ramach koordynacji działań o charakterze planistycznym przygotowany został Wieloletni Program Sporządzania Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego, którego aktualizację przyjęto Uchwałą Nr 311/XXVI/2008 Rady Miasta Częstochowy z dnia 12 maja 2008 r.

OCZEKIWANE REZULTATY:

- uporządkowanie działań związanych z zarządzaniem przestrzenią,
- koordynacja prac w zakresie infrastruktury komunikacyjnej oraz przekształceń obszarów śródmiejskich,
- zwiększenie kontroli urbanistycznej poprzez spójny system sporządzania planów miejscowych.

3.3 DZIAŁANIA KOMPLEMENTARNE W SFERZE GOSPODARCZEJ

Miejski Program Rewitalizacji zawiera – oprócz działań przestrzennych – komplementarne do nich działania w sferze gospodarczej. Mają one na celu aktywizację lokalnych środowisk gospodarczych do podejmowania działalności gospodarczej w rewitalizowanych terenach, wsparcie dla funkcjonujących podmiotów gospodarczych oraz świadczenie pomocy. Pomyślna aktywizacja życia gospodarczego na terenach rewitalizowanych jest warunkiem uzyskania trwałości rezultatów osiągniętych w działaniach przestrzennych i społecznych.

REALIZOWANE I PLANOWANE DO REALIZACJI DZIAŁANIA GMINY ORAZ GMINNYCH JEDNOSTEK SAMORZĄDOWYCH

Miejskie Centrum Informacji Turystycznej: Miejskie Centrum Informacji Turystycznej działające w strukturze Wydziału Kultury, Promocji i Sportu Urzędu Miasta Częstochowy zajmuje się informacją turystyczną, kulturalną i samorządową. Dostępne są w nim bezpłatne wydawnictwa informacyjno-promocyjne, można też skorzystać z infomatu. W siedzibie MCIT przy Alei Najświętszej Maryi Panny 65 – w samym centrum miasta – działa także punkt sprzedaży folderów, map, albumów i wydawnictw o Częstochowie, a także innych pamiątek z miasta i regionu. Jednostka powstała na bazie Centrum Informacji Turystycznej i częściowo przejęła jego funkcje. Punkt informacji turystycznej odpowiada na zapytania zainteresowanych w zakresie bazy noclegowej, gastronomicznej, atrakcji turystycznych oraz imprez turystyczno-rekreacyjnych w mieście oraz regionie, dysponuje także rozkładami jazdy PKP, PKS. Zajmuje się też aktualizacją danych teleadresowych wszelkich obiektów działających na rzecz turysty, takich jak: punkty gastronomiczne, miejsca noclegowe, ośrodki szkoleniowe, obiekty konferencyjne, punkty Autoservice, wynajmu samochodów oraz biura podróży. Punkt informacji kulturalnej gromadzi repertuary wszystkich miejskich instytucji kultury, rejestruje wydarzenia kulturalne, prowadzi wykaz wystaw stałych i czasowych na terenie miasta i w okolicy. Specyficznym

w odróżnieniu od innych centrów informacji – jest w Miejskim Centrum Informacji Turystycznej w Częstochowie stanowisko informacji samorządowej.

Przygotowanie wytycznych do Programu rozwoju ruchu pielgrzymkowo-turystycznego Częstochowy:

W dokumentach dotyczących promocji turystyczno – pielgrzymkowej gminy, takich jak: „Badania i analiza ruchu pielgrzymkowego i turystycznego dla miasta Częstochowy”, „Założenia do strategii promocji turystycznej miasta Częstochowy”, „Opinie mieszkańców Częstochowy na temat rozwoju i promocji miasta jako centrum turystycznego”, „Strategia promocji turystycznej Miasta Częstochowy” zawarto szereg wniosków odnoszących się do działań rewitalizacyjnych. Rozwiązanie problemów związanych z obsługą ruchu pielgrzymkowego w mieście umożliwi lepsze wykorzystanie potencjału miasta jako duchowej stolicy Polski.

Problemy te to m.in.:

- niedobór miejsc z tańszą gastronomią,
- brak kompleksowej informacji turystycznej,
- niewystarczająca liczba bezpośrednich połączeń komunikacyjnych z portami lotniczymi,
- utrudnienia dla pieszych (śliskie i dziurawe chodniki, remont Alei Najświętszej Maryi Panny w okresie nasilenia pielgrzymek),
- niski standard dworca PKS,
- utrudnienia w parkowaniu,
- niezadowalający stan czystości w mieście, budzące zastrzeżenia warunki sanitarne, słaby dostęp do toalet,
- bariery architektoniczne dla niepełnosprawnych,
- brak wiedzy o innych walorach Częstochowy (poszerzenie oferty miasta poza Sanktuarium),
- niedobór infrastruktury niezbędnej dla turystyki kongresowej.

Promocja i marketing turystyki: Do najistotniejszych działań, związanych z promocją i marketingiem turystycznym należą:

- opracowanie ww. dokumentów, obejmujących badania marketingowe w zakresie wielkości ruchu turystycznego, rozpoznania grup docelowych, ich potrzeb, motywów i preferencji turystycznych, typów produktów turystycznych, wizerunku miasta, efektywności instrumentów promocji turystycznej i drożności kanałów dystrybucji produktów turystycznych
- wdrażanie Miejskiego Systemu Informacji Turystycznej
- przygotowanie projektów złożonych do Narodowego Centrum Kultury przewidzianych do realizacji w 2012 roku:

Częstochowski Festiwal Kultury Alternatywnej – Frytka OFF: Festiwal „Frytka OFF” to wydarzenie kulturalne polegające na zorganizowaniu w Częstochowie festiwalu promującego kulturę niezależną, alternatywną artystów wywodzących się z subregionu północnego województwa śląskiego oraz przyjezdnych.

Projekt polega na zorganizowaniu wydarzenia kulturalnego jakim ma być dwudniowy Festiwal kultury alternatywnej, promujący kulturę uliczną, niezależną i związaną z nią sferę działań artystycznych. Festiwal tworzyć ma interdyscyplinarną przestrzeń dla prezentacji różnego rodzaju unikalnych projektów z pogranicza dziedzin takich jak: teatr, muzyka, sztuki plastyczne, kino oraz innych form, reprezentowanych przez twórców wywodzących się z różnych środowisk twórczych. Tło festiwalu stanowić ma głównie teren przylegający do ul. Piłsudskiego lokalnie określanej mianem Alei Frytkowej (stąd też nazwa festiwalu). Jest to miejsce będące przestrzenią w pewien sposób unikatową, mające swoją specyficzną funkcję, stanowiące o lokalnym kolorycie tego fragmentu miasta, a jednocześnie miejsce wymagające działań o charakterze rewitalizacyjnym.

W ramach festiwalu na terenie miasta Częstochowy planowane są koncerty muzyczne na scenie głównej oraz w namiocie muzycznym, spektakle w wykonaniu cyrków i teatrów ulicznych w przestrzeni miejskiej, warsztaty plastyczno-teatralne, warsztaty tańca ulicznego, cyrkowe oraz warsztaty graffiti, pokazy-parady teatrów ulicznych. Dodatkowo zapewnione ma być oświetlenie o charakterze ozdobnym dla części ul. Piłsudskiego oraz stałej lub ruchomej iluminacji fasad wybranych budynków w ul. Piłsudskiego.

Program pomocy publicznej dla przedsiębiorców : (Uchwała NR 157/XIV/2007 Rady Miasta Częstochowy z dnia 27 sierpnia 2007 roku) w sprawie zwolnienia z podatku od nieruchomości w ramach pomocy regionalnej na wspieranie nowych inwestycji lub tworzenie nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją.

Dzięki tej uchwale można zwolnić z podatku od nieruchomości grunty, budynki, budowle lub ich części przeznaczone na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie miasta Częstochowy jeśli przedsiębiorca realizujący nową inwestycję lub utworzy nowe miejsca pracy w związku z realizacją nowej inwestycji.

Zwolnienie dotyczy nowo wybudowanych przedmiotów opodatkowania, zakupionych na rynku pierwotnym lub zakupionych od podmiotów, wobec których prowadzone jest postępowanie upadłościowe przy czym zwolnienie z podatku z tytułu nabycia nieruchomości od podmiotów, wobec których prowadzone jest postępowanie upadłościowe nie dotyczy dużych przedsiębiorców.

Zwolnienie z podatku od nieruchomości stanowi pomoc publiczną w rozumieniu art. 87 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. Urz. WE C 325 z 24.12.2002).

Warunek utworzenia nowych miejsc pracy uważa się za spełniony, jeżeli nastąpi przyrost netto o co najmniej 5 miejsc pracy w danym przedsiębiorstwie, w związku z realizacją nowej inwestycji oraz zostały poniesione koszty inwestycji kwalifikujące się do objęcia pomocą.

Szczegóły zwolnień z podatku od nieruchomości określa ww uchwała.

Działalność Agencji Rozwoju Regionalnego w Częstochowie SA: Agencja Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A. jest spółką z większościovym udziałem Gminy Miasto Częstochowa.

Podstawowym celem spółki jest stymulowanie rozwoju gospodarczego w mieście Częstochowa i subregionie częstochowskim poprzez:

- działalność pomocniczą na rzecz administracji publicznej,
- wspieranie i pobudzanie przedsiębiorczości,

- pozyskiwanie i kojarzenie partnerów gospodarczych,
- gromadzenie i upowszechnianie informacji gospodarczych,
- zarządzanie Częstochowskim Parkiem Przemysłowo - Technologicznym,
- nawiązywanie współpracy z instytucjami działającymi w obszarze rynku pracy.

Wszelkie podejmowane działania ukierunkowane zostały na zapewnieniu przedsiębiorcom oraz osobom pragnącym rozpocząć własną działalność gospodarczą kompleksowej oferty usług, zaś gwarancją jak najlepszej ich jakości stało się wdrożenie w roku 2005 Systemu Zarządzania Jakością wg normy ISO 9001:2001.

W maju 2005 r. spółka została wpisana pod numerem ewidencyjnym 2.24/00194/2005 do rejestru instytucji szkoleniowych, prowadzonego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach, oraz do rejestru KSU z numerem 12/11/2005/082 w zakresie usług szkoleniowych i informacyjnych. W roku 2008 spółka została wpisana do rejestru KSU w zakresie usług proinnowacyjnych, natomiast w 2011 roku w zakresie usług doradczych o charakterze ogólnym.

Podstawowe działania prowadzone przez spółkę:

- działania edukacyjne polegające na organizowaniu różnego typu kursów i szkoleń;
- prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla przedsiębiorców i osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą;
- prowadzenie Regionalnego Ośrodka Europejskiego Funduszu Społecznego; Ośrodek swoją działalność kieruje do: NGO, organizacji pracodawców, instytucji szkoleniowych, jednostek samorządu terytorialnego, instytucji rynku pracy, placówek oświatowych, jednostek naukowych i innych instytucji uprawnionych do składania wniosków w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego;
- zarządzanie Częstochowskim Parkiem Przemysłowo - Technologicznym;
- współpraca z regionalnymi instytucjami otoczenia biznesu, w szczególności skupionymi w ramach Śląskiego Konsorcjum Instytucji Wsparcia Rozwoju Przedsiębiorczości zrzeszającego 20 firm z rejonu Śląska, m.in. Górnośląską Agencję Przekształceń Przedsiębiorstw SA, Górnośląską Agencję Rozwoju Regionalnego SA, Fundusz Górnośląski SA oraz agencje lokalne;
- udział w pracach Krajowego Forum Parków Przemysłowych oraz Krajowego Stowarzyszenia Agencji Rozwoju Regionalnego (NARDA);
- udzielanie pożyczek dla mśp w ramach Funduszu Pożyczkowego prowadzonego przez Agencję w projekcie *Fundusz pożyczkowy w Częstochowie prowadzony przez Agencję Rozwoju regionalnego S.A. dla przedsiębiorców z województwa śląskiego, RPO WSL*. Głównym celem projektu jest zapewnienie dostępu do zewnętrznych źródeł kapitału potrzebnego do prowadzenia działalności gospodarczej mikro-, małym i średnim przedsiębiorstwom, podejmującym albo prowadzącym działalność gospodarczą w dowolnej formie organizacyjno-prawnej lub realizującym przedsięwzięcie związane bezpośrednio z prowadzoną albo podejmowaną działalnością gospodarczą na terenie województwa śląskiego.

- Realizacja projektu w zakresie podnoszenia jakości szkolnictwa zawodowego w Częstochowie pn. „Dobry fach to szansa pracy”, działanie 9.2 POKL
- organizacja spotkań z potencjalnymi inwestorami, udział w misjach gospodarczych, przygotowywanie oferty inwestycyjnej Częstochowy na potrzeby danego inwestora, współpraca z PAIZ, firmami doradczymi, izbami gospodarczymi w zakresie poszukiwania inwestorów;
- opracowanie i składanie wniosków o dofinansowanie w ramach funduszy strukturalnych.

W 2012 r. planuje się rozpoczęcie realizacji projektu międzynarodowego pn. „Green ITNet” w ramach Programu Interreg IVC, dotyczy wypracowania wytycznych i transferu dobrych praktyk w zakresie efektywności energetycznej w obszarze IT.

Działalność Biura Inżyniera Miejskiego:

- zgodnie z obowiązującym prawem w zakresie liberalizacji rynku energii elektrycznej, przeprowadzono 2 kolejne przetargi na zakup energii elektrycznej.
- dla realizacji krajowych celów strategicznych zawartych w Polityce Energetycznej Polski do 2025r. oraz Krajowym Planie Działań dotyczącym efektywności energetycznej (EEAP) 2007 opracowano „Lokalny Plan Działań dotyczący efektywności energetycznej dla miasta Częstochowy (CEEAP) 2009”.
- Realizowany jest na bieżąco „Program zarządzania energią i środowiskiem w obiektach użyteczności publicznej miasta Częstochowy”. Realizacja programu, w efekcie optymalizacji warunków rozliczeń i racjonalizacji użytkowania energii oraz wody, przynosi znaczne oszczędności w wydatkach Gminy z tytułu mediów energetycznych oraz dostarczania wody i odprowadzania ścieków.
- Utrzymywana jest ścisła współpraca z Radą na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Gospodarki Energetycznej Miasta Częstochowy, powołaną Zarządzeniem Prezydenta Miasta nr 241/07 z dnia 26 kwietnia 2007 r. Jest to nowatorska platforma współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami energetycznymi, przedstawicielami świata nauki i samorządu, umożliwiającą efektywne kreowanie i realizację lokalnej polityki energetycznej z korzyścią dla mieszkańców Częstochowy. Zasadą jest solidarne działanie członków Rady w celu rozwoju zrównoważonej gospodarki energetycznej Częstochowy oraz łączenie interesów swoich instytucji i firm z rozwojem usług publicznych Gminy.

Forum Gospodarczo-Społeczne przy Prezydencie Miasta Częstochowy zostało powołane przez Prezydenta miasta Częstochowy 26 kwietnia 2010 roku

Jest ono organem opiniodawczo-doradczym w zakresie konsultowania spraw dotyczących sfery gospodarczej i społecznej Miasta.

Działania Forum w szczególności skupiają się na:

- udziale w pracach nad tworzeniem strategii wykorzystania potencjału społecznego i ekonomicznego w rozwoju gospodarki Miasta,
- wspieraniu polityki Miasta, ukierunkowanej na rozwój makroregionu północnego województwa śląskiego w układzie ponadmiejskim,

- opiniowaniu procesu wdrażania i tworzenia nowych instrumentów rozwoju gospodarczego i społecznego,
- wskazywaniu możliwości sektora publicznego w zakresie stymulowania rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta,
- wskazywaniu możliwości wykorzystania potencjału badań naukowych na potrzeby inicjatyw prorozwojowych Miasta poprzez wzajemną współpracę środowisk gospodarczych, naukowych i władz lokalnych,
- stymulowaniu działań na rzecz budowania gospodarki opartej na wiedzy, z uwzględnieniem spójności społecznej i wymogów zrównoważonego rozwoju,
- współpracy z lokalnymi i regionalnymi instytucjami, służącymi aktywizacji lokalnej przedsiębiorczości,
- inicjowaniu różnych form współpracy środowisk przedsiębiorców z wyższymi uczelniami i instytucjami z otoczenia biznesu.

W ramach Forum działa pięć Komisji:

- **Komisja do spraw zrównoważonego rozwoju gospodarczego:** Jej głównymi celem jest budowanie wizji rozwoju gospodarki lokalnej w oparciu o założenia wynikające z koncepcji ZRG; stworzenie szerokiego „lobby” prezentującego osiągnięcia częstochowskiej gospodarki poprzez identyfikację „lokalnych szans” i ich odpowiednie artykułowanie oraz konsultacje wszelkich przedsięwzięć Prezydenta w zakresie szeroko rozumianych działań gospodarczych.
- **Komisja do spraw dialogu i rozwoju społecznego:** Uczestniczenie w procesie dialogu społecznego, wyrażanie własnej opinii, poglądów, dzielenie się swoimi uwagami, alternatywnymi rozwiązaniami umożliwi poznanie stanowiska wszystkich zainteresowanych stron oraz oczekiwań dotyczących planowanych i realizowanych inwestycji i projektów miejskich. To z kolei przyczyni się do udziału mieszkańców w sprawach ważnych dla rozwoju Częstochowy.
- **Komisja do spraw nauki i nowoczesnych technologii:** Praca Komisji polegać będzie m.in. na współpracy z uczelniami (promowaniu studentów i absolwentów, pomocy w nabyciu umiejętności praktycznych w czasie studiów); opiniowaniu planów studiów, programów praktyk i staży studenckich pod kątem zapotrzebowania rynku; zgłaszaniu i opiniowaniu tematów prac dyplomowych do wykorzystania w przedsiębiorstwach; inicjowaniu, współorganizowaniu seminariów, konferencji, umożliwiających wymianę doświadczeń wśród kadry menadżerskiej przedsiębiorstw.
- **Komisja do spraw planowania urbanistycznego i komunikacji:** Jej główne cele to wypracowywanie stanowisk dotyczących inwestycji miejskich związanych z budową sieci dróg; tworzenie i prawidłowa ocena procesów urbanistycznych, planistycznych. Komisja zajmować się też będzie rozwojem regionalnym, transportem (zwłaszcza miejskim), ochroną środowiska i mieszkalnictwem.
- **Komisja do spraw młodzieży:** Praca Komisji polegać będzie na rozpoznawaniu potrzeb młodzieży, będzie stymulować rozwój proprzedsiębiorczy wśród młodych ludzi.

DZIAŁANIA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa w Częstochowie

Jest organizacją samorządu gospodarczego i działa od 1992 roku. Podstawowym zadaniem Izby jest reprezentowanie interesów gospodarczych członków w zakresie ich działalności gospodarczej, w szczególności wobec organów państwowych, oraz wyrażanie opinii o projektach rozwiązań odnoszących się do funkcjonowania gospodarki. Siedzibą Izby jest miasto Częstochowa, a terenem działania objęte są powiaty: częstochowski, kłobucki, myszkowski, lubliniecki, pączęzański, włoszczowski, zawierciański, oleski, wieluński, radomszczański oraz jędrzejowski.

Podstawowe cele działalności Izba realizuje poprzez:

- wdrażanie nowoczesnych rozwiązań organizacyjnych, prawnych, technicznych i ekonomicznych w gospodarce regionu i kraju;
- kształtowanie zasad etyki i społecznie akceptowanych form postępowania w stosunkach gospodarczych;
- popularyzowanie wiedzy ekonomiczno-prawnej;
- prowadzenie szeroko rozumianego doradztwa dla sektora MSP;
- prowadzenie badań naukowych w dziedzinie gospodarki;
- występowanie w charakterze mediatora przy rozstrzygnięciu sporów między podmiotami gospodarczymi;
- udział (na zaproszenie) w pracach organów państwowych, samorządowych i organizacji gospodarczych;
- prowadzenie działalności wydawniczej (Biuletyn Informacyjny Izby);
- prowadzenie szkoleń z zakresu technik sprzedaży, obsługi klienta, marketingu, zmian w prawie gospodarczym, podatkowym, celnym itp., pozwalających na lepsze i sprawniejsze zarządzanie firmą;
- organizowanie konkursu na najlepszy produkt regionu "Jurajski Produkt Roku";
- przyznawanie nagród w regionalnej edycji "Laurów Umiejętności i Kompetencji";
- spotkania środowiska gospodarczego z parlamentarzystami, przedstawicielami urzędów państwowych itp.;
- systematyczne przekazywanie informacji o kredytach i dotacjach wynikających z członkostwa w Unii Europejskiej.

Każde działanie Izby ukierunkowane jest na stymulowanie rozwoju lokalnego, a tempo przemian ekonomiczno-społecznych oraz dostosowywanie wszystkich sfer życia państwa do systemów Unii Europejskiej stwarzają nowe obszary działalności Izby.

INNE PROPOZYCJE DZIAŁAŃ DO ROZPATRZENIA W TOKU REALIZACJI MPR:

- **Wsparcie dla osób bezrobotnych podejmujących działalność gospodarczą w obszarach objętych rewitalizacją:** Propozycja Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie: Jednorazowe wsparcie z Funduszu Pracy dla osób podejmujących działalność gospodarczą.
- **Wsparcie dla osób tworzących nowe miejsca pracy w obszarach objętych rewitalizacją:** Propozycja Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie: Refundacja kosztów utworzenia stanowiska pracy dla osób bezrobotnych oraz refundacja części wynagrodzenia i składek na ubezpieczenie społeczne dla zatrudnionych bezrobotnych.
- **Promocja i marketing turystyki:** Istotnym działaniem związanym z promocją i marketingiem turystyki jest opracowany w 2006 dokument pod nazwą „Badania i analiza ruchu pielgrzymkowo-turystycznego dla Miasta Częstochowy”, który obejmuje badania marketingowe w zakresie wielkości ruchu turystycznego, rozpoznania grup docelowych, ich potrzeb, motywów i preferencji turystycznych, typów produktów turystycznych, wizerunku miasta, efektywności instrumentów promocji turystycznej oraz drożności kanałów dystrybucji produktów turystycznych.

3.4 DZIAŁANIA KOMPLEMENTARNE W SFERZE SPOŁECZNEJ

Poniżej wymieniono i opisano najważniejsze działania (mikroprogramy), realizowane oraz planowane w obszarach objętych Miejskim Programem Rewitalizacji, które zmierzają do:

- wzmocnienia zdolności samodzielnego radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych,
- integracji lokalnych środowisk i wyzwalania inicjatyw wzajemnej pomocy mieszkańców w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz ich profilaktyce,
- pomocy osobom najstarszym.

Wpisują się one w główne grupy działań Miejskiego Programu Rewitalizacji, w szczególności w następujące grupy działań:

- B. Program poprawy bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości,
- D. Wzmocnienie struktury gospodarczej w obszarach rewitalizacji miejskiej,
- F. Wsparcie aktywności i integracji lokalnych społeczności,
- G. Profilaktykę i promocję zdrowia, zwalczanie chorób.

Są to zarówno działania realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki samorządowe działające w sferze pomocy społecznej, jak i inicjatywy organizacji pozarządowych uczestniczących w tworzeniu MPR.

Zakłada się, że dzięki współpracy tych jednostek i organizacji w trakcie realizacji Miejskiego Programu Rewitalizacji oraz dzięki wsparciu Gminy Miasta Częstochowy możliwe będzie poszerzenie liczby osób uczestniczących w programach społecznych, między innymi poprzez wykorzystanie środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Istnieje również wiele wartościowych inicjatyw, które dotychczas nie zostały uruchomione lub są realizowane w bardzo skromnym zakresie ze względu na brak środków finansowych.

DZIAŁANIA W SFERZE SPOŁECZNEJ PLANOWANE PRZEZ GMINĘ ORAZ GMINNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE NA ROK 2014 i LATA NASTĘPNE

W realizacji programów strategicznych związanych z polityką społeczną aktywnie uczestniczą placówki oświatowe tj. Publiczne Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne w ramach tzw. „współpracy partnerskiej” z:

- Polskim Komitetem Pomocy Społecznej Zarządem Okręgu w Częstochowie. Współpraca dotyczyła realizacji projektu „Aktywizacja zawodowa i społeczna młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym w świetlicach środowiskowych”- ostatnia edycja trwała w latach 2012/2013. Projekt finansowany był przez EFS w ramach Priorytetu VII: Promocja integracji społecznej. Działania 7.1.2.: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Towarzystwem Pomocy Dzieciom Oddziałem w Częstochowie. Współpraca dotyczy wykonywania zadań publicznych związanych z powstaniem Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych w Częstochowie.
- Ogniskiem Katolickim przy Parafii św. M. Kolbe w Częstochowie Współpraca dotyczyła cyklicznie realizowanego projektu "Prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej wsparcia dziennego "Skorzystaj z szansy".

Współpraca partnerska koncentruje się na merytorycznym wsparciu wyżej wymienionych instytucji dotyczącym organizacji specjalistycznej pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w formie pozaszkolnej.

Kompleksowe działania związane są systematycznym rozwijaniem kompetencji społecznych, umiejętności szkolnych, organizacji wolnego czasu oraz umiejętności poszukiwania własnej drogi rozwoju zawodowego.

W długofalowej perspektywie realizacja projektów powinna przyczynić się do podniesienia wykształcenia, a co za tym idzie zmniejszenie bezrobocia i zjawiska wykluczenia społecznego.

Publiczne Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne prowadzą wsparcie aktywności i integracji lokalnych społeczności poprzez prowadzenie programów edukacyjnych dla rodziców, tworzenie grup wsparcia dla rodziców a także grup rozwoju edukacyjnego dla dzieci i młodzieży. Czynniki uczestniczą w poprawie bezpieczeństwa i zapobieganiu przestępczości i prowadząc programy antymobbingowe w szkołach („Mobbing w grupie rówieśniczej”, „Konflikt buduje czy rujnuje”, „Wiem”, „Jesteśmy klasą”) mające na celu wyczerpanie i reagowanie na przemoc, zgłaszania jej, uczenie empatii. Działania interdyscyplinarne prowadzone we współpracy z Pomocą Społeczną, Sądem Rodzinnym, Kuratorami oraz Policją, mają na celu poprawę bezpieczeństwa rodzin, zapobieganie patologiom rodzinnym, działania zintegrowane na rzecz rodzin z problemami przemocy i uzależnienia od alkoholu. Poprzez programy Mądrzej bez przemocy”, „Profilaktyka zachowań agresywnych u dzieci – jak można skutecznie zapobiegać agresji i przemocy” „Mediacje i negocjacje jako sztuka konstruktywnego rozwiązywania problemów”, „Przeciwdziałania narkomanii Program „Profilaktyka HIV/AIDS” prowadzona jest profilaktyka i promocja zdrowotna stanowiąca edukację skierowaną do dzieci i młodzieży w celu zapobiegania zjawiskom patologicznym, promujące zdrowy styl życia, uczenie zachowań radzeniu sobie ze stresem, z frustracją i negatywnymi emocjami budowanie postaw odpowiedzialnego

zachowania i tolerancji w stosunku do innych Rozwijanie umiejętności lepszego porozumiewania się i konstruktywnego rozwiązywania problemów

W szkołach kontynuowana jest realizacja Rządowego programu wspierania w latach 2009-2014 organów prowadzących w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w klasach I-III szkół podstawowych i ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia - „Radosna szkoła”.

W ramach rządowego programu Radosna szkoła 23 szkoły otrzymały pomoc finansową w łącznej kwocie 259 712 zł. Program zakłada wspieranie szkół podstawowych w tworzeniu odpowiednich warunków do aktywności ruchowej najmłodszych uczniów, w kontekście obniżenia wieku rozpoczynania obowiązku szkolnego. W ramach pozyskanych środków na terenie szkół utworzono miejsca zabaw wyposażone w pomoce dydaktyczne wspomagające rozwój psychomotoryczny dzieci.

W celu podniesienia poziomu nauczania realizowane są projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej:

- **„Edukacja bez granic”**, Cel: Zwiększenie atrakcyjności, jakości oraz prestiżu szkół/placówek kształcenia zawodowego w województwie śląskim w latach 2013 - 2014
- **„Szkoła bez barier”**,
- **„Zaplanuj swoją karierę”**, cel: poprawa efektywności nauczania w liceach ogólnokształcących w Częstochowie poprzez kształcenie zestawu praktycznych umiejętności uczniów pożądaných na rynku pracy z wykorzystaniem e-narzędzi,
- **„Edukacja młodego pokolenia”** - Celem głównym Projektu jest wzmocnienie potencjału dydaktyczno-wychowawczego 4 Gimnazjów Powiatu Częstochowskiego poprzez realizację programów rozwojowych wspierających 564u/u (w tym 271K), w szczególności zdolnych, z obszarów wiejskich, w zakresie: rozwijania kompetencji kluczowych i umiejętności praktycznych dostosowanych do potrzeb rynku pracy; wyrównywanie braków edukacyjnych do 30.06.2015 roku, poprzez następujące cele szczegółowe:
  - Zwiększenie dostępu do doradztwa edukacyjno-zawodowego i opieki pedagogiczno-psychologicznej dla 564 uczniów/uczennic (271K) czterech gimnazjów z zastosowaniem innowacyjnych metod nauczania do 30.06.2015 r.;
  - Zwiększenie dostępu do zajęć podnoszących poziom kompetencji kluczowych 564 uczniów/uczennic (271K) poprzez uczestnictwo uczniów/uczennic w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych i pozaszkolnych z zastosowaniem innowacyjnych metod nauczania do 30.06.2015 r.;
  - Zmniejszenie dysproporcji edukacyjnych 282 uczniów/uczennic (135K) poprzez uczestnictwo uczniów/uczennic w zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych z zastosowaniem innowacyjnych metod nauczania do 30.06.2015 r.;

- Zwiększenie dostępu do zajęć umożliwiających pozyskanie praktycznych kompetencji i umiejętności dostosowanych do potrzeb rynku pracy 169 uczniów/uczennic (81K) do 30.06.2015 r.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej od marca 2011 trwa wdrażanie metody pracy środowiskowej. W ramach projektu „Tworzenie i rozwijanie standardów usług i pomocy społecznej”, który ma na celu podniesienie profesjonalizmu i zwiększenie skuteczności instytucji pomocy społecznej. Projekt zainicjowany przez Departament Pomocy i Integracji Społecznej w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej realizowany jest przez partnerstwo publiczno-społeczne. Stowarzyszenie CAL (Centrum Aktywności Lokalnej) oraz Instytut Spraw Publicznych realizują wspólnie zadanie, którego celem jest wypracowanie innowacyjnego standardu środowiskowej pracy socjalnej/organizowania społeczności lokalnej.

Projekt – „Wspólnie po <Złoty Grosz> - aktywizacja społeczności lokalnej” ma na celu pomoc w rozwiązaniu problemów mieszkańców z ulicy Bardowskiego oraz Bór. Mieszkańcy widzą pomoc lidera w rozwiązaniu takich problemów jak: brak placu zabaw, brak boiska, zaniedbane kamienice, brak bezpieczeństwa, chuliganizm osiedlowy, kradzieże.

Projekt – „<Limanowskiego Reaktywacja> - Mapa zasobów i potrzeb na dzielnicy Raków – ul. Limanowskiego 47 i 49”. Mieszkańcy upatrują rozwiązania następujących problemów, wynikających z przeprowadzonych diagnoz: poprawa warunków mieszkaniowych (malowanie, ocieplenie budynku), budowa boisk i placu zabaw, alkoholizm i wandalizm, brak parkingów dla samochodów, brak wydzielonego miejsca dla psów.

Liczne działania na rzecz rewitalizacji prowadzone są przez Młodzieżowy Dom Kultury w Częstochowie, w których uczestniczą dzieci, młodzież oraz rodzice, opiekunowie, dziadkowie i inne osoby zainteresowane.

W ramach ogólnopolskiego programu edukacyjnego organizowane są:

- wystawy wyrobów ceramicznych ukazujących piękno i odmienność innych kultur i religii pn. „Przywrócić pamięć”, która odbędzie się w Galerii Plastycznej Dzieci i Młodzieży „PANOPTICUM” a także wystawa retrospektywna „FORMY CERAMICZNE Z MOTYWAMI JURAJSKIMI” zorganizowana będzie w Pałacyku Hantkego, przygotowana przez pracownię ceramiki MDK w Częstochowie.
- Festiwal artystyczny dzieci i młodzieży szkolnej województwa Śląskiego. Propozycja dla szkół i placówek wychowania pozaszkolnego województwa śląskiego.
- Spektakle plastyczno-taneczne (min. :Brzydkie kaczątko”) Przygotowane są przez uczestników zajęć pracowni choreograficznej i graficznej MDK w Częstochowie. Propozycja adresowana jest do dzieci w wieku przedszkolnym i klas I-III szkół podstawowych
- Koncerty –np. Koncert z okazji Dnia dziecka „A JAKO TO BAJKA” przygotowany przez pracownię choreograficzną MDK w Częstochowie. Dzieci pokażą motywy bajkowe, barwna i śmieszna wędrówka po krainie bajek i baśni. Propozycja zarówno dla szkół, jak i osób dorosłych.
- Konkursy tj:
  - Ogólnopolski „Konkurs odzieży” „AWANGARDA BEZ GRANIC” z pokazem mody

- konkurs tańca „Tańcz i Ty” III edycja adresowana do dzieci z przedszkoli, szkół podstawowych z Częstochowy i okolic, które to pragną pochwalić się umiejętnościami tanecznymi swoich podopiecznych.
- IX ogólnopolskie spotkania zespołów tanecznych „ZATAŃCZ Z NAMI” działających w szkołach i placówkach wychowania pozaszkolnego które gromadzą liczne zespoły wraz z widzami i fanami.
- Koncert laureatów festiwalu artystycznego dzieci i młodzieży szkolnej Województwa Śląskiego. W koncercie biorą udział najlepsze pod względem edukacji artystycznej szkoły i placówek z województwa.

Ośrodek wsparcia dla osób bezrobotnych zamieszkałych w dzielnicy Śródmieście: Celem Klubu Integracji Społecznej, który działa w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Częstochowie jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych oraz prowadzenie długofalowych i wszechstronnych działań mających na celu przygotowanie tych osób, do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym.

Do Klubu należy realizowanie zadań, w szczególności:

- Reintegracja zawodowa i społeczna osób bezrobotnych,
- Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, prawnego i zawodowego,
- Organizowanie działań o charakterze terapeutycznym i edukacyjnym,
- Minimalizowanie skutków bezrobocia poprzez pośrednictwo ofert pracy,
- Prowadzenie działalności samopomocowej w zakresie zwiększenia aktywności i przedsiębiorczości społecznej prowadzenie działalności samopomocowej w zakresie zwiększenia aktywności i przedsiębiorczości społecznej,
- Przygotowanie uczestników do podjęcia zatrudnienia.

Współpraca z pracodawcami w celu pozyskania nowych miejsc pracy :

- oferuje poradnictwo z zakresu informacji zawodowej,
- oferuje nieodpłatny dostęp do Internetu i telefonu w celu poszukiwania pracy przez Klientów Klubu,
- oferuje pomoc w przygotowaniu profesjonalnych dokumentów aplikacyjnych,
- organizuje i prowadzi warsztaty oraz grupy wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- oferuje pomoc psychologiczną, prawną.

PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII I PROFILAKTYKI HIV/AIDS W MIEŚCIE CZĘSTOCHOWA NA LATA 2014-2018

Ograniczenie zjawiska narkomanii i stosowania substancji psychoaktywnych oraz ich skutków - to główny cel przyjętego na ostatniej sesji Rady Miasta „Programu Przeciwdziałania Narkomanii i Profilaktyki HIV/AIDS w Częstochowie na lata 2014-2018”, który jest kontynuacją poprzedniego Programu na lata 2007 – 2013. Program przedstawia m.in. aktualną diagnozę zjawiska narkomanii oraz HIV/AIDS w Unii Europejskiej, w kraju oraz w samej Częstochowie. Diagnozuje obszary problemowe oraz określa cele i zadania, które będą podejmowane przez jego realizatorów. Założeniem programu jest prowadzenie działalności informacyjnej

i edukacyjnej w sferze przeciwdziałania narkomanii oraz używania innych środków psychoaktywnych, propagowanie programów profilaktycznych, wymiana informacji z zakresu zapobiegania narkomanii, prowadzenie szkoleń podnoszących kwalifikacje osób realizujących zadania profilaktyczne oraz wspieranie nauczycieli i rodziców w rozwijaniu działań profilaktycznych.

Główne cele operacyjne programu to m.in:

- podniesienie w społeczności lokalnej wiedzy na temat szkodliwości i przyczyn narkomanii,
- zapewnienie dostępności do pomocy osobom dotkniętym i zagrożonym narkomanią oraz ich rodzinom,
- rozwój umiejętności psychospołecznych dzieci i młodzieży,
- podniesienie skuteczności działań profilaktyczno-prewencyjnych organizacji i instytucji współdziałających w zakresie przeciwdziałania narkomanii,
- ograniczanie zakażenia wirusem HIV oraz minimalizowanie skutków zachorowań u osób zakażonych.

Program opracowano we współpracy z Zespołem ds. Przeciwdziałania Narkomanii.

MIEJSKI PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NA ROK 2014

Cel strategiczny: Ograniczenie szkód społecznych i zdrowotnych wynikających ze spożywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez mieszkańców miasta Częstochowy, a w szczególności przez osoby niepełnoletnie.

Cele operacyjne:

- 1)poprawa jakości życia rodzin z problemem alkoholowym, ze szczególnym uwzględnieniem ograniczania zjawiska przemocy w rodzinie oraz pomocy terapeutycznej,
- 2)podniesienie w społeczeństwie, a w szczególności wśród młodzieży poziomu wiedzy o zagrożeniach wynikających z zażywania substancji psychoaktywnych.

Priorytety Programu na rok 2014

- 1.Intensyfikacja działań terapeutycznych dla młodzieży upijającej się oraz działań korekcyjno-wychowawczych skierowanych do osób eksperymentujących, używających środki psychoaktywne.
- 2.Udzielanie pomocy psychologicznej i rzeczowej dzieciom i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym i przemocą domową.
- 3.Rozszerzenie oferty zajęć socjoterapeutycznych, profilaktycznych i prewencyjnych dla dzieci i młodzieży.
- 4.Zwiększenie dostępności do szkoleń dla kadry pedagogicznej i medycznej.
- 5.Zwiększenie skuteczności egzekwowania zakazu sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim i nietrzeźwym.

PROPOZYCJE DZIAŁAŃ W SFERZE SPOŁECZNEJ NA DALSZE LATA

- I. **Szkolenie osób - kandydatów na rodziców zastępczych:** Projekt zmierza do ograniczenia zjawiska marginalizacji społecznej – poprzez tworzenie rodzin zastępczych. Planowane jest dostarczenie wiedzy o procesie wychowania, przygotowanie emocjonalne do sprawowania funkcji rodziny zastępczej – w formie 300 godzinnego cyklu szkoleń, będących okazją do:
  - pracy nad rozpoznaniem własnych ograniczeń i konfliktowości,

- rozszerzenia kompetencji wychowawczych.

Efektom realizacji programu będzie: przygotowanie kompetentnych rodziców do sprawowania funkcji zawodowych rodzin zastępczych, spadek liczby niepowodzeń adopcyjnych, wsparcie w trakcie sprawowania opieki.

- II. **Pomoc dla dzieci z ubogich rodzin:** Projekt zakładający prowadzenie stałych zajęć nauki języków obcych, pomoc psychologa (pedagoga), zakup pomocy naukowych. Projektodawcą jest I Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, funkcjonujące na terenie Szkoły Podstawowej nr 38 przy ul. Sikorskiego.

INNE PROPOZYCJE DZIAŁAŃ - DO ROZPATRZENIA W TOKU REALIZACJI MPR

Idea rewitalizacji zdegradowanych dzielnic miejskich poprzez wsparcie aktywności społecznej spotkała się z nadzwyczaj żywym odzewem. Oprócz propozycji projektów w pełni dopracowanych, przedstawionych powyżej, zgłoszone zostały dodatkowo następujące propozycje, które mogą być rozwinięte i zrealizowane z pomocą funduszy unijnych w toku realizacji MPR:

- I. „Straż obywatelska” - aktywizacja społeczeństwa w dziedzinie ochrony bezpieczeństwa i porządku poprzez stworzenie straży obywatelskich współpracujących z Policją i Strażą Miejską (środki potrzebne na łączność, wyposażenie, materiały biurowe, utrzymanie siedziby: co, energia, usługi telekomunikacyjne).
- II. Zwiększenie zatrudnienia w Straży Miejskiej – zatrudnienie bezrobotnych, włączenie żołnierzy służby zastępczej (projektodawca: Straż Miejska).
- III. Podniesienie kwalifikacji pracowników samorządowych poprzez kursy nauki języków obcych (uzasadnienie: pracownicy Straży Miejskiej mają częsty kontakt z turystami zagranicznymi).
- IV. Prowadzenie zajęć z samoobrony dla kobiet (projektodawca: Straż Miejska).
- V. Aktywizacja i wsparcie Domu Kultury przy ul. Łukasieńskiego oraz Ośrodka Wychowawczo-Zawodowego Spółdzielni Hutnik przy ul. Mireckiego poprzez organizację imprez mających na celu integrację mieszkańców i ich identyfikację z miastem (projektodawca: SP ZOZ Przychodnia Lekarska ul. Mireckiego 29a).
- VI. Organizacja imprez typu „Biały weekend” dotyczących profilaktyki cukrzycy i schorzeń układu krążenia (projektodawca: SP ZOZ ul. Powstańców Śląskich 7a).

Propozycje wniesione przez Wydział Promocji Zatrudnienia i Spraw Społecznych:

- wspieranie form pracy środowiskowej dla dzieci i młodzieży: pomoc w nauce, pomoc socjalna, dożywianie, organizacja czasu wolnego, rozwój zainteresowań, organizacja zabaw i zajęć sportowych, w ramach działalności świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych, w szczególności w dzielnicach najbardziej zagrożonych dysfunkcjami;
- wspieranie działań poradni lub punktów konsultacyjnych utworzonych dla rodzin dysfunkcyjnych, dotkniętych bezrobociem, uzależnieniami, borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi;
- propagowanie wartości prorodzinnych;
- rozwój poradnictwa rodzinnego;

- wspieranie działań centrum integracji społecznej, które obejmowałyby poradnictwo prawne, psychologiczne, działalność samopomocową, grupy wsparcia;
- organizowanie mieszkań chronionych dla osób, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu;
- podejmowanie działań na rzecz osób niepełnosprawnych z zakresu edukacji, opieki zdrowotnej, aktywizacji zawodowej, adaptacji zawodowej i pomocy społecznej;
- przeciwdziałanie sytuacjom długotrwałego pozostania bez pracy osób bezrobotnych, poprzez zatrudnianie ich w ramach prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych bądź zatrudnienia socjalnego;
- promowanie i wspieranie wolontariatu – zwiększenie szans młodzieży na uzyskanie zatrudnienia;
- przeszkolenie pielęgniarek środowiskowych oraz opiekunek specjalistycznych;
- szkolenia dla organizacji pozarządowych współpracujących z Wydziałem Promocji Zatrudnienia i Spraw Społecznych.

Propozycje Biblioteki Publicznej:

- budowa zintegrowanej sieci komputerowej miejskich placówek bibliotecznych;
- organizacja klubów internetowych przy bibliotekach i świetlicach środowiskowych.

Wnioski Rad Dzielnic:

- organizacja nadzoru szkolnego ze względu na zagrożenie w szkołach;
- poprawa i ujednoczenie zasad działania świetlic środowiskowych;
- zapewnienie czasu wolnego dla młodzieży w godzinach pozalekcyjnych z wykorzystaniem bazy szkół;
- Przeprowadzenie badań odczuć społecznych na temat bezpieczeństwa publicznego;
- Kontynuacja badań problemów społecznych.

3.5 ZASIĘG TERYTORIALNY REWITALIZOWANYCH OBSZARÓW - UZASADNIENIE I CHARAKTERYSTYKA

W wyniku diagnozy sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz po przeanalizowaniu wskaźników wymienionych w Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa, Miejskim Programie Rewitalizacji dla Częstochowy wyodrębniono cztery obszary miejskie oraz osiem obszarów przemysłowych:

Obszary Miejskie

RM 1 - Śródmieście,

RM 2 - Raków – Ostatni Grosz,

RM 3 – Zawodzie – Dąbie,

RM 4 – Wrzosowiak.

Obszary Przemysłowe

RP 1 - Papiernia Warta,

RP 2 - Wełnopol - Elanex,

- RP 3 - rejon Częstochowskiej Strefy Aktywności Gospodarczej,
 RP 4 - Złota Góra,
 RP 5 - rejon stawów Bałtyk" - "Adriatyk,
 RP 6 - obszar Centralnej Szkoły Państwowej Straży Pożarnej,
 RP 7 – Dawna Częstochowianka,
 RP 8 – Ostatni Grosz tereny usługowe i produkcyjne.

Charakterystyka obecnych i nowych obszarów rewitalizacji

RM 1 - Śródmieście

Obszar Śródmieścia obejmuje historyczny układ urbanistyczny, ukształtowany wzdłuż osi Alei Najświętszej Maryi Panny, łączącej Jasną Górę z Zespołem Klasztornym o o. Paulinów i Stary Rynek. Oprócz Sanktuarium Jasnogórskiego, będącego Pomnikiem Historii, skupionych jest tu wiele obiektów o wysokich walorach architektonicznych i wartości historycznej, z których część stanowi zabytki (135 budynków i zespołów budowlanych oraz 1 układ urbanistyczny wpisany do rejestru). Aleja Najświętszej Maryi Panny – arteria komunikacyjna i zarazem najważniejsza przestrzeń publiczna miasta ma długość 1,5 km, co wyznacza wieloprzestrzenną skalę założenia śródmieścia Częstochowy. W ponad 850 budynkach, z których 600 pochodzi sprzed wojny, w tym ok. 350 – sprzed 1918 roku, znajduje się 14 tys. Mieszkań. Znaczna część z nich stanowi zasoby substandardowe – np. mieszkania 1-izbowe (bez kuchni) – ok. 2,1 tys., pozbawione instalacji sanitarnych. Niski standard mieszkań sprawia, że są one zasiedlane przez osoby najuboższe, o niskich dochodach lub nie posiadające zarobkowych źródeł utrzymania, często ze środowisk patologicznych. W ślad za tym następuje wzrost zagrożenia bezpieczeństwa – Śródmieście stanowi obszar o największym natężeniu przestępczości oraz narastających zjawiskach patologicznych wśród mieszkańców i wkrótce może przekształcić się w obszar kryzysowy. Zarazem Śródmieście, ze względu na obecność Sanktuarium Jasnogórskiego i funkcję głównego centrum handlowo – usługowego, jest obszarem o największym potencjale dla rozwoju gospodarczego Częstochowy, w oparciu o obsługę ruchu pielgrzymkowego i turystycznego. Z uwagi na nagromadzenie problemów społecznych i infrastrukturalnych oraz radykalną potrzebę odnowy substancji zabytkowej, podjęcie rewitalizacji tego obszaru ma znaczenie priorytetowe dla perspektyw rozwoju Częstochowy.

Granica obszaru: Granica obszaru przebiega ulicą Św. Jadwigi od skrzyżowania z ul. Henryki (obejmując również nieruchomości przyległe od strony zachodniej), dalej ulicą Sikorskiego, obejmując również nieruchomości przyległe do tej ulicy na odcinku pomiędzy numerem 56 a 106, następnie ulicą Św. Jana, 3 Maja (wraz z obustronną zabudową), ul. Jasnogórską, Dąbrowskiego, Skrzyneckiego, Sowińskiego, Dekabrystów, Aleja Armii Krajowej, Aleją Jana Pawła II, odcinkiem ulicy Drogowców do rzeki Warty, wzdłuż rzeki do ul. Mirowskiej, ul. Mirowską, Mierną, Kopcową, Faradaya, Legionów, Aleją Wojska Polskiego, Mirowską, wzdłuż rzeki Warty do ulicy Katedralnej, następnie ulicą Katedralną (wraz z budynkiem Policji) i Krakowską (obejmując również nieruchomości położone po stronie wschodniej ulicy aż do numeru 73a, a po stronie zachodniej do budynku Straży Miejskiej włącznie), dalej północną granicą dawnego przedsiębiorstwa Elanex do ul. Ogrodowej, następnie ulicą Ogrodową oraz wzdłuż północnej granicy działki 14/8 obręb 184 do torów kolejowych, wzdłuż torów kolejowych do nieruchomości przy Alei Niepodległości 5, dalej Aleją Niepodległości, ulicą 1 Maja, Aleją Bohaterów Monte Cassino, ul. Korczaka, Nowowiejskiego, Waszyngtona, Pułaskiego, Zgody, następnie południową granicą nieruchomości położonych przy ul. 7 Kamienic oraz zachodnią i południową granicą nieruchomości położonych przy ul. Św. Barbary aż do skrzyżowania z ul. Zaciszańską, ul. Św. Kingi i ul. Henryki do skrzyżowania z ul. Św. Jadwigi.

RM 2 - Raków – Ostatni Grosz

Jest to obszar rozległej dzielnicy mieszkaniowej zamieszkałej w dominującej mierze przez pracowników Huty Częstochowa, z których wielu utraciło zatrudnienie w wyniku restrukturyzacji Huty i wydzielonych z niej spółek. Obszar RM2 w całości ze względu na swój charakter został również zdefiniowany jako obszar mieszkalnictwa, ponieważ spełnia kryteria określone w załączniku nr 4 do Uszczegółowienia RPO Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 . W zgodnej opinii jednostek odpowiedzialnych za pomoc społeczną i zapewnienie bezpieczeństwa dzielnica ta nosi wszelkie cechy obszaru kryzysowego, ze względu na wysokie bezrobocie o strukturalnym charakterze oraz nagromadzenie różnego rodzaju patologii i problemów społecznych. Rewitalizacja obszaru, ukierunkowana przede wszystkim na rozwój infrastruktury społecznej i wsparcie organizacji działających w tej sferze, jest niezbędna dla ograniczenia skali marginalizacji

i wykluczenia społecznego całych grup.

Granica obszaru: Granica obszaru przebiega od Alei Niepodległości wzdłuż rzeki Stradomki do torów kolejowych, wzdłuż torów kolejowych do Alei Wojska Polskiego, ulicą Jagiellońską, Aleją Niepodległości, następnie ulicami Stromą, Niewielką, Równą i Twardą (obejmując zabudowę położoną po stronie zachodniej) do rzeki Stradomki.

RM 3 – Zawodzie Dąbie

Obszar blokowisk powstałych w latach 80 – tych, także tereny wymagające odnowy i przywrócenia ładu przestrzennego.

Granica obszaru: Obszar położony między RP-1 Papiernia Warta, RP-2 Wełnopol Elanex, RM-2 Raków Ostatni Grosz, RP-3 Częstochowski Park Przemysłowy, RP-4 Złota Góra, RM-1 Śródmieście, RP -7 Dawna Częstochowianka

RM 4 – Wrzosowiak

Obszar w południowej części miasta o przeważającej funkcji handlowo – mieszkaniowej.

Granica obszaru: Od Alei Wojska Polskiego wzdłuż torów kolejowych, ulicą Rydza Śmigłego, ulicą Równoległą, Aleją Niepodległości do skrzyżowania z ulicą Jagiellońską i wzdłuż Jagiellońskiej do Alei Wojska Polskiego, Aleją Wojska Polskiego do skrzyżowania z torami kolejowymi.

RP 1 - Papiernia Warta

Obszar częściowo przekształcony, na którym znajdują się tereny po byłych Zakładach Przemysłu Lniarskiego „Warta”, który został zlikwidowany w 1995 roku oraz papierni.

Północna część obszaru zdominowana jest przez funkcjonującą od 2009 r. Galerię Jurajską firmy GTC. Istotne znaczenie ma przekształcenie pozostałej części obszaru, w tym dawnych zabudowań fabrycznych „Warta”, w sposób umożliwiający rozwój nowych funkcji, przy zachowaniu walorów starej architektury przemysłowej.” Teren wymaga przekształceń w zakresie uporządkowania usług, obsługi komunikacyjnej oraz działań w zakresie poprawy bezpieczeństwa

Granica obszaru: Granica obszaru przebiega ulicą Mirowską od rzeki Warty do Alei Wojska Polskiego, następnie Aleją Wojska Polskiego do mostu na Warcie, dalej wzdłuż rzeki Warty i zachodnią granicą nieruchomości położonych przy ul. Krakowskiej oraz południową granicą nieruchomości położonych przy ul. Katedralnej aż do rzeki Warty oraz wzdłuż rzeki Warty do ulicy Mirowskiej.

RP 2 - Wełnopol – Elanex

Teren obejmuje Fabrykę Zapalek przy ul. Ogrodowej, zespoły zabudowań dawnych Zakładów Przemysłu Wełnianego „Elanex”, Przedzalni Czesankowej „Wełnopol” i Zakładów „Stradom” wraz z zespołami domów robotniczych wymaga podjęcia działań na rzecz społeczności lokalnej, uporządkowania terenu, oraz odnowienia i znalezienia nowej funkcji dla zabytkowych obiektów pofabrycznych.

Granica obszaru: Obszar obejmuje Fabrykę Zapalek przy ul. Ogrodowej, zespół zabudowań dawnej fabryki Elanex (ul. Krakowska 80), z wyłączeniem budynku Straży Miejskiej oraz obustronną zabudowę ulicy Krakowskiej od nieruchomości nr 73b do skrzyżowania z Aleją Wojska Polskiego; następnie granica przebiega wzdłuż Alei Wojska Polskiego, torów kolejowych, rzeki Stradomki do ul. Twardej, obejmując zabudowania położone przy ul. Bór, dalej ulicą Bór do torów kolejowych, wzdłuż torów kolejowych do ul.1 Maja, ulicą 1 Maja i Aleją Niepodległości do nieruchomości nr 5, a następnie wzdłuż torów kolejowych do ul. Ogrodowej.

RP 3 – Rejon Częstochowskiej Strefy Aktywności Gospodarczej

Teren poprzemysłowy Huty Częstochowa, częściowo zagospodarowany na cele przemysłowe, wymaga kompleksowego oczyszczenia i zagospodarowania.

Granica obszaru: Granica obszaru przebiega ulicą Szpitalną do rzeki Kucelinki i ul. Złotej, ulicą Złotą, Legionów, następnie w kierunku południowym obejmując działkę nr 16/3 obr. 228 do torów kolejowych, a dalej wzdłuż torów do Alei Pokoju i Aleją Pokoju do ul. Szpitalnej.

RP 4 - Złota Góra

Obszar Złotej Góry – malowniczy teren byłych kamieniołomów, położony na wschód od rzeki Kucelinki w rejonie ul. Mirowskiej, na osi Kalsztoru. Atrakcyjnie ukształtowany zaniedbany obszar Miasta o dużym potencjale.

Granica obszaru: Granica obszaru przebiega ulicą Legionów od mostu na rzece Kucelince do działki nr 110/7 obr. 193, następnie linią pionową w kierunku północnym do ulicy Mirowskiej i wzdłuż zachodniej granicy ogródków działkowych (działka nr 140 obr. 113) do ulicy Drogowców przez rzekę Wartę północną granicą działki 5/9 obr.71, do ul. Srebrnej na wysokości ul. Kamiennej, dalej ulicą Srebrną do ulicy Mirowskiej i ulicą Złotą do ul. Legionów.

RP 5 - rejon stawów Bałtyk” – „Adriatyk.

Obszar po wyrobisku złóż gliny, dogodnie usytuowany w pobliżu śródmieścia na zachód od Klasztoru

Jasnogórskiego. Na terenie znajdują się trzy zbiorniki wodne, obszar jest niezagospodarowany wymaga urządzenia terenu i zagospodarowania na cele rekreacyjne. Obszar w części zagospodarowany zabudową jednorodziną.

Granica obszaru: Granice obszaru przebiegają od ul. Św. Jadwigi nr 84/90 w kierunku zachodnim do ul. Sopockiej, następnie ulicą Sopocką, Inowrocławską, dalej w kierunku południowo-zachodnim wzdłuż granicy działki 46 obr. 170 do ulicy Orawskiej, następnie zachodnią granicą działki nr 45 obr. 170 i północną granicą działek nr 1/15 i 1/11 obr. 171, zachodnią granicą działek nr 1/11 i 1/12 obr. 171, północną granicą działki nr 41/2 obr. 168, wokół granic działki nr 40 obr. 168 do ul. Wileńskiej, ulicą Wileńską do ul. Huculskiej, ulicą Huculską, Wałową, następnie wzdłuż południowej granicy działki nr 21 obr. 171, wzdłuż zachodniej i południowej granicy działki nr 1/10 obr. 172 oraz wzdłuż południowej granicy działki nr 1/15 obr. 173 do ul. Św. Jadwigi.

RP 6 – rejon Centralnej Szkoły Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie

Budynki stanowiące teraz obiekty dydaktyczne i bazę socjalną szkoły przez ponad 100 lat służyły wojsku. W okresie zaborów stacjonował tu 14 Mitawski Pułk Huzarów i 23 Bateria Artylerii Konnej z częstochowskiej 14 Dywizji Kawalerii Imperium Rosyjskiego. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości znajdowały się tu koszary 7 Pułku Artylerii Lekkiej wchodzącego w skład 7 Dywizji Piechoty. Po II wojnie światowej kolejną wojskową formacją stacjonującą był 6 Pułk Zmechanizowany, wywodzący się z 2 Armii Ludowego Wojska Polskiego. W 1989 roku zlikwidowano stacjonujący w Częstochowie pułk a Koszary przekazane zostały Państwowej Straży Pożarnej, która zdecydowała o utworzeniu tu szkoły. Obecnie szkoła zamierza kontynuować inwestycje dotyczące adaptacji budynków powojkowych na obiekty związane z funkcjonowaniem szkoły.

Granica obszaru: Obejmuje działki nr 1/10, 1/11, 1/12, 1/13, 1/14, 1/15, 1/16, 1/17, 1/18, 1/3, ¼, 1/5, 1/9, obr 296. Granice obszaru przebiegają od ul. Sabinowskiej w kierunku ul. Kościelnej po północnej granicy działki nr 1/10 do ul. Kościelnej, po zachodniej granicy działek 1/11 i 1/15, następnie od południa fragmentem ul. Bema, po wschodniej stronie działki nr 14/3 i południową granicą działki nr 1/10 do ul. Sabinowskiej.

RP 7 - Dawna Częstochowianka

Pierwotnie na obszarze RP 7 zlokalizowane były Zakłady Przemysłu Bawełnianego (CEBA), w których przez 120 lat wytwarzano wyroby włókiennicze. Obecnie zakład funkcjonuje pod nazwą Polontex. Obszar typowo przemysłowy, na którym nieużytkowane już budynki wymagające gruntownych remontów i modernizacji.

Poza zakładem Polontex, na RP – 7 funkcjonują jeszcze inne drobne zakłady produkcyjno – usługowe.

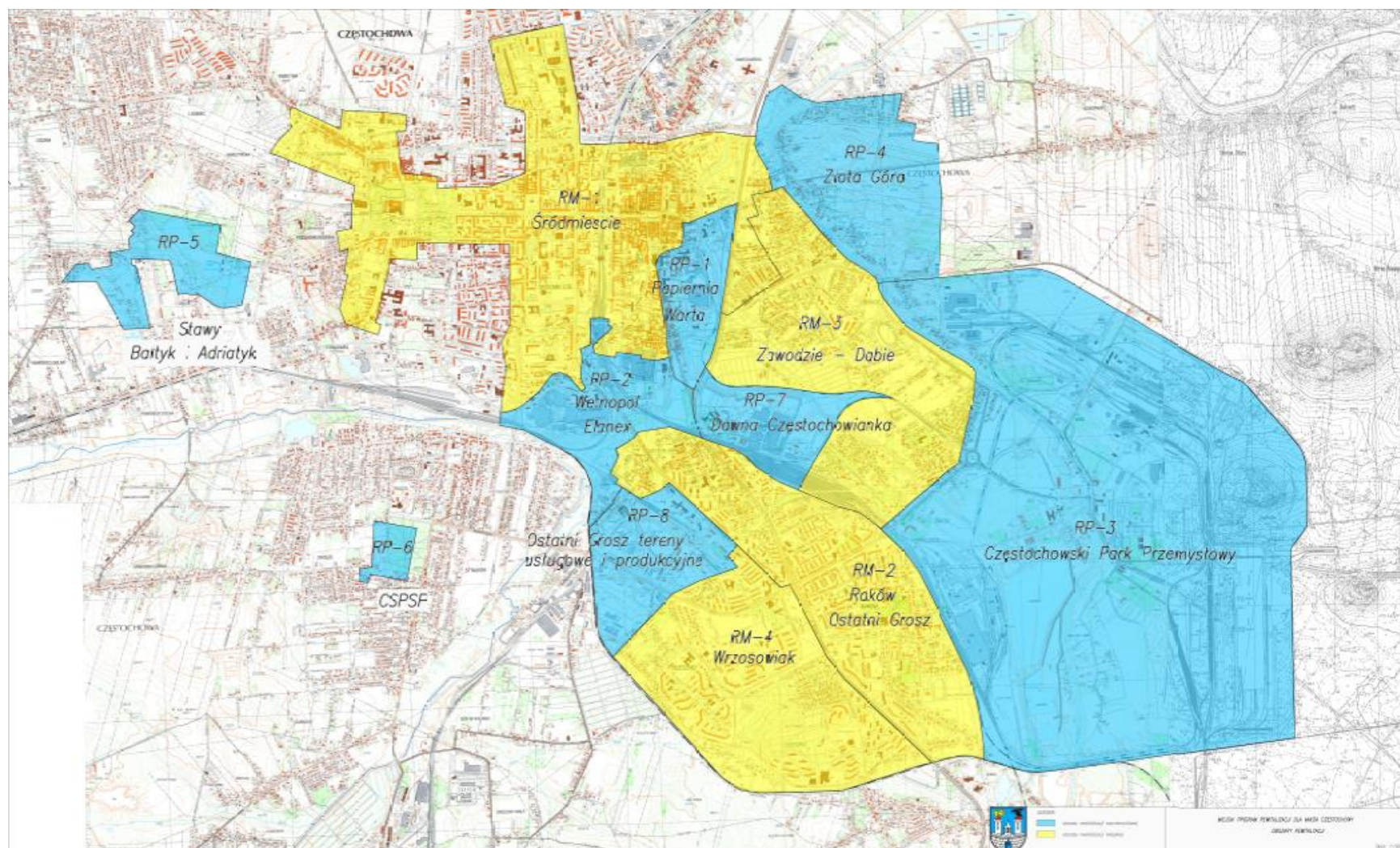
Granica obszaru: Obszar położony między RP-1 Papiernia Warta, RP-2 Wełnopol Elanex, RM-2 Raków Ostatni Grosz, RM-3 Zawodzie Dąbie,

RP 8 – Ostatni Grosz tereny usługowo - produkcyjne

Obszar w południowej części miasta o przeważającej funkcji handlowo – produkcyjnej i magazynowej.

Granica obszaru: wzdłuż torów kolejowych od ulicy Rydza Śmigłego aż do skrzyżowania z ul. Jagiellońską, ulicą Bór do granicy z RM-2 Raków Ostatni Grosz, wzdłuż granicy z RM-2 Raków Ostatni Grosz, ulicą Równoległą, ulicą Rydza Śmigłego.

Mapa nr 2 Graficzna prezentacja obszarów rewitalizacji

3.6 PODZIAŁ NA ZADANIA INWESTYCYJNE

W wybranych do rewitalizacji obszarach miejskich i poprzemysłowych zostały zidentyfikowane zadania planowane do realizacji przez dwie grupy Beneficjentów:

- Gmina Miasto Częstochowa,
- Podmioty prywatne.

Zadania będą realizowane w trzech aspektach: przestrzennym, gospodarczym i społecznym zgodnie z

Aspekt przestrzenny: W wymiarze przestrzennym, proces rewitalizacji ma na celu przewartościowanie przestrzeni poprzemysłowej, zmieniając przede wszystkim jej wizerunek. Zmiany zastosowane w sferze funkcjonalnej automatycznie przełożą się na przekształcenia w formie. Nowe przeznaczenie rewitalizowanego obszaru, pozwoli na wprowadzenie nowych form użytkowania terenu takich jak np. obiekty rekreacyjne, wypoczynkowe czy sportowe. Działania naprawcze, zmienią jakościowo organizację przestrzeni, nadając jej nową rolę reprezentacyjną, a także charakter otwartych i ogólnodostępnych terenów, wartych odwiedzenia. Zniknie izolacja i wydzielenie, a nastąpi włączenie przestrzeni poprzemysłowej w tkankę miejską.

Obszar poprzemysłowy poddawany rewitalizacji stanowi zabytek urbanistyczny, będąc jednocześnie materialnym dowodem pewnego etapu w historii rozwoju miasta. Jego wartość historyczna dokumentuje dzieje miasta i przedstawia rozwój formy przestrzennej miasta.

Aspekt gospodarczy: Najważniejszym elementem rewitalizacji w aspekcie gospodarczym jest częściowa zmiana struktury funkcjonalnej. Eliminacja tradycyjnych aktywności gospodarczych takich jak: przemysł, magazynowanie czy ekspedycja towarów wywołuje potrzebę znalezienia nowego sposobu aktywizacji gospodarczej terenu, tym samym stworzenia nowych miejsc pracy.

Aspekt społeczny: Rewitalizacja społeczna ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców i wzrost bezpieczeństwa na obszarach objętych odnową poprzez kompleksowe działania aktywizacyjne.

4. WYKAZ PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

Poniżej lista działań do realizacji o charakterze przestrzennym (techniczno-materialnym), gospodarczym i społecznym w ramach Miejskiego Programu Rewitalizacji dla Częstochowy z podziałem na Beneficjentów.

A. KATALOG PLANOWANYCH DZIAŁAŃ PRZESTRZENNYCH

Zadania realizowane z udziałem środków budżetu miasta

Obszar MPR	Nazwa zadania	Okres realizacji	Wartość projektu	Jednostka odpowiedzialna za realizację
RP - 4	P.1. Przebudowa DK-1 w Częstochowie, budowa wiaduktu na skrzyżowaniu z DK-46, połączenie z ul. Srebrną	2007-2014	86 912 154 w tym śr. pom. 57 249 063	MZDiT
RP - 4	P.2. Przebudowa mostu w ul. Mirowskiej nad rzeką Kucelinką	2011-2014	3 575 000	MZDiT
	P.3. Budowa sieci szerokopasmowej CzestNet w Częstochowie	2011- 2014	5 044 833 W tym śr. pom. 3 918 440	Gmina Miasto Częstochowa - BFE
RM -1	P.4. Budowa Sali gimnastycznej przy ZS im. dr W. Biegańskiego w Częstochowie ul. Dąbrowskiego 75 Przedmiotem projektu jest budowa hali sportowej wraz z zapleczem szatniowo-sanitarnym oraz przeszklonym łącznikiem łączącym projektowany zespół sportowy z istniejącą szkołą w północnym rejonie działki.	2014 - 2015	4 447 749,00 W tym środki pożyczki JESSICA 3 335 811,75	Gmina Miasto Częstochowa
RM - 1	P.5. Przebudowa hali sportowej i bieżni wraz z zapleczem sanitarnym w IV LO im. Henryka Sienkiewicza przy Alei Najświętszej Maryi Panny 56 w Częstochowie Przedmiotem inwestycji jest : przebudowa i remont sali gimnastycznej wraz zapleczem sanitarnym i bieżnią należących do kompleksu budynków IV LO im Henryka Sienkiewicza w Częstochowie. Projekt obejmuje : przebudowę zaplecza sanitarnego hali sportowej, remont sali sportowej oraz bieżni ponadto obejmuje wykonanie prac zapewniających dostęp do obiektu dla osób niepełnosprawnych – pochylnia zewnętrzna dla osób niepełnosprawnych, wykonanie wewnętrznych instalacji hydrantowych oraz przebudowę i wykonanie instalacji wentylacji.	2014 - 2015	3 522 668,40 W tym środki pożyczki JESSICA 2 642 001,30	Gmina Miasto Częstochowa

Zadania realizowane przy udziale środków innych niż z budżetu miasta z udziałem środków zewnętrznych, w tym w ramach inicjatywy JESSICA

Karta projektu P.6	
Tytuł Projektu	Sport Park Częstochowa / Wielofunkcyjna hala sportowo – rekreacyjna wraz z zapleczem Częstochowa ul. Równoległa 76/80
Beneficjent	OKAP – DEVELOPER Anna Olczyk Ul. Al. Wojska Polskiego 122 A 42 – 207 Częstochowa Oczyszczalnia Ścieków „Warta” S.A. Ul. Srebrna 172 /188 42 – 201 Częstochowa
Krótki Opis projektu	W ramach projektu przy ul. Równoległej w Częstochowie powstanie obiekt o rozbudowanym programie funkcjonalnym. Będzie się on charakteryzował nowoczesną architekturą i najnowocześniejszym wyposażeniem technicznym. Projektowany aquapark będzie wyposażony w zjeżdżalnię, dwa jacuzzi, basen atrakcjami wodnymi i torem do nauki pływania oraz w dwa baseny dla dzieci. Znajdą się tam również sauny i łaźnie. W strefie sportowej znajdzie się sześciotorowy basen o wymiarach 15,7 x 26 m dostosowany do odbywania zawodów sportowych. W fitness clubie znajdą się gabinety masażu, gabinet kosmetyczny, nowoczesna siłownia i zespół szatniowy. Klub tenisowy będzie posiadał dwa korty twarde typu decoturf umieszczone w hali oraz sześć kortów ziemnych zewnętrznych. Klub będzie oferował profesjonalne szkolenie dzieci, młodzieży i dorosłych oraz zajęcia dla osób niepełnosprawnych na wózkach. Klub squasha będzie wyposażony w cztery certyfikowane korty amerykańskiej formy McWIL. Klub będzie oferował profesjonalne szkolenie dla wszystkich grup wiekowych.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RP 8 – Ostatni Grosz tereny usługowe i produkcyjne
Budżet projektu	30 500 500,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : czerwiec 2013 r. Termin zakończenia: grudzień 2015 r.

Karta projektu P.7	
Tytuł Projektu	Centrum Usługowo – Handlowe – Biurowe Centrum Wspierania Nowych Technologii wraz z przestrzenią wystawienniczą, Izba Pamięci Przemysłu Włókienniczego
Beneficjent	POLONTEX S.A
Krótki Opis projektu	Rewitalizacja nieruchomości poprzemysłowej (były budynek Przędzalni B o powierzchni użytkowej około 19 000 m ² zlokalizowany na działce nr 2/16 k.m 278 o pow. 0,7979 ha) przy ul. Rejtana 25/35 w Częstochowie. Przywrócenie obiektu do stanu pierwotnego z przystosowaniem go do współczesnych wymogów rynkowych, a następnie stworzenie w nim kompleksu biur, magazynów i innych lokali użytkowych o wysokim standardzie. Projekt obejmuje prace polegające na wymianie stolarki okiennej, drzwiowej, wzmocnienie stropów, ocieplenie budynku, przebudowa instalacji wewnętrznych, rekonstrukcja elewacji zewnętrznej.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RM 7 – Dawna Częstochowianka
Budżet projektu	11 000 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2014 r. Termin zakończenia: 2017 r.

Karta projektu P.8	
Tytuł Projektu	Centrum Usługowo – Handlowo - Biurowe
Beneficjent	GALTEX S.A z siedzibą w Poraju Ul. 3 Maja 128 42 – 260 Poraj
Krótki Opis projektu	Budowa obiektu usługowo – handlowego – biurowego na potrzeby własne (20 %pow. Użytkowej) i przeznaczonych do wynajmu na cele handlowe, usługowe, biurowe (80%) w Częstochowie przy ul. Al. Wolności 65,67,69 działka nr 11/1, 12/3 i 13 k.m. 238. W ramach projektu zakłada się realizacją: - kompleksu handlowego, - kompleksu biurowego, - budowę zjazdu z drogi powiatowej, - dojazd i dojazdów, - parkingu na 120 miejsc postojowych.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RM 1 Śródmieście
Budżet projektu	40 000 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2015 r. Termin zakończenia: 2020 r.

Karta projektu P.9	
Tytuł Projektu	Modernizacja i rozbudowa hali sportowej do gry w squasza wraz z zapleczem rekreacyjnym
Beneficjent	Tomasz Górski ROBEX EUROEKSPERT
Krótki Opis projektu	Realizacja projektu zakłada rozbudowę hali sportowej polegającą na utworzeniu Akademii Sztuk Walki, hali wspinaczkowej oraz powiększenie siłwoni.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RM2 Raków – Ostatni Grosz
Budżet projektu	6 000 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2013 r. Termin zakończenia: 2015 r.

Karta projektu P.10	
Tytuł Projektu	Centrum Inicjatyw Społecznych i Wsparcia Rodziny
Beneficjent	Fundacja Pomocy Kobietom Eurohelp w Częstochowie
Krótki Opis projektu	Projekt przewiduje wyburzenie starych budynków kamienicy i oficyny zakwalifikowanych do wyburzenia ze względu na zły stan techniczny budynków. Drugim etapem jest budowa kompleksu budynków z przeznaczeniem na : - Ośrodka kryzysowego „Dom Życia”, dla kobiet w ciąży, który będzie zawierał pokoje mieszkalne oraz sale terapeutyczne, - Żłobek dla dzieci podopiecznych „Domu Życia” oraz mieszkańców miasta Częstochowy, - Świetlicy środowiskowej „Klub Caleba” dla dzieci i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym z terenu dzielnicy śródmieścia -Sali konferencyjno – widowiskowej dla podopiecznych Fundacji oraz ogólnodostępnej dla miasta. Realizacja niniejszej inwestycji wpłynie korzystnie na likwidację problemu patologii wśród dzieci i młodzieży oraz problemu aborcji wśród nieletnich na

	obszarze rewitalizowanym.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RM – 1 Śródmieście
Budżet projektu	2 500 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2013 r. Termin zakończenia: 2015 r.

Karta projektu P.11

Tytuł Projektu	<i>Działalność handlowa Strażacka/Nadrzeczna</i>
Beneficjent	Yawal S.A., ul. Lubliniecka 36, 42-284 Herby
Krótki Opis projektu	Celem podejmowanych działań jest rozpoczęcie działalności handlowej w podanej lokalizacji. Będzie to działalność prowadzona w istniejących już budynkach, które zostaną poddane rewitalizacji.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RP-1 Papiernia Warta
Budżet projektu	3 000 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia: 30.06.2014 r. Termin zakończenia: 30.06.2015 r.

Karta projektu P.12

Tytuł Projektu	Odbudowa drukarni na przy ul. Waszyngtona 2
Beneficjent	Pro Invest
Krótki Opis projektu	Odbudowa zabytkowego budynku dawnej drukarni i przeznaczenie go dla funkcji komercyjnej.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RM - 1 Śródmieście
Budżet projektu	12 000 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2012 r. Termin zakończenia: 2015 r.

Karta projektu P.13

Tytuł Projektu	Centrum handlowo – usługowo -rozrywkowe
Beneficjent	Limar Sp. z o.o.
Krótki Opis projektu	Utworzenie centrum handlowo- usługowo- rozrywkowego na terenie przemysłowym. Połączenie funkcji użytkowej, komercyjnej i sportowej Poprawa zdegradowanej infrastruktury tegoż terenu, nowa funkcja terenu – rekreacyjna, gospodarcza. Powstanie pełnoprawnego centrum łączącego zarówno funkcje użytkowe, komercyjne z funkcją sportową, powinno spowodować że okolica ta stanie się obszarem publicznym. Życie kulturalne, przestrzeń użytkowa i rekreacyjna połączą się w jedna całość a miasto uzyska nowe miejsce spotkań publicznych. Powstaną nowe miejsca pracy.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RP – 2 Wełnopol Elanex
Budżet projektu	bd
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2013 r. Termin zakończenia: 2015 r.

Karta projektu P.14	
Tytuł Projektu	Odnowa budynku przychodni ul. Łukasieńskiego 42/48
Beneficjent	NZOZ „Zdrowie”
Krótki Opis projektu	Modernizacja zabytkowego obiektu wraz z podniesieniem standardu usług zdrowia oraz uporządkowaniem otoczenia.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RM-2 Raków Ostatni Grosz
Budżet projektu	2 000 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2014 r. Termin zakończenia: 2018 r.

Karta projektu P.15	
Tytuł Projektu	Adaptacja budynków powojkowych na cele społeczne, edukacyjne i szkoleniowe
Beneficjent	Centralna Szkoła Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie
Krótki Opis projektu	Kontynuacja rewitalizacji terenu powojkowego z przeznaczeniem na potrzeby Centralnej Szkoły Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RP – 6 CSP SP
Budżet projektu	5 200 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2011 r. Termin zakończenia: 2015 r.

Karta projektu P.16	
Tytuł Projektu	Remont obiektu o funkcji przemysłowej - Mielczarskeigo 21/23
Beneficjent	KMA POLAND Sp. z o.o.
Krótki Opis projektu	Planowany jest gruntowny remont obiektu wraz z przeznaczeniem obiektu dla potrzeb usług zdrowia oraz funkcji biurowej
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RM-1 Śródmieście
Budżet projektu	8 000 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2012 r. Termin zakończenia: 2015 r.

Karta projektu P.17	
Tytuł Projektu	Rozwój Parku Atrakcji Złota Góra – utworzenie Centrum Kulturalno – Rekreacyjno - Sportowego
Beneficjent	MTK MORION Sp. z o.o.
Krótki Opis projektu	Projekt zakłada rozwój istniejącego Parku – inwestycje w atrakcje dla dzieci i młodzieży, zieleń parkową, miejsca biwakowania oraz budowa centrum sportów zimowych – wyciąg narciarski, stok saneczkowy letni i zimowy, park linowy, scena umożliwiająca występy, koncerty wystawy.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RP-4 Złota Góra
Budżet projektu	10 000 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2012 r. Termin zakończenia: 2015 r.

Karta projektu P.18

Tytuł Projektu	Centrum Sportu Rekreacji i Rozrywki Rodzinnej ul. Drogowców 12
Beneficjent	Hotel Scout
Krótki Opis projektu	Realizacja przedsięwzięcia będzie polegać na adaptacji -rozbudowie istniejących budynków magazynowo produkcyjnych do standardów jakościowych, logistycznych i bezpieczeństwa dla poszczególnych działów. Utworzenie Centrum Sportu Rekreacji i Rozrywki Rodzinnej o powierzchni zabudowy około 6000 m ² . W centrum usytuowane będą następujące formy aktywności ruchowej, przeznaczonej dla różnych grup odbiorców: część sportowa, część rozrywkowa i rekreacji rodzinnej oraz część biznesowa.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RP-4 Żłota Góra
Budżet projektu	15 000 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2011 r. Termin zakończenia: 2014 r.

Karta projektu P.19

Tytuł Projektu	Centrum Biznesowo - Kulturalne PLATON
Beneficjent	Agencja Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A.
Krótki Opis projektu	Przedmiotem projektu będzie rewitalizacja infrastruktury miejskiej na terenie nieruchomości przy Alei Najświętszej Maryi Panny 49 poprzez nadanie nowej funkcji Centrum biznesowo – kulturalnego. Koncepcja projektu zakłada budowę kompleksu nieruchomości wpisującego się w założenia urbanistyczno – architektoniczne zabudowy ścisłego centrum miasta. Projekt obejmuje utworzenie przestrzeni dostosowanej do świadczenia wysokiej jakości usług kulturalno - rozrywkowych dla mieszkańców wraz z przestrzenią handlowo – biurową. Zakłada się realizację dwóch modułów (komercyjnego i społecznego), zawierającego część restauracyjną wraz z klubokawiarnią, część biurową, część handlową, część kulturalno – edukacyjną z przeznaczeniem na galerię sztuki, bibliotekę multimedialną, instytut światowych kultur i religii. W ramach projektu planuje się prace budowlane polegające na wyburzeniu lub przebudowie pozostałej zabudowy oraz budowie nowego obiektu o powierzchni około 2,2 tys. m ² wraz z parkingiem.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RM - 1 Śródmieście
Budżet projektu	15 000 000,00 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2012 r. Termin zakończenia: 2015 r.

Karta projektu P.20

Tytuł Projektu	Rewitalizacja obiektu i terenu poprzemysłowego dla potrzeb gospodarczych i społecznych ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych
Beneficjent	GEMINA sp. z o.o.
Krótki Opis projektu	Zwiększenie liczby stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RP – 3 Częstochowski Park Przemysłowy
Budżet projektu	200 000 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2014 r. Termin zakończenia: 2016 r.

Karta projektu P.21

Tytuł Projektu	Rewitalizacja kamienicy w Częstochowie przy ul. Garibaldiiego 30
Beneficjent	Biedroń Nieruchomości Sp. z o.o.
Krótki Opis projektu	Rewitalizacja kamienicy w Częstochowie przy ul. Garibaldiiego 30, poprzez nadanie jej nowych funkcji biurowo – usługowych. Inwestycja zakłada dobudowę trzeciego piętra, generalny remont elewacji, wymianę okien, remont instalacji, a także modernizację parkingu. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do udostępnienia nowych powierzchni, które staną się zapleczem między innym dla MŚP.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RM – 1 Śródmieście
Budżet projektu	1 500 000 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2012 r. Termin zakończenia: 2015 r.

Karta projektu P.22

Tytuł Projektu	Rozbudowa i kompleksowa modernizacja wraz z adaptacją istniejących obiektów i zagospodarowanie otoczenia do pełnienia funkcji centrum usług społecznych, ul. Ogrodowa 24/44 42 – 200 Częstochowa
Beneficjent	Kuria Metropolitalna Archidiecezji Częstochowskiej
Krótki Opis projektu	Przedmiotem projektu jest kompleksowa modernizacja i adaptacja obiektów przy ul. Ogrodowej w Częstochowie. Zakres rzeczowy, przewiduje wykonanie prac budowlanych i remontowych w istniejących obiektach i ich otoczeniu. Wg wstępnej koncepcji powstanie dodatkowy obiekt służący opiece długoterminowej. Zmodernizowane i rozbudowane obiekty wraz z przyległym terenem staną się miejscem działalności służącej mieszkańcom. Realizacja tego projektu pozwoli na zwiększenie oferowanych usług w zakresie pomocy społecznej, wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, usług opiekuńczych i zdrowotnych. Działania takie są szczególnie istotne w kontekście zapobiegania wykluczeniu społecznemu i ubóstwu.
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RM – 1 Śródmieście
Budżet projektu	20 000 000 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2016 r. Termin zakończenia: 2018 r.

Karta projektu P.23

Tytuł Projektu	Kompleksowa Rewaloryzacja Archikatedry w Częstochowie oraz adaptacja obiektu i jego otoczenia dla celów kultury, ul. Krakowska 15/17, 42-200 Częstochowa
Beneficjent	Rzymskokatolicka Parafia Archikatedralna Świętej Rodziny w Częstochowie
Krótki Opis projektu	Przedmiotem projektu jest kompleksowa rewitalizacja Archikatedry w Częstochowie. Budynek katedry jest jednym z najważniejszych zabytków miasta. Zakres rzeczowy zgodny jest z zaleceniami Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, przewiduje wykonanie prac budowlanych i remontowych w obiekcie i jego otoczeniu. Całość projektu obejmuje następujący zakres prac: - Prace w budynku katedry (wymiana posadzki w nawie głównej, renowacja 4 kaplic bocznych, zabezpieczenie przeciwwilgociowe, p.poż, wykonanie sygnalizacji antywłamaniowej, modernizacja instalacji elektrycznej, remont kapitalny organów, wykonanie podjazdów dla niepełnosprawnych do budynku

	<p>i wymiana windy na wieże kościoła).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wykonanie nowych schodów głównych i wykorzystanie przestrzeni pod nimi (toalety, pomieszczenia techniczne). - Przebudowa placu przed katedrą. Wyremontowany plac, wpisany do rejestru zabytków razem z katedrą, stanowić będzie nową przestrzeń publiczną wykorzystywaną do celów religijnych, społecznych i kulturalnych. <p>Realizacja projektu przyczyni się do aktywizacji ekonomicznej społeczności lokalnej zagrożonej marginalizacją oraz wpłynie znacząco na wzmocnienie oferty kulturalnej nie tylko miasta, ale i regionu.</p>
Obszar lokalizacji projektu w MPR	RM – 1 Śródmieście
Budżet projektu	18 745 234,61 PLN
Termin realizacji	Termin rozpoczęcia : 2015 Termin zakończenia: 2016

B. KATALOG PLANOWANYCH DZIAŁAŃ GOSPODARCZYCH

Zadania realizowane z udziałem środków budżetu miasta

Nazwa zadania	Okres realizacji	Wartość projektu	Jednostka odpowiedzialna za realizację
G.1. Budowa infrastruktury informatycznej dla Subregionu Północnego – „ E – Region Częstochowski”	2008-2014	4 222 023 W tym śr. Pom 3 188 294	Gmina Miasto Częstochowa NA/KOSO

C. KATALOG PLANOWANYCH DZIAŁAŃ SPOŁECZNYCH

Zadania realizowane z udziałem środków budżetu miasta

Nazwa zadania	Okres realizacji	Wartość projektu	Jednostka odpowiedzialna za realizację
S.1. Centrum Powiadamiania Ratunkowego ul. Sikorskiego 82/94 – zakup sprzętu komputerowego i oprogramowania	2004 - 2016	750 295	Gmina Miasto Częstochowa NA/KOSO
S.2. „Zł@pmy się w sieci” – przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w mieście Częstochowa”	2011 - 2014	1 480 298 W tym śr. Pom. 849 008 Śr. Budż. Państwa 14 9 825	Gmina Miasto Częstochowa – MOPS
S.3. Internet oknem na świat - przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Gminie Częstochowa	2012-2015	2 400 000 W tym śr. pom. 2 040 000	Gmina Miasto Częstochowa BFE
S.4 "Zaplanuj swoją karierę Cel: poprawa efektywności nauczania w liceach ogólnokształcących w Częstochowie poprzez kształcenie zestawu praktycznych umiejętności uczniów pożądanym na rynku pracy z wykorzystaniem e-narzędzi"	2012-2014	1 804 321	Gmina Miasto Częstochowa ED

Nazwa zadania	Okres realizacji	Wartość projektu	Jednostka odpowiedzialna za realizację
S.5 "Złap staż" Cel: podniesienie praktycznych umiejętności niezbędnych na rynku pracy przez uczniów 9 szkół w Częstochowie do 30.06.2015 poprzez podjęcie współpracy z pracodawcami w zakresie realizacji staży i doposażenie szkół w profesjonalne narzędzia pracy"	2014-2015	644 579	Gmina Miasto Częstochowa ED
S.6 "Mam zawód – mam pracę w regionie" Cel: podniesienie jakości szkolnictwa zawodowego w województwie śląskim"	2011 - 2014	4 688 065	Gmina Miasto Częstochowa

5. WYTYCZNE W ZAKRESIE MIESZKALNICTWA

Inwestycje w substancję mieszkaniową mogą być realizowane wyłącznie w ramach Lokalnych Programów Rewitalizacji miejskiej, na obszarach, które spełniają, co najmniej trzy z kryteriów określonych w Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa, opartych na art. 47 rozporządzenia Komisji WE nr 1828/2006. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013 obszary objęte operacjami w zakresie mieszkalnictwa, muszą spełniać 3 dowolnie wybrane kryteria opisane przy pomocy wskaźników.

W ramach Miejskiego Programu Rewitalizacji dla Częstochowy nie przewiduje się inwestycji w substancję mieszkaniową.

6. PLAN FINANSOWY

Realizacja działań inwestycyjnych na obszarze miasta w praktyce odbywa się poprzez inwestycje miejskie, które mogą być finansowane z wielu źródeł, wśród których najistotniejsze to:

- Środki własne Miasta Częstochowy;
- Środki dotacyjne RPO WSL;
- Środki dotacyjne EOG;
- Środki pożyczkowe i dotacyjne NFOŚiGW;
- Środki pożyczkowe WFOŚiGW;
- Środki pożyczkowe JESSICA;
- Kredyty inwestycyjne;
- Obligacje;

Znaczna część działań i procesów rewitalizacyjnych jest realizowana pozabudżetowo, poprzez inwestorów prywatnych, którzy finansują swoje projekty zarówno ze środków dotacyjnych, pożyczkowych, kredytowych, jak i własnych. Część zadań rewitalizacyjnych może być realizowana przy zastosowaniu formuły PPP.

Tabela 17 Plan finansowy dla przedsięwzięć z udziałem budżetu miasta Częstochowy

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji	Łączne nakłady finansowe	Źródła finansowania wydatków	Limity wydatków w poszczególnych latach			
						2013	2014	2015	2016
1	P.1. Przebudowa DK-1 w Częstochowie, budowa wiaduktu na skrzyżowaniu z DK-46; połączenie z ul. Srebrną	MZDiT/MN	2007-2014	86 912 154	majątkowe, z tego:	22 908 078,41	53 028 168		
					śr. własne	3 628 451,39	12 944 885		
					śr. EFRR/POLiŚ	19 279 627,02	43 083 283		
2	P.2. Przebudowa mostu w ul. Mirowskiej nad rzeką Kucelinką	MZDiT	2011-2014	3 575 000	śr. budżetu miasta	75 000	3 500 000		
3	P.3. Budowa sieci szerokopasmowej CzystNet w Częstochowie	BFE	2011-2014	5 044 833	majątkowe, z tego:	3 446 315,18	986 454		
					śr. własne	544 064,80	232 968		
					śr. EFRR/RPO WSL	2 902 250,38	753 486		
4	P.4. Budowa Sali gimnastycznej przy ZS im. dr W. Biegańskiego w Częstochowie, ul. Dąbrowskiego 75	IZ	2014-2015	4 447 749,00	majątkowe, z tego:		2 050 125	2 389 875,00	
					śr. własne		522 470,63	581 717,62	
					śr. EFRR/RPO WSL/pożyczka JESSICA		1 527 654,37	1 808 157,38	
5	P.5 Przebudowa hali sportowej i bieżni wraz z zapleczem sanitarnym w IV LO im. Henryka Sienkiewicza przy Alei Najświętszej Maryi Panny 56 w Częstochowie	IZ	2013 -2015	3 522 668,40	majątkowe, z tego:	26 568,00	500 000,00	2 996 100,40	
					śr. własne	26 568,00	124 063,65	730 035,45	
					śr. EFRR/RPO WSL/pożyczka		375 936,35	2 266 064,95	

					JESSICA				
6	G.1. Budowa infrastruktury informatycznej dla Subregionu Północnego E-region Częstochowski	BFE	2008-2014	23 452 463	majątkowe, z tego:		23 274 709		
					śr. własne		561 459		
					śr. EFRR/RPO WSL		22 713 250		
7	S.1. Zakup sprzętu komputerowego i oprogramowania dla Centrum Powiadamiania Ratunkowego	NA	2004 -2016	750 295	śr. budżetu miasta	53 259,00	100 000	100 000	100 000
8	S.2. Zł@ pmy się w sieci – przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Mieście Częstochowa	MOPS	2011-2014	1 480 298	bieżące, z tego:		531 178		
					śr. EFRR/POIG		451 501		
					śr. budżetu państwa		79 677		
9	S.3. Internet oknem na świat - przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Gminie Częstochowa	BFE	2012-2015	2 400 000	bieżące, z tego:	65 722,05	406 437		
					śr. własne	180,00	48 900		
					śr. EFRR/POIG	55 710,74	303 907		
					śr. budżetu państwa	9 831,31	53 630		
					majątkowe, z tego:		1 493 812		
					śr. własne		81 000		
					śr. EFRR/POIG		1 200 890		
śr. budżetu państwa		211 922							
10	S.4 "Zaplanuj swoją karierę Cel: poprawa efektywności nauczania w liceach ogólnokształcących w Częstochowie poprzez kształcenie zestawu praktycznych umiejętności uczniów pożądanym na rynku pracy z wykorzystaniem e-narzędzi"	ED	2012-2014	1 804 321	Bieżące, z tego:	494 496,11	1 286 200		
					śr. własne		690		
					śr. EFS/POKL	456 871,40	1 187 699		
					śr. budżetu państwa	37 624,71	97 811		
					Majątkowe, z tego:		32 001		
					śr. EFS/POKL		29 566		
śr. budżetu państwa		2 435							

11	S.5 "Złap staż" Cel: podniesienie praktycznych umiejętności niezbędnych na rynku pracy przez uczniów 9 szkół w Częstochowie do 30.06.2015 poprzez podjęcie współpracy z pracodawcami w zakresie realizacji staży i doposażenie szkół w profesjonalne narzędzia pracy"	ED	2014-2015	644 579	Bieżące, z tego:	484,430			
					śr. własne				
					śr. EFS/POKL	471 938			
					śr. budżetu państwa	12 492			
12	S.6 "Mam zawód – mam pracę w regionie" Cel: podniesienie jakości szkolnictwa zawodowego w województwie śląskim"		2011-2014	4 688 065	Bieżące, z tego:	4 044 901			
					śr. własne	8 000			
					śr. EFS/POKL	3 932 804			
					śr. budżetu państwa	104 097			
					Majątkowe, z tego:	197 270			
					śr. EFS/POKL	192 178			
śr. budżetu państwa	5 092								
OGÓLEM				175 903 310	śr. UE	22 694 459,54	76 215 092,72	2 074 222,33	0
					śr. Własne/z budżetu miasta	4 326 523,19	18 124 436,28	1 311 753,07	100 000
					śr. budżetu państwa	47 456,02	567 156	0	0

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 18 Plan finansowy dla przedsięwzięć z udziałem środków innych niż z budżetu miasta

Lp.	Wnioskodawca zadania	Nazwa zadania	Termin realizacji	Budżet JST	Budżet Państwa	Środki własne/ prywatne	Środki UE	Inne	Razem
1	OKAP – Developer Anna Olczyk, Oczyszczalnia Ścieków Warta	P.6. Sport Park Częstochowa/Wielofunkcyjna hala sportowo – rekreacyjna wraz z zapleczem Częstochowa ul. Równoległa 76/80	2013 - 2015			3 050 000	15 250 000	12 200 000	30 500 000
2	POLONTEX S.A	P.7. Centrum Usługowo – handlowe – biurowe. Centrum Wspierania Nowych Technologii wraz z przestrzenią wystawienniczą, Izba Pamięci Przemysłu Włókienniczego	2014 - 2017	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	11 000 000
3	GALTEX S.A	P.8. Centrum Usługowo – Handlowo - Biurowe	2015 - 2020	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	40 000 000
4	Tomasz Górski ROBEX EUROEKSPERT	P.9. Modernizacja i rozbudowa hali sportowej do gry w squaha wraz z zapleczem rekreacyjnym	2013 - 2015			600 000	3 000 000	2 400 000	6 000 000
5	Fundacja Pomocy Kobietom Eurohelp w Częstochowie	P.10 Centrum Inicjatyw Społecznych i Wsparcia Rodziny	2013 - 2015			625 000	1 250 000	625 000	2 500 000
6	Yawal S.A.	P.11 Działalność handlowa Strażacka/Nadrzeczna	2014 - 2015			300 000	1 500 000	1 200 000	3 000 000
7	Pro Invest	P.12 Odbudowa drukarni na przy ul. Waszyngtona 2	2012- 2015			1 200 000	6 000 000	4 800 000	12 000 000
8	Limar Sp. z o.o.	P.13 Centrum handlowo-usługowo-rozrywkowe,	2013-2015	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
9	NZOZ „Zdrowie”	P.14 Odnowa budynku przychodni - ul. Łukasieńskiego 42/48	2014-2018						2 000 000
10	Centralna Szkoła Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie	P.15 Adaptacja budynków powojaskowych na cele społeczne, edukacyjne i	2011-2015						5 200 000

		szkoleniowe							
11	KMA POLAND Sp. z o.o.	P.16 Remont obiektu o funkcji przemysłowej – Mielczarskiego 21/23	2012-2015						8 000 000
12	MTK MORION Sp. z o.o.	P.17 Rozwój Parku Atrakcji Żłota Góra – utworzenie Centrum Kulturalno-Rekreacyjno-Sportowego	2012-2015						10 000 000
13	HOTEL SCOUT	P.18 Centrum Sportu Rekreacji I Rozrywki Rodzinnej- ul. Drogowców 12	2011-2014		1 500 000	7 500 000	6 000 000		15 000 000
14	Agencja Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A.	P.19 Centrum Biznesowo – Kulturalne PLATON	2012-2015		1 500 000	7 500 000	6 000 000		15 000 000
15	GEMINA sp. z o.o.	P.20 Rewitalizacja obiektu i terenu poprzemysłowego dla potrzeb gospodarczych i społecznych ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych przy ul. Kucelińskiej 22	2012 - 2016						200 000
16	Biedroń Nieruchomości Sp. o.o. Sp.K.	P.21 Rewitalizacja kamienicy w Częstochowie przy ul.Garibaldiiego 30	2012-2014		150 000	750 000	600 000		1 500 000
17.	Kuria Metropolitalna Archidiecezji Częstochowskiej	P.22 Rozbudowa i kompleksowa modernizacja wraz z adaptacją istniejących obiektów i zagospodarowanie otoczenia do pełnienia funkcji centrum usług społecznych	2016-2018		3 000 000	17 000 000			20 000 000
18.	Rzymskokatolicka Parafia Archikatedralna Świętej Rodziny w Częstochowie	P.23 Kompleksowa rewaloryzacja Archikatedry w Częstochowie oraz adaptacja obiektu i jego otoczenia dla celów kultury	2015-2016		2 811 785,19	15 933 449,42			18 745 234,61
PODSUMOWANIE					14 736 785,2	75 683 449,42	33 825 000		213 145 234,1

7. WDRAŻANIE MIEJSKIEGO PROGRAMU REWITALIZACJI – SYSTEM AKTUALIZACJI

Zarządzanie procesem wdrażania działań rewitalizacyjnych jest niezwykle ważnym czynnikiem. Dotychczasowe działania mające głównie na celu realizację projektów inwestycyjnych zdały swój egzamin, a miasto zdecydowanie ulega korzystnym przeobrażeniom. Aktualizacja działań i dodanie obszaru działań społecznych i promocyjnych wymaga dużej aktywności na tym polu.

Realizacja procesów rewitalizacyjnych w mieście oznacza, iż MPR został wdrożony, a w chwili obecnej trzeba przyjąć zasady jego aktualizacji i aktywnego monitoringu. W tym celu konieczne jest ograniczenie i uproszczenie procesów decyzyjnych i skupienie się przede wszystkim na działaniach inwestycyjnych oraz promocji projektów społecznych.

Za koordynację działań ujętych w MPR, monitoring rezultatów MPR i aktualizację programu odpowiada Pełnomocnik Prezydenta Miasta Częstochowy do spraw Rewitalizacji.

Tablica 2 Zakres odpowiedzialności Pełnomocnika Prezydenta Miasta Częstochowy d.s. Rewitalizacji

Pełnomocnik Prezydenta Miasta Częstochowy d.s. Rewitalizacji:

- a) koordynuje, za pośrednictwem Zespołu d.s. Wdrażania Miejskiego Programu Rewitalizacji, realizację sektorowych polityk i programów operacyjnych w zakresie dotyczącym obszaru rewitalizacji, pod kątem założonych celów i rezultatów MPR,
- b) współpracuje z partnerami w sektorze gospodarczym i społecznym oraz zapewnia informację o programie i komunikację społeczną,
- c) współpracuje z Komisją Doradczą Rady Miasta, Radami Dzielnic, partnerami z sektora publicznego, organizacjami pozarządowymi, jednostkami gospodarczymi, obywatelami,
- d) zapewnia, we współpracy z Wydziałem Rozwoju Miasta i Biurem Funduszy Europejskich spójność MPR ze strategią rozwoju miasta oraz ukierunkowanie programu pod kątem optymalnego wykorzystania możliwości pozyskania wsparcia zewnętrznego zarówno dla działań planowanych przez Urząd Miasta i jednostki podległe, jak partnerów zewnętrznych,
- e) określa, przy pomocy Zespołu d.s. Wdrażania Miejskiego Programu Rewitalizacji, potrzeby dotyczące pomocy technicznej dla jednostek gminnych i partnerów zewnętrznych w zakresie planowania i realizacji projektów i programów,
- f) prowadzi monitoring rezultatów MPR, we współpracy z Wydziałem Nadzoru i Administracji, Wydziałem Rozwoju Miasta, Wydziałem Inwestycji i Zamówień Publicznych i Biurem Funduszy Europejskich.

Zespół d.s. Wdrażania Miejskiego Programu Rewitalizacji, w skład którego wchodzi przedstawiciele wydziałów i jednostek organizacyjnych podlegających gminie, odpowiada za:

- a) wypracowanie koncepcji działań, proponowanych do realizacji w ramach MPR, poprzez zaangażowanie członków Zespołu w pracę tematycznych grup roboczych, tworzonych przez Pełnomocnika stosownie do potrzeb,
- b) rekomendację działań i zadań do ujęcia w części operacyjnej programu (dotyczącej okresu najbliższych 1-6 lat), po dokonaniu wstępnej analizy celowości, ich wykonalności organizacyjnej i prawnej oraz zgodności z politykami sektorowymi opracowanych w postaci kart projektów,
- c) wypracowanie zestawu mierników na potrzeby monitoringu rezultatów MPR,
- d) zapewnienie gromadzenia danych na potrzeby monitoringu MPR w swoich jednostkach organizacyjnych.

Propozycje zadań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych do ujęcia w MPR zgłaszają przedstawiciele:

- Rady Miasta – Komisja Doradcza,
- Rad Dzielnic,
- partnerów z sektora publicznego,
- organizacji pozarządowych,
- jednostek gospodarczych
- obywateli.

Odpowiednio wypełnioną kartę projektu (wzór w załączeniu) należy dostarczyć do Pełnomocnika Prezydenta Miasta Częstochowy ds. Rewitalizacji. Zgodnie z przyjętymi założeniami karta projektu wymaga tylko

syntetycznych informacji o proponowanym projekcie, ograniczając tym samym wstępne koszty opracowania dokumentacji projektu.

Aktualizacja programu rewitalizacji dokonywana jest:

- w zakresie projektów i programów przewidzianych do realizacji w okresie operacyjnym – w terminach określonych każdorazowo dla aktualizacji Wieloletniej Prognozy Finansowej,
- w zakresie diagnozy stanu obszaru rewitalizacji - nie rzadziej niż co 3 lata.
- w zakresie pozostałych planowanych działań - stosownie do potrzeb.

Aktualizację MPR zatwierdza Rada Miasta, na wniosek Prezydenta Miasta. Projekt aktualizacji MPR w części operacyjnej obejmuje działania zarekomendowane przez Zespół d.s. Wdrażania Miejskiego Programu Rewitalizacji. Zespół dokonuje rekomendacji działań w drodze głosowania.

Sporządzając projekt aktualizacji MPR, Pełnomocnik d.s. Rewitalizacji:

- przyjmuje propozycje zadań inwestycyjnych i działań nieinwestycyjnych, zgłaszane przez:

I. Członków Zespołu d.s. Wdrażania Miejskiego Programu Rewitalizacji,

II. Komisję Doradczą,

III. Partnerów z sektora publicznego oraz organizacji pozarządowych,

IV. Obywateli i jednostki gospodarcze.

- przedstawia własne propozycje działań do ujęcia w MPR,
- powołuje, w zależności od potrzeb, grupy robocze spośród członków Zespołu d.s. Wdrażania Miejskiego Programu Rewitalizacji i partnerów zewnętrznych, w celu dopracowania propozycji działań, dokonania wstępnej analizy ich wykonalności oraz uzgodnień ze służbami finansowymi (w stosunku do działań proponowanych do realizacji w okresie operacyjnym),
- przeprowadza konsultacje społeczne i uzyskuje opinię Komisji Doradczej Rady Miasta d.s. Rewitalizacji.

8. MONITORING I OCENA DZIAŁAŃ

Monitoring i ocena działań pozwalają na skuteczne wsparcie procesu, szczególnie gdy podlega on aktualizacjom i dostosowaniu do wymogów otoczenia. Skuteczne monitorowanie procesu rewitalizacji nie oznacza rozbudowy struktur monitoringowych, a jedynie zdefiniowanie zakresu odpowiedzialności wynikającego z poszczególnych realizacji projektowych. Zwraca się uwagę na fakt, iż w dużej większości przypadków stosuje się podwójne monitorowanie projektów [na poziomie realizacji samego projektu, a także na poziomie realizacji poszczególnych dokumentów strategicznych, z których wynika realizacja projektu], co w efekcie utrudnia procesy inwestycyjne, a także obniża efektywność pracy.

Tablica 3 System monitoringu Miejskiego Programu Rewitalizacji

W celu sprawnego i efektywnego wdrażania Programu Rewitalizacji Miasta, stosowane będzie standardowe monitorowanie realizowanych projektów [zarówno inwestycyjnych, jak i pozainwestycyjnych], wynikające z przepisów prawa oraz wytycznych instytucji finansujących, bądź też wspierających finansowanie, czy też realizację poszczególnych projektów.

Monitorowanie efektów rzeczowych a także społecznych [programy społeczne, projekty pozainwestycyjne] obejmować będzie przede wszystkim wskaźniki produktu i (o ile to możliwe) rezultatu oraz oddziaływania. Bazą odniesienia będzie w tym przypadku katalog wskaźników, ujętych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013.

Pełnomocnik d.s. Rewitalizacji opracowuje system monitorowania MPR, na podstawie wypracowanego przez Zespół ds. Wdrażania MPR zestawu mierników. Wypracowane przez Zespół mierniki odnoszą się głównie do zadań inwestycyjnych i obejmują:

Tabela 19 Mierniki Miejskiego Programu Rewitalizacji dla Częstochowy

lp.	miernik	suma
1	powierzchnia obiektów wybudowanych / wyremontowanych / poddanych renowacji i przeznaczonych na cele gospodarcze / edukacyjne / turystyczne / rekreacyjne / społeczne i kulturalne w obszarze rewitalizacji (obiekt powinien realizować minimum 2 cele z wyżej wymienionych)	[m ²]
2	długość wybudowanych / wyremontowanych / zmodernizowanych dróg w obszarze rewitalizacji	[m]
3	liczba mieszkań w wyremontowanych / zmodernizowanych budynkach mieszkalnych w obszarze rewitalizacji	[szt]

Źródło: mierniki wypracowane przez Zespół ds. Wdrażania MPR

W przypadku projektów mieszkaniowych mierniki powinny wynikać również z załącznika nr 4 do uszczegółowienia RPOWŚ, zawierającego m.in. Wytyczne w zakresie mieszkalnictwa.

Właściwe wydziały Urzędu Miasta i jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację i wdrażanie zadań MPR odpowiadają za gromadzenie danych dotyczących wskaźników monitoringowych dla realizowanych zadań i projektów oraz dla MPR.

Pełnomocnik ds. Rewitalizacji odpowiada za analizę, na podstawie gromadzonych danych, zjawisk i procesów społecznych, gospodarczych i przestrzennych występujących w obszarze rewitalizacji, a także śledzi zewnętrzne uwarunkowania realizacji programu, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości pozyskiwania wsparcia realizacji MPR ze środków zewnętrznych.

Raz w roku, Pełnomocnik ds. Rewitalizacji dokonuje oceny rezultatów realizacji zadań objętych programem rewitalizacji oraz uwarunkowań zewnętrznych realizacji MPR, zamieszczając wyniki w raporcie rocznym.

Miejski Program Rewitalizacji jest dokumentem programowym, przygotowywanym, wdrażanym i monitorowanym przy znaczącym współdziałaniu społeczności lokalnej. Istnieje zatem potrzeba, aby społeczność

lokalna była rzeczowo informowana o wszelkich działaniach obejmujących wskazane w dokumencie inwestycje oraz programy.

Za właściwe informowanie i promocję Miejskiego Programu Rewitalizacji na poziomie miasta odpowiedzialny będzie Prezydent Miasta lub też oddelegowana przez Prezydenta osoba. Informacja o ostatecznym wykazie zadań (w tym inwestycyjnych) zawartych w programie oraz planowanym czasie ich realizacji będzie udostępniana w następujący sposób:

- publikacja programu w BIP,
- publiczne prezentacje programu przy okazji różnorodnych spotkań ze społecznością lokalną,
- informacje dotyczące programu będą przekazywane za pośrednictwem mediów (telewizja, prasa, Internet).

Władze Miasta będą współpracować z organizacjami reprezentującymi społeczność lokalną, w tym z reprezentantami przedsiębiorców i mieszkańców tych obszarów, których dotyczą zadania przyjęte w programie. Wzajemna komunikacja powinna sprzyjać zrozumieniu celów programu rewitalizacji oraz modyfikacji rozwiązań programu dla poprawy jakości życia mieszkańców.

Rekomenduje się podjęcie współpracy z Jednostką Otoczenia Biznesu, która będzie integrowała środowisko inwestorów i potencjalnych inwestorów miejskich, a także inicjowała procesy inwestycyjne i pozainwestycyjne.

Istotnym czynnikiem rozwojowym w obszarze rewitalizacji jest możliwość tworzenia partnerstw publiczno – prywatnych. Wykorzystanie możliwości współpracy z podmiotem gospodarczym w ramach prawnie uregulowanych rozwiązań daje szansę realizacji złożonych zadań inwestycyjnych przy jednoczesnym zmniejszonym udziale własnych środków finansowych miasta.

9. PROMOCJA I KOMUNIKACJA SPOŁECZNA

Podstawą przyjętych działań jest uzyskanie efektu w postaci poinformowania jak najszerszej grupy osób o formie i zakresie przyjętych do realizacji zadań. Lokalny Program Rewitalizacji ma na celu między innymi zachęcenie mieszkańców do udziału w procesach inwestycyjnych (szczególnie na poziomie planowania strategicznego).

Ze względu na ograniczony poziom środków finansowych, konieczne jest zastosowanie takich narzędzi, które dadzą pożądany efekt informacyjny i promocyjny, a także wpłyną na jakość konsultacji społecznych.

Tablica 4 Zakres działań promocyjnych przewidzianych w ramach MPR

Działania promocyjne w ramach programu będą prowadzone przy użyciu narzędzi, przedstawionych na poniższym schemacie:

Działanie	Opis
Konferencje	<ul style="list-style-type: none"> • Kilkogodzinne, mające formę informacyjną, z przewidzianym panelem dyskusyjnym, mającym na celu wskazanie ewentualnych kierunków rozwoju oraz omówienie wypracowanych zasad współpracy w ramach PPP. • Podstawowa forma prelekcji – przekaz multimedialny w formie prezentacji, wraz z omówieniem poszczególnych slajdów. • Język konferencji – polski, streszczenie konferencji tłumaczone na język angielski i publikowane w materiałach promocyjnych.
Informacje prasowe (podstawowe)	<ul style="list-style-type: none"> • Zwięzła forma komunikatu z omówieniem najważniejszych faz rozwoju projektu oraz wskazaniem terminów konferencji, spotkań i warsztatów

Informacje prasowe (artykuły)	<ul style="list-style-type: none"> Min. 3 artykuły prasowe prezentujące idee projektu, omówienie wszystkich najważniejszych elementów projektu, krótką prezentację partnerów projektu, zawierające materiały graficzne (zdjęcia, slajdy, wizualizacje).
Informacje internetowe	<ul style="list-style-type: none"> Zakładka na stronie www.czestochowa.pl zawierająca aktualne informacje dotyczące Miejskiego Programu Rewitalizacji (w języku polskim)
Warsztaty CHARETTE	<ul style="list-style-type: none"> Kluczowe narzędzie planowania przestrzennego związanego ze zaktualizowanym programem rewitalizacji, umożliwiające połączenie planowania z jednoczesną partycypacją społeczeństwa w procesach rewitalizacyjnych (na etapie planistycznym).

Wszelkie działania informacyjne mają służyć przede wszystkim jak najlepszej promocji inwestycyjnej i turystycznej miasta. Działania te zmierzają do wzmocnienia przekonania o atrakcyjności miasta wśród inwestorów i mieszkańców. Oferty inwestycyjne, plany działań przestrzennych i plany działań w partnerstwie publiczno-prywatnym preferuje się przygotowywać w formie warsztatów Charette, które w sposób spektakularny maksymalizują efekt projektu. Od powodzenia powyższych działań zależy zarówno rozwój obszaru stanowiącego przedmiot projektu, ale także realizacja innych (zbliżonych tematycznie) projektów, dla których mają zostać wypracowane warianty realizacyjne.

ZAŁĄCZNIK NR 1

KARTA PROJEKTU

1.	Tytuł projektu / adres	
2.	Projektodawca/ adres	
3.	Krótki opis projektu	
4.	Stan własności	
5.	Zgodność z celem nadrzędnym MPR	☐ Ożywienie gospodarcze i społeczne miasta ☐ Zwiększenie potencjału turystycznego i kulturowego
6.	Obszar lokalizacji projektu w MPR	☐ RM1 Śródmieście ☐ RM2 Raków – Ostatni Grosz ☐ RM 3 Zawodzie – Dąbie ☐ RM 4 - Wrzosowiak ☐ RP 1 Papiernia – Warta ☐ RP 2 Wełnopol – Elanex ☐ RP 3 Częstochowski Park Przemysłowy ☐ RP 4 Złota Góra ☐ RP 5 Stawy „Bałtyk” – „Adriatyk” ☐ RP 6 Centralna Szkoła Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie ☐ RP 7 Dawna Częstochowianka, ☐ RP 8 Ostatni Grosz tereny usługowe i produkcyjne
7.	Grupa działań, której dotyczy projekt	☐ A.REGENERACJA PRZESTRZENI PUBLICZNYCH; ☐ B.POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA I ZAPOBIEGANIE PRZESTĘPCZOŚCI; ☐ C.REWALORYZACJA ZABYTKÓW; ☐ D.WZMOCNIENIE STRUKTURY GOSPODARCZEJ W OBSZARACH REWITALIZACJI MIEJSKIEJ; ☐ E.WZBOGACENIE OFERTY KULTURALNEJ I ROZRYWKOWEJ; ☐ F.WSPARCIE AKTYWNOŚCI I INTEGRACJI LOKALNYCH SPOŁECZNOŚCI; ☐ G.PROFILAKTYKA I PROMOCJA ZDROWIA, ZWALCZANIE CHOROÓB; ☐ H.REWALORYZACJA I ROZBUDOWA SYSTEMU PARKÓW ORAZ TERENÓW SPORTOWO-REKREACYJNYCH; ☐ I.PORZĄDKOWANIE STAREJ TKANKI URBANISTYCZNEJ; ☐ J.PONOWNE ZAGOSPODAROWANIE TERENÓW I OBIEKTÓW POPRZEMYSŁOWYCH; ☐ K.POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA RUCHU PIESZEGO I USPRAWNIENIE RUCHU KOŁOWEGO W REWITALIZOWANYCH OBSZARACH MIEJSKICH; ☐ L.MODERNIZACJA I ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ; ☐ M.INSTRUMENTY PLANISTYCZNE;

8.	Grupa beneficjentów, do której należy wnioskodawca	☐ Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia. ☐ Podmioty, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki i stowarzyszenia. ☐ Podmioty działające na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego wybrane zgodnie z prawem zamówień publicznych. ☐ Szkoły wyższe. ☐ Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych. ☐ Organizacje pozarządowe. ☐ Jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych, posiadające osobowość prawną (nie wymienione wyżej). ☐ Spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe. ☐ Przedsiębiorcy. ☐ TBS. ☐ Administracja rządowa. ☐ Porozumienia w/w podmiotów. ☐ Podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno – prywatnym.
9.	Budżet projektu (PLN)	
10.	Źródła finansowania części własnej projektu	☐ budżet gminy .....PLN ☐ Środki własne/prywatne.....PLN ☐ Środki Unii Europejskiej.....PLN ☐ Inne.....PLN
11.	Harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia: Termin zakończenia:
12.	Po zrealizowaniu projektu nastąpi wzmocnienie potencjału rewitalizowanego obszaru	☐ Gospodarczego ☐ Kulturowego ☐ Turystycznego ☐ Mieszkaniowego ☐ Bezpieczeństwa społecznego ☐ Środowiskowego
13.	Kompleksowość (czy projekt jest realizowany wspólnie w porozumieniu z j.s.t.)?	☐ tak ☐ nie
14.	Komplementarność z innymi zrealizowanymi/realizowanymi projektami	☐ tak ☐ nie
15.	Stan prac nad przygotowaniem projektu	☐ Koncepcja/ założenia ☐ Pełna dokumentacja ☐ Rozpoczęta realizacja
16.	Wstępne Studium Wykonalności	☐ tak ☐ nie
17.	Wskaźniki produktu*	
18.	Wskaźniki rezultatu*	
19.	Partnerzy projektu	

*Zgodnie z załącznikiem nr 9 „Wskaźniki” do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013.

Poniżej przedstawiono zestawienie zadań, które zostały wykluczone podczas aktualizacji MPR ze względu na ich zakończenie, bądź brak informacji o możliwości ich realizacji.

Zadania zakończone bądź nie realizowane

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji	Wartość projektu	Beneficjent
1.	Modernizacja wiaduktu nad PKP w Alei Pokoju w Częstochowie –przebudowa konstrukcji nośnej	2006-2008	13060822 w tym 1400000 rezer. sub.ogol. 174896 dotacja UW	Gmina Miasto Częstochowa – MZD
2.	Budowa łącznika ul. Raclawickiej z Aleją Najświętszej Maryi Panny	2007-2008	1864341	Gmina Miasto Częstochowa – MZD
3.	Ścieżka rowerowa w ulicy Nowowiejskiego (strona wschodnia) od Placu Biegańskiego do ul. Jana III Sobieskiego	2008	331525	Gmina Miasto Częstochowa – MZD
4.	Budowa ul. Krakowskiej Bis od połączenia z ul. Krakowską do ul. Strażackiej	2009	16240116	Gmina Miasto Częstochowa – MZDiT / GTC
5.	Przebudowa miejskiego układu drogowego związanego z budową GTC (ul. Strażacka, ul. Nadrzeczna i skrzyżowanie ul. Nadrzecznej i ul. Mirowskiej), budowa ciągów pieszych w pasie drogowym ul. Strażackiej.	2008-2009	792617	Gmina Miasto Częstochowa – MZDiT
6.	Przebudowa ul. 7 Kamienic - zadanie -poprawa dostępu do Jasnej Góry – przebudowa układu drogowego otoczenia Jasnej Góry w Częstochowie w tym: Klasztorna, Grunwaldzka, Zgody, Św. Barbary	2008-2009	3535622 w tym 1500000 U. Marszałkowski	Gmina Miasto Częstochowa – MZD
7.	Poprawa dostępu do Jasnej Góry – przebudowa układu drogowego otoczenia Jasnej Góry w tym ul. Kordeckiego	2008-2009	7899442 w tym RPO WSL 934035	Gmina Miasto Częstochowa – MZD
8.	Budowa ul. Daniłowskiego	2008-2009	445272	Gmina Miasto Częstochowa – MZD
9.	Poprawa ochrony akustycznej mieszkańców Częstochowy wzdłuż drogi krajowej nr 1 Etap II polegający na budowie ekranu wschodniego	2008-2009	2863710	Gmina Miasto Częstochowa – MZD
10	Rozbudowa ul. Nadrzecznej w Częstochowie	2008-2010	435667	Gmina Miasto Częstochowa – MZDiT
11	Budowa drogi wraz z parkingiem na Złotą Górę w Częstochowie wraz z ul. Kusięcką	2008-2010	3006557	Gmina Miasto Częstochowa - MZDiT

12	Poprawa stanu dróg kluczem do poprawy stanu gospodarki Subregionu Północnego	2008-2011	22599992 w tym śr. pom. 4692850	Gmina Miasto Częstochowa – MZDiT
13	ul. Strażacka	2009	882887	Gmina Miasto Częstochowa – MZD
14	Budowa kładki dla pieszych na linii kolejowej Warszawa-Katowice łączącej ulice: Wały Dwernickiego i Wilsona	2009	2093735	Gmina Miasto Częstochowa – MZD
15	Budowa ulicy Grunwaldzkiej i Zgody w Częstochowie wraz z odwodnieniem. Skrzyżowanie ulic św. Jadwigi i Wyszyńskiego wraz z budową sygnalizacji świetlnej, ul. Klasztorna-projekt**	2009-2010	3670946	Gmina Miasto Częstochowa – MZD
16	Przebudowa ul. Racławickiej na odcinku od ul. Popiełuszki do ul. Dąbrowskiego w Częstochowie	2009-2010	2915185 w tym dotacja UW 1065830	Gmina Miasto Częstochowa – MZDiT
17	Budowa parkingu przy ul. Skośnej	2009-2010	86140	Gmina Miasto Częstochowa - MZDiT
18	Przebudowa skrzyżowania ulic: Jasnogórskiej z Aleją Kościuszki	2010	53680	Gmina Miasto Częstochowa – MZDiT
19	Przebudowa nawierzchni ul. Nowowiejskiego	2010	1476200	Gmina Miasto Częstochowa - MZDiT
20	Budowa ul. Perla	2010	633624	Gmina Miasto Częstochowa – MZDiT
21	Rozbudowa skrzyżowania Alei Pokoju z drogą położoną w ciągu ul. Złotej i drogi dojazdowej do terenów huty w Częstochowie	2010-2011	2375952	Gmina Miasto Częstochowa – MZDiT
22	Budowa chodnika w ul. Limanowskiego od przystanku autobusowego przy dworcu PKP-Raków do istniejącego chodnika w kierunku ul. Okrzei	2005	97445	Gmina Miasto Częstochowa – MZD
23	Budowa oświetlenia parkowego zieleńca przy ul. Łukasieńskiego	2010	49545	Gmina Miasto Częstochowa - MZDiT
24	Budowa oświetlenia ciągu pieszego na skrzyżowaniu Al. Wojska Polskiego z ul. Krakowską i ul. Rejtana	2010	59360	Gmina Miasto Częstochowa - MZDiT
25	kanalizacja sanitarna – ul. Asnyka odcinek od Limanowskiego do ul. Perla	2010	37800	Gmina Miasto Częstochowa – IZ
26	Przebudowa i remont wraz z termomodernizacją i wymianą źródła ciepła budynku V Liceum Ogólnokształcącego im. A. Mickiewicza i Zespołu Gimnazjum im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Częstochowie	2007-2009	2537252 w tym GFOŚiGW 132000	Gmina Miasto Częstochowa – IZ

27.	„Rozbudowa i remont budynku Filharmonii Częstochowskiej”	2009-2012	37211519 w tym śr. pom. 15254489	Gmina Miasto Częstochowa – IŻ
28	„Modernizacja budynku przy ul. św. Augustyna 32”	2011-2012	600 000	Gmina Miasto Częstochowa - KM
29	„Budowa budynków mieszkalnych wielorodzinnych przy ul. Bardowskiego”	2010-2012	11590000	Gmina Miasto Częstochowa - IZ
30	„Budowa nowoczesnego systemu transportu zbiorowego w Częstochowie – rozbudowa infrastruktury tramwajowej, drogowej i pasażerskiej dla obsługi osiedli: Wrzosowiak, Raków i Błeszno”	2010-2012	82150891 w tym śr. pom. 68339578	Gmina Miasto Częstochowa – IZ/MZDiT
31	„Modernizacja dwóch budynków przy ul. Żareckiej 42A i 42C”	2008-2012	2 299 892 w tym śr. pom. 704767	Gmina Miasto Częstochowa – KM
32	„Stworzenie systemu i punktów e-informacji kulturalnej w sieci miejskich bibliotek publicznych w Częstochowie”	2010-2012	157 884	Gmina Miasto Częstochowa - KPS
33	„Wiaty przystankowe”	2012	200 000	Gmina Miasto Częstochowa – MZDiT
34	„Zakup składów tramwajowych dla potrzeb nowej linii tramwajowej w Częstochowie”	2010-2012	41 230 000 sr. pom. 35 045 500	MPK, Gmina Miasto Częstochowa –MZDiT
35	„Termomodernizacja oraz montaż kolektorów słonecznych w obiektach Miejskiego Szpitala Zespólnego w Częstochowie”	2012 -2013	8545645 w tym śr. pom 7263798 wkład własny z budżetu miasta 1281847	SPZO Miejski Szpital Zespólny, Gmina Miasto Częstochowa – ZD /
36	Wzmocnienie znaczenia Centrum Pielgrzymkowego poprzez modernizację Alei Najświętszej Maryi Panny w Częstochowie	2007-2013	86 912 154 w tym śr. pom. 31 298 052	Gmina Miasto Częstochowa - MZDiT
37	Przebudowa wiaduktu nad PKP w Alei Niepodległości w Częstochowie	2007-2013	20 148 668	Gmina Miasto Częstochowa – IZ/MZDiT
38	Przebudowa obiektu mostowego nad torami PKP w ciągu Alei Najświętszej Maryi Panny w okolicy skrzyżowania z ul. Wilsona	2010-2013	12 271 438	Gmina Miasto Częstochowa – IZ/MZDiT
39	Przebudowa Alei Pokoju na odcinku od DK-1 do ul. Rejtana wraz z budową ul. Rejtana w Częstochowie	2011-2014	19 070 000 w tym śr. pom. 13 300 000	

40	Przebudowa ul. Katedralnej na odcinku od ul. Piłsudskiego od ul. Ogrodowej w Częstochowie	2011-2013	1 509 000	Gmina Miasto Częstochowa - IZ/MZDiT
41	Przebudowa skrzyżowań: ul. Warszawska z ul. Garibaldiiego i ul. Wilsona z ul. Garibaldiiego	2011-2013	3 100 000	Gmina Miasto Częstochowa - IZ/MZDiT
42	Adaptacja i dostosowanie budynku przy ul. Staszica 10 dla potrzeb MOPS	2011-2013	2 840 000	Gmina Miasto Częstochowa - IZ
43	Zainwestuj w Częstochowie	2012- 2013	1 535 639, w tym śr. pom.	Gmina Miasto Częstochowa RM
44	Budowa monitoringu wizyjnego dla Miasta Częstochowy „Bezpieczny region”	2009 - 2013	4 285 822 w tym śr. Pom. 2 376 889	Gmina Miasto Częstochowa - NA
45	Centrum Powiadamiania Ratunkowego ul. Sikorskiego 82/94 – zakup sprzętu komputerowego i oprogramowania	2004 - 2016	750 295	Gmina Miasto Częstochowa NA/KOSO
46	E – usługi dla mieszkańców Częstochowy	2008 - 2013	7 904 497 W tym śr. Pom. 3 407 242	Gmina Miasto Częstochowa – NA
47	Rewitalizacja zespołu poklasztornego parafii św. Zygmunta w Częstochowie	2011-2013	12 500000 śr. pomocowe 10 62 5000	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Zygmunta w Częstochowie